

అం

శ్రీ లక్ష్మీ చాన్మ కేశవ పరబ్రహ్మణే నమః

సు జా న దీ ప మ ను గు రు గీ త లు
భి

బా

మహారాజ రాజశ్రీ పాపన్న పేట సంస్థానాధీశ్వరులగు

గాణీ వేంకటలక్ష్మాయమ్మ దేశాయినర్ దేశాయ

313/

మెదక్ సంస్థానాధీశ్వరుల గారి

యాజ్ఞానుసారముగా ముద్రితము

బా

శ్రీ చాన్మ కేశవ ప్రెస్ గద్వాల

294.592
VVA
3131

శ్రీరస్తు.
శ్రీగురుభ్యోనమః

శ్రీకృష్ణనిజగురుపరబ్రహ్మణేనమః.

సుజానదీపమను * గురుగీతలు

టీకాతాత్పర్యసహితము.

— ❦ —

శ్లో॥ శ్రీమత్కా-రుణికం మహాగుణనిధిం పూర్ణప్రభా భాసురం ।

నిర్ద్వంద్వం నిరపేక్షకామమమలం నిస్సంగమాద్యం విభుం ।

నిత్యానందమయం నిరీహమతులం నిర్మూక్త కర్మాదికం ।

శ్రీకృష్ణాఖ్యగురుం భజేహమనిశం శ్రీచిత్తసంతోషణమ్ ॥ 1.

టీక = అహం - నేను, శ్రీమత్కా-రుణికం - శోభగల దయాళుడును, మహాగుణనిధిం - అధికములగు ఔంతి శమదమాదిగుణములకు స్థానమైనవాడును, పూర్ణప్రభా భాసురం - నిండైన తేజస్సుతో, బ్రహ్మాశించువాడును, నిర్ద్వంద్వం - సుఖము దుఃఖము మొదలైన జంటలులేనివాడును, నిరపేక్షకామం - ఆశ లేనికోరికగలవాడును, (దేనియందును అపేక్ష లేనివాడు) అమలం - మైలలేనివాడును, నిస్సంగం - శబ్దాది విషయములతో గూడుకొననివాడును, ఆద్యం - సమస్తమునకును మొదటివాడును, విభుం - అంతట వ్యాపించియుండువాడును, నిత్యానందమయం - నాశనములేని పరమానందమే స్వరూపముగా గలవాడును, నిరీహం - ఇచ్ఛలేనివాడును, అతులం - ఈడులేనివాడును, నిర్మూక్త కర్మాదికం - విడువబడిన (తలంచుట, పినుట, చూచుట, మొదలగు) సమస్త పనులుగలవాడును, శ్రీచిత్త సంతోషణం - మహాలక్ష్మీయొక్క మనస్సునకు ఆనందరూపుడునగు, శ్రీకృష్ణాఖ్యగురుం - శ్రీకృష్ణుడను పేరుగల గురువును, అనిశం - ఎల్లప్పుడును, భజే - సేవించుచున్నాను.

తాత్పర్యము = ప్రకాశమానమగు దయగలవాడును శాంతి మొదలగు మహాగుణముల కునికిపట్టినవాడును, పరిపూర్ణమగు ప్రకాశముతో వెలుగువాడును, సుఖదుఃఖ శీతోష్ణాది ద్వంద్వములు లేనివా

డును, దేనినికోరకయుండెడివాడును, నిర్మలుడును, శబ్దము మొదలగు విషయసుఖములతో సంబంధములేనివాడును, సమస్తమునకు మొదటి నాడును, అంతటవ్యాపించియుండెడివాడును, నిత్యమగుఆనందమే రూపముగా గలవాడును, అసమానమగు కాయిక, వాచిక, మానసిక, వ్యాపారముల నన్నిటిని విడిచియుండెడివాడును, ప్రకాశచిత్తముల కానందరూపుడును, సాక్షాన్మహాలక్ష్మికి మనస్సంతోషము చేయువాడునగు శ్రీకృష్ణుడను మహాగురువును నేను సేవించుచున్నాను.(ఆగురు స్వరూపుడనేనేనై ఏకభావమును పొందుచున్నాను.)

శ్లో॥ యంబ్రహ్మవేదాంత విదోవదంతి, పరంప్రధానం పురుషం తథాన్యే
విశోద్ధతేః కారణమిశ్వరంవా, తస్మై నమోవిఘ్ననివారణాయ॥2.

టీక= వేదాంతవిదః- వేదాంతముదెలిసినజారలును, తథా-ఆ ప్రకారముగానే, అన్యే- ఇతరులును, యం- ఎవనిని, బ్రహ్మ- పరబ్రహ్మముగాను, పరం- శ్రేష్ఠుడును, ప్రధానం- ముఖ్యుడునగు, పురుషం- పరిపూర్ణుడగుపురుషునిగాను, (పురుషులను ప్రసిద్ధికెక్కిన ఈ దేహములయందు నిండియుండెడు పురుషునిగాను) విశోద్ధతేః- ప్రపంచముయొక్క పుట్టుకకు, కారణం- హేతువైన, ఈశ్వరంవా- పరమేశ్వరునిగాను, వదంతి- చెప్పుచున్నారో, తస్మై- అటువంటి, విఘ్ననివారణాయ- సమస్తవిఘ్నముల పోగొట్టెడి పరమాత్మకొఱకు, నమః- నమస్కారము;

తా॥ బ్రహ్మవేత్తలును ఇతరులును ఎవనిని పరబ్రహ్మముగాను, జీవునిగాను జగత్కారణుడగు ఈశ్వరునిగాను చెప్పెదరో అటువంటి సర్వమంగళ స్వరూపుడై సమస్తవిఘ్నములను నశింపజేయునట్టి పరమాత్మకొఱకు నమస్కారమగునుగాక.

శ్లో॥ ఓం అస్య శ్రీగురుగీతామాలామంత్రస్య భగవాన్ సదాశివఋషిః
విరాట్పుంగవః, శ్రీగురుపరమాత్మాదేవతాహం బీజం సః శక్తిః
సాహం కీలకం శ్రీగురుకృపాప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥ 3.

టీక = ఓం - మంగళము అస్య - ఈ శ్రీగురుగీతామాలామం
త్రస్య - ప్రకాశమగు గురుగీతలయొక్క మాలికయనెడి మంత్రమునకు
భగవాన్ - వస్తుశైవ్యర్యసంపన్నుడైన. శ్లో॥ ఐశ్వర్యస్య సమగ్రస్య
సర్వస్య యశశశ్చియః జ్ఞాన వైరాగ్యయోజ్యైవషణ్ణాం భగ ఇతి
స్మృతిః ॥ అను ఈశ్లోకమునందు చెప్పిన సంపూర్ణమగు నైశ్వర్యము
ను ధైర్యమును కీర్తియును సంపదయును జ్ఞానమును వైరాగ్యము
ను (ఇవియేషష్టణములు) సదాశివః - ఎల్లప్పుడును పరమమంగళ
స్వరూపుడైన పరమాత్మ ఋషిః - ఋషి, విరాట్ - విరాట్టు (బ్రహ్మ
ది స్తంభవర్యంతమును సమస్తములైన నామరూపాత్మకములగు వస్తు
స్వరూపుడై ప్రకాశించి జేయుపరమాత్మ విరాట్టనబడును.) ఛందస్సు - ఛం
దస్సు, శ్రీగురుపరమాత్మా - మంగళస్వరూపుడైన సద్గురువను పరమా
త్మయే దేవతా - దైవము, హం - హకారస్వరూపుడైన జీవుడే బీజం -
బీజము. సః - సకారస్వరూపుడైన ఈశ్వరుడే శక్తిః - శక్తి. సోహం -
ఆజీవేశ్వరులయొక్క కూడికయే కీలకం - రహస్యము, శ్రీగురుకృపా
ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే - ప్రకాశమానమగు సద్గురువుయొక్క సాక్షాత్కార
ముకొఱకైన జపే - అనుష్ఠానమునందు వినియోగః - ఉపయోగము

తా॥ ఈప్రకారములగు గురుగీతలయొక్క మాలయనెడిమంత్ర
మునకు సర్వమంగళస్వరూపుడై సర్వాతీతుడగుపరమాత్మయే ఋషి
బ్రహ్మది సర్వస్వరూపుడై ప్రకాశించెడి విరాట్టై ఛందస్సు - ప్రకాశ
మానమగు సద్గురువను పరమాత్మయే దేవత - జీవుడేబీజము - ఈశ్వ
రుడేశక్తి జీవేశ్వరులయొక్క కూడికయే పరమరహస్యము ఇటువంటి
ఈ మంత్రమునకు ప్రకాశమగు సద్గురు కృపాసాక్షాత్కారము కొఱ
కైన అనుష్ఠానము చేయవలయును -

అథ కరన్యాసః

ఓం - హం - సాం - సూర్యాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః

ఓం - హం - సీం - సోమాత్మనే తర్జనీభ్యాం నమః

ఓం - హం - సూం - నిరంజనాత్మనే మధ్యమాభ్యాం నమః

ఓం - హం - సైం - నిరాభాసాత్మనే అనామికాభ్యాం నమః

ఓం- హం- సాం- అతనుసూక్ష్మాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః
 ఓం- హం- సః- అన్యక్తాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః
 తా|| ఈ చెప్పినప్రకారము చేతయంగుష్ఠము మొదలైనవానియందు
 సమముగా నుంచవలయును.

అథ హృదయాదిన్యాసః

ఓం- హం- సాం- సూర్యాత్మనే హృదయాయనమః
 ఓం- హం- సీం- సోమాత్మనే శిరసేస్వాహః
 ఓం- హం- సూం- నిరంజనాత్మనే శిఖాయైనమః
 ఓం- హం- స్తేం- నిరాభాసాత్మనే కవచాయనమః
 ఓం- హం- సాం- అతనుసూక్ష్మాత్మనే నేత్రత్రయాయనమః
 ఓం- హం- సః- అన్యక్తాత్మనే అస్త్రాయఫట్.

టీక= ఈప్రకారము హృదయము మొదలైనవానియందు క
 మముగా నుంచవలయును-

ధ్యానం

శ్లో|| హంతుభ్యాం పరివృత్త పత్రకమలైః ద్వివై ర్జగత్కారణం
 విశ్వోత్తీర్ణ మనేకదేహనిలయం స్వచ్ఛంద మానందకం
 ఆద్యంతైక మఖండచ్ఛిన్దనరసం పూర్ణంహ్యనంతం శుభం
 ప్రత్యక్షోక్షరవిగ్రహం గురుపదం ధ్యామేద్విభుంశాశ్వతం || 1-

టీక= ద్వివైః- ప్రకాశమానములును హంతుభ్యాం- హంకా
 రక్షకారములచేతను పరివృత్తపత్రకమలైః- అంతట చలింపఁజేయు
 బడిన రేకులుగలవియునగు పద్మములచేతను జగత్కారణం- లోక
 ములకు కారణమును విశ్వోత్తీర్ణం- లోకములను తరింపఁజేయునది
 యును అనేకదేహనిలయం- అనేకములైన శరీరములే స్థానముగాగల
 దియును స్వచ్ఛందం- స్వతంత్రమైనదియును ఆనందకం- ఆనంద స్వ
 రూపమైనదియును ఆద్యంతైకం- ఆద్యంతములయందొకటియైనదియు
 ను అఖండచ్ఛిన్దనరసం= అఖండ- సంపూర్ణమైన చిత్- జ్ఞానము
 యొక్క ఘనరసం- శ్రేష్ఠరసమైనదియును పూర్ణం- నిండియున్నది

యును, అనంతం- అంతములేనిదియును, శుభం- మంగళస్వరూపమైనదియును, విభుం- సర్వవ్యాపకమైనదియును, శాశ్వతం- నిత్యమైనదియును, ప్రత్య- గ్రహం, ప్రత్యక్ష- ఎదుటఁబడెడి, అక్షర- నాశనములేని, (అకారాదిపంచాశద్వర్ణములే) విగ్రహం- ఆకారముగలదియునగు, గురుపదం- గొప్పదియుగు పరబ్రహ్మ వస్తువును, ధ్యాయేత్- ధ్యానించవలయును.

తా॥ హకార క్షకారములచేత చలనమును పొందెడి ప్రకాశమానములగు దేహములయందలి మూలాధారాది కమలములతో గూడుకొని సమస్తజగత్కారణమునై ప్రపంచము నుద్ధరించుచు పిపీలికము మొదలుకొని బ్రహ్మవరకుండెడి సమస్త దేహములయందుండి స్వతంత్రమును కేవలానందమును, సమస్త సృష్టికి పూర్వమునందును ఈసృష్టియొక్క నాశమునందును ఏకస్వరూపమైనదియును, ఎడతెగని జ్ఞానరసమైనదియును, అంతటసిండి మంగళస్వరూపమైనదియును, అంతటవ్యాపించి నిత్యమైనదియును, ప్రత్యక్షమగు అకారము మొదలైన ఏబదివర్ణములును నాశనరహితమగు ఆకారముగాగలదియునైన అధికమగు పరబ్రహ్మవస్తువును ధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ విశ్వవ్యాపినమాది దేవమమలం నిత్యంఽరంనిష్కలం ।
నిత్యోద్బుద్ధ సహస్రపత్రకమలే లుప్తాక్షరే మంటపే ।
నిత్యానందమయం సుఖైకనిలయం నిత్యం శివం స్వప్రభం ।
ధ్యాయేద్ధంసపరంపరాత్పరతరం స్వచ్ఛందతస్సర్వదా ॥ 2.

టీక= నిత్యోకమలే, నిత్య- ఎల్లప్పుడును, ఉద్బుద్ధ- వికసించిన సహస్రపత్ర- వేయిరేకులుగల, కమలే- పద్మమునందలి, లుప్తాక్షరే, లుప్త- పోయిన, అక్షరే- అకారాదివర్ణములుగల, మంటపే- మంటపమునందు, విశ్వవ్యాపినం. విశ్వ- సమస్తప్రపంచమునందు, వ్యాపినం. వ్యాపించినదియును, ఆదిదేవం- మొట్టమొదటి దైవస్వరూపమైనదియును, అమలం- పరిశుద్ధమైనదియును, నిత్యం- శాశ్వతమైనది

యును, పరం- బుద్ధిమొదలైన వాటికన్నిటికిని వేరైనదియును, నిష్కలం- కలారహితమైనదియును, (ప్రాణము, శ్రద్ధ, ఆకాశము, వాయువు, జ్యోతిస్సు, ఉదకము, భూమి- ఇంద్రియము- మనస్సు- అన్నము, వీర్యము- తపస్సు- మంత్రములు- కర్మ- లోకములనామములు- ఈ పదియారును కళలనంబడును- ఇవి మాయచేసిర్మితములు. ఈ కళలు లేనిది నిష్కళయనబడును.) నిత్యా యం- నిత్య- ఎడ తెగని, ఆనందమయం- ఆనందస్వరూపమైనదియును, సుఖై లయం; సుఖ- సౌఖ్యమునకు, ఏక- ముఖ్యమైన, నిలయం- స్థానమైనదియును, సర్వదా- ఎల్లప్పుడును, స్వచ్ఛందతః- స్వతంత్రముగా, హంసపరంపరాత్- హంస- హంసమంత్రములయొక్క, పరంపరాత్- వరుసకంటె, పరతరం- మిక్కిలి వేరైయుండునదియును, నిత్యం- శాశ్వతమైనదియును, శివం- మంగళస్వరూపమైనదియునగు, స్వప్రభం. స్వ- ఆత్మయొక్క, ప్రభం తేజస్సును, ధ్యాయేత్- ధ్యానించవలయును.

తా॥ ఎల్లప్పుడును వికసించి యున్న సహస్రారమను పద్మమునందలి అకారాదివర్ణములు లేని మంటపమధ్యమునందుండి సర్వత్ర వ్యాపించినదియును సమస్తమునకు మొట్టమొదటి దైనస్వరూపమును నిర్మలమును నిత్యమును అవ్యక్తము మొదలగు సమస్తప్రపంచమునకు వేరైనదియును, ప్రాణము మొదలైన షోడశకళలును లేనిదియును, ఎడ తెగని ఆనందస్వరూపమైనదియును, పరమసౌఖ్యమునకు స్థానమైనదియును స్వతంత్రముగా ఎల్లప్పుడును నాసికారంధ్రములద్వారా ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములతో రాకపోకలునుగలిగిన హంసమంత్రము యొక్క వరుసకు వేరై పైగానుండునదియును, శాశ్వతమును మంగళ స్వరూపమునగు ఆత్మప్రకాశమును ధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ ఉర్ధ్వమ్నాయ గురోఃపదం త్రిభువనోజ్ఞా రాఖ్యసింహాసనం ।
సిద్ధాచారసమస్త వేదపఠితం వట్చక్రసంచారిణం ।
అద్వైతస్ఫురదగ్నిమేక మమలం పూర్ణప్రభా శోభితం ।
శాంతం శ్రీగురుపంకజంభజ మనశ్చైతన్య చంద్రోదయమ్ ॥ ౩.

టీక = హేమనః - ఓమనస్సా, (త్వం-నీవు) ఊర్ధ్వా-రోః - ఊర్ధ్వా
 మ్నాయ - ఉపనిషత్తులయందలి గురోః - గురుస్వరూపమైనపరమా
 త్మకు పదం - స్థానమును త్రిభువన-సింహాసనం త్రిభువన- స్వర్గమర్త్య
 పాతాళములను మూడులోకములయొక్క స్వరూపమైన ఓంకార -
 ప్రణవమును ఆఖ్యపేరుగల సింహాసనం. సింహాసనమును సిద్ధా-పతితం
 సిద్ధ- సిద్ధులయొక్క ఆచార - నియమములుగల సమస్త వేద - అన్ని వే
 దములయందు పతితం - చెప్పబడినదియును, షట్ప. రిణం షట్చక్ర -
 ఆరుచక్రములయందు (మూలాధార, స్వాధిష్ఠాన మణిపూరక అనా
 హత విశుద్ధ ఆజ్ఞా చక్రములనునవి ఆరుచక్రములు) సంచారిణం - తిరు
 గునదియును అద్వైత-అమలం అద్వైత - ఏకమై స్ఫురత్ - ప్రకాశించు
 చున్న అగ్ని - తేజస్వరూపమును ఏకం - అద్వితీయమును అమలం -
 నిర్మలమును పూర్ణ - శోభితం. పూర్ణ - నిండైన ప్రభా - తేజస్సుతో
 శోభితం - ప్రకాశించునదియును శాంతం - శాంతమును చైతన్య - దయం
 చైతన్య - తేజోరూపమైన చంద్ర - చంద్రునియొక్క ఉదయం - అభి
 వృద్ధిగలదియునగు శ్రీగురు - భజ శ్రీగురు - ప్రకాశించుచున్న సద్గురు
 స్వరూపమనెడి పంకజం - పద్మమును భజ - సేవించుము.

తా॥ ఓమనస్సా! సమస్త ఉపనిషత్తులయందును చెప్పబడిన ప
 రమాత్మ స్వరూపమునకు స్థానమైనదియును స్వర్గాదిలోకములు మూ
 డును స్వరూపముగాగల ఓంకారము సింహాసనమయినదియును సమ
 స్తవేదములయందును చెప్పబడినదియును మూలాధారాదిషట్చక్రము
 లయందు సంచరించుచున్నదియును, అద్వయస్వరూపమై ప్రకాశించు
 నట్టి తేజోమయమును, అద్వితీయమును నిర్మలమును నిండైనప్రకాశ
 ముతోఁ బ్రకాశించునదియును, ప్రకాశ స్వరూపమైన చంద్రునియొక్క
 అభివృద్ధిరూపమునైనదియును శ్రీగురువను పద్మమును సేవించుము.

శ్లో॥ నమామిసద్గురుం శాంతం ప్రత్యక్షం శివరూపిణం ।

శిరసా యోగపీఠస్థం ముక్తికామార్గ సిద్ధిదం ॥ 4.

టీక = శాంతం - శాంతుడును, ప్రత్యక్షం - ప్రత్యక్షముగా, శివరూ
 పిణం - శివస్వరూపుడును, ముక్తి-ద్ధిదం ముక్తి - మోక్షమునందలి

కామ- కోరికయొక్క, అర్థ- ప్రయోజనముయొక్క, సిద్ధిదం- ప్రాప్తిని ఇచ్చువాడును, యో-స్థం యోగ- జీవబ్రహ్మైక్యమనెడి, పీఠస్థం- సింహాసనమునందుండువాడునగు సద్గురుం- శ్రేష్ఠుడైనగురువును, శిరసా- శిరస్సుతో, నమామి- నమస్కరించుచున్నాను.

తా|| ప్రత్యక్షముగా శివస్వరూపుడును, జీవబ్రహ్మైక్యమనెడి సింహాసనమందుండి మోక్షాపేక్షయొక్క ప్రయోజనసిద్ధి నొసంగువాడునగు గురువునుగూర్చి శిరస్సుతో నమస్కరించుచున్నాను;

శ్లో|| పాతః శిరసిశుక్లాబ్జం ద్వివేత్రం ద్విభుజం గురుం ।

వరాభయకరం శాంతం స్మరేత్తం నామపూర్వకమ్ ॥ 5.

టీక= శిరసి- శిరస్సునందు, శుక్లాబ్జం- తెల్లనిచంద్రముగలవాడును ద్వివేత్రం- రెండుకన్నులుగలవాడును, ద్విభుజం- రెండుచేతులుగలవాడును, వరాభయకరం- వర- శ్రేష్ఠమైన, అభయ- భీతిలేకపోవుటను, కరం- చేయుచున్నవాడును, శాంతం- శాంతుడునగు, తం గురుం- ఆ గురువును, పాతః- ఉదయకాలమునందు, నామపూర్వకం- పేరుముందు కలుగునట్టుగా, (పేరును చెప్పుచు) స్మరేత్- తలంచవలయును.

తా|| జనన మరణ ప్రవాహరూపమయిన సంసారభయమును బోగొట్టువాడును, శిరస్సున తెల్లదామరపువ్వును ధరించువాడును, రెండుకన్నులు గలవాడును. రెండుభుజములును గలవాడునగు ఆసద్గురువును గూర్చి నామోచ్చారణపూర్వముగా ఉదయకాలమునందు తలంచవలయును.

శ్రీ అనంత లక్ష్మీసమేత శ్రీమద్భాగవత శ్రీకృష్ణ
సద్గురు పరబ్రహ్మణేనమః

టీక= ప్రకాశించెడి అంతములేని మహాలక్ష్మితోఁ గూడుకొనిన శోభాయుక్తమగు భగవత్సంబుధుడైన శ్రీకృష్ణుడను సద్గురుపరబ్రహ్మకొఱకు నమస్కారము.

తా|| సులభము.

శ్లో॥ ప్రసన్నవదనాక్షంచ సర్వదేవస్వరూపిణః ।

తత్పాదోదకజాధారా నిపతంతీ స్వమూర్ధని ॥

శ్లో॥ తయాసంక్షౌళయేద్దేహాన్యంతెర్భావ్యా గతం మలం ।

తక్షణాద్విరజోభూత్వా జాయతే స్ఫటికోపమః ॥

టీక = ప్రసన్న-క్షం. ప్రసన్న- నిర్మలమైన, వదన- ముఖమున
అక్షం- నేత్రములునుగల, సర్వ-ణఁచ. సర్వదేవ- సమస్తదేవతల
యొక్క స్వరూపిణఁచ- ఆకృతిగలసద్గురువును, (స్మృత్వా-స్మరించి)
స్వమూర్ధని- తనశిరస్సునందు, నిపతంతీ- ఁడుచున్న, తత్పా-జా
తత్, ఆగురువుయొక్క, పాదోదకజా- పాదములయందలి యుదకమున
పుట్టిన, ధారా, ఉదకధారా (యా-ఏదియో) తయాఆయుదకముచేత
దేహస్య, శరీరముయొక్క, అంతఃగతం అంతఃలోపలను, బాహ్య వె
లుపలను, గతం పొందియున్న మలం, మైలను సంక్షౌళయేత్ కడుక్కొ
నవలయును. తక్షణాత్ - ఆసమయము నందే విరజః పాపము లేనివాడు
భూత్వా అయి స్ఫటికోపమః స్ఫటిక స్ఫటికమణితో ఉపమః పోల్చ
వగినవాడుగా జాయతే అగుచున్నాడు.

తా॥ సర్వదేవస్వరూపుడైన సద్గురువును స్మరించి ఆ సద్గురు
పాదోదకమువలన బుట్టిన యుదకధారచేత (లేక సద్గురుధ్యానమనెడి
గురుపాదోదకముచేత) దేహముయొక్క బాహ్యంతరములయందలి
మైలనుకడిగి పోగొట్టుకొని నిర్మలుడై శిష్యుడు స్ఫటికమణితో సమా
నుడగుచున్నాడు.

శ్లో॥ తీర్థాసిదక్షిణేపాదే వేదాస్తన్ముఖమాశ్రితాః

పూజాయేదర్చితంతంతదభీ ధ్యానపూర్వకం॥

టీక = (తస్య ఆగురువుయొక్క దక్షిణేపాదే కుడిపాదమునందు తీర్థాసి
పుణ్యోదకములు (సంతి కలపు) వేదాః వేదములు తన్ముఖం- తత్ ఆ
గురువుయొక్క ముఖం ముఖమును ఆశ్రితాః ఆశ్రియించియున్నవి-అ

ర్చితం పూజింపబడిన తంతు ఆగురువునే తదకం..తత్ ఆగురువుయొక్క అభిధాన ధ్యానమే (ప్రార్థించుట) పూర్వకం ముందుకగునట్లు పూజా యేత్ అర్చించవలయును.

తా॥ ఏగురువుయొక్క కుడిపాదమునందు సమస్త పుణ్యాజలము లున్నవి. ఏగురువుయొక్క ముఖమునందు సమస్త వేదములును ఉంచున్నవి.

అట్టి పూజతుడగు సద్గురువును ధ్యానపూర్వకముగా పూజించవలయును.

శ్లో॥ సహస్రదశపంకజే సకలశీతరశ్మిప్రభం ।

వరాభయకరాంబుజా విమలగంధ పుష్పాంబరం ।

ప్రసన్నవదనేక్షణా సకలదేవతారూపిణం ।

స్మరేద్భిరసి హంసగం తదభిధానపూర్వగురుం ।

టీక = సక...ప్రభం. సకల- సమస్తమగు. శీతరశ్మి చంద్రునియొక్క; ప్రభం కాంతిగల. వరాభయకరాంబుజం. వర శ్రేష్ఠమైన, అభయ భయగహితమైన, కరాంబుజం- హస్తపద్మములుగల, విమల...బరం, విమల స్వచ్ఛమైన, గంధ మంచిగంధమును, పుష్ప పువ్వులును, అంబరం వస్త్రములుగల, ప్రస...క్షణం; ప్రసన్న ప్రకాశమగు, వదన ముఖమును, ఈక్షణా కన్నులునుగల, సక..పిణం సకల సమస్తమైన; దేవతా దేవతలయొక్క, రూపిణం స్వరూపముగల, గురుం గురువును, శిరసి శిరస్సునందలి, సహస్ర...పంకజే సహస్రదశ-వేయిరేకులుగల, పంకజే-పద్మమునందున్న; హంసగం-హంసస్వరూపమును పొందినవానిగాను, తద...ర్వం. తత్-ఆగురువుయొక్క, అభిధాన- పేరే, పూర్వం- ముందుకలుగునట్లు, స్మరేత్-తలంచవలయును.

తా॥ చంద్రకాంతిగలవాడును సంసారాగ్నిసంతప్తులకు భయనాశనమును గలుగజేసెడి అభయముద్రతో గూడకొనిన హస్తాబ్జములుగలవాడును, నిర్మలములగు గంధపుష్పాంబరములు గలవాడును, ప్రకాశమానమగు ముఖకేత్రములుగలవాడును, సర్వదేవతా స్వరూపుడునగు సద్గురువును శిరస్సునందలి సహస్రారపద్మమునందుండెడి

హంసస్వరూపమును హంసినవానినిగా ఆగురు ప్రయోక్త-నామోచ్చారణపూర్వకముగా తలంచవలయును.

ఇతి ధ్యానం- ఈ ప్రకారము ధ్యానము, అథ మానసోపచారైః శ్రీగురుం పూజయేత్.

టీక = అథ - అనంతరము, మానస - మనస్సంబంధములైన, ఉపచారైః - ఉపచారములచేత, శ్రీగురుం - ప్రకాశించునట్టి సద్గురువును, పూజయేత్ - పూజించవలయును.

తా॥ ధ్యానానంతరమునందు మనస్సుయందలి భావనారూపములైన యుపచారములచేత సద్గురువును పూజించవలయును. అథ యే వి

శ్లో॥ లంపృథివ్యాత్మనే గంధ తన్మాత్రా ప్రకృత్యానందాత్మనే ।

శ్రీగురుదేవాయనమః పృథివ్యాత్మకం గంధం సమర్పయామి ॥

టీక = లంపృథివ్యాత్మనే - లం - అను బీజస్వరూపమైన భూమియొక్క స్వరూపము గలవాడును, గంధతన్మాత్రా ప్రకృత్యా - గంధతన్మాత్రయొక్క స్వభావముచేత, ఆనందాత్మనే - ఆనందరూపుడగు, శ్రీగురుదేవాయ - ప్రకాశించునట్టి గురువనెడి దేవునికొఱకు, నమః - నమస్కారము, పృథివ్యాత్మకం - భూరూపముగు, గంధం - చందనమును, సమర్పయామి - అర్పించుచున్నాను.

శ్లో॥ హం ఆకాశాత్మనే శబ్ద తన్మాత్రా ప్రకృత్యానందాత్మనే ।

శ్రీగురుదేవాయనమః ఆకాశాత్మకం పుష్పం సమర్పయామి ॥ 2.

టీక = హం - ఆకాశాత్మనే. హం - అను బీజాత్మకమైన ఆకాశరూపుడును, శబ్దతన్మాత్రా ప్రకృత్యా - శబ్దతన్మాత్రముయొక్క స్వభావముచేత, ఆనందాత్మనే - ఆనందరూపుడగు, శ్రీగురుదేవాయ - ప్రకాశించెడి గురువను దేవునికొఱకు, నమః - నమస్కారము, ఆకాశాత్మకం -

ఆకాశరూపమైన, పుష్పం- పుష్పమును, సమర్పయామి- అర్పించుచున్నాను-

శ్లో॥ యం వాయ్వాత్మనే స్పర్శతన్మాత్రా ప్రకృత్యానందాత్మనే ।
శ్రీగురుదేవాయ నమః వాయ్వాత్మకం ధూపం సమర్పయామి ॥ 3

టీక= యం వాయ్వాత్మనే- యం అను బీజాత్మకమైన, వాయు స్వరూపమగును. స్పర్శతన్మాత్రా ప్రకృత్యా- స్పర్శతన్మాత్రము యొక్క స్వభావము, ఆనందాత్మనే- ఆనందరూపుడునగు, శ్రీగురుదేవాయ- ప్రకాశమగునట్టి గురువను దైవముకొఱకు, నమః- నమస్కారము, వాయ్వాత్మకం- వాయుస్వరూపమైన, ధూపం- పరిమళించెడి పొగను, సమర్పయామి- అర్పించుచున్నాను.

శ్లో॥ రం తేజఃత్మనే రూపతన్మాత్రా ప్రకృత్యానందాత్మనే ।
శ్రీగురుదేవాయ నమః తేజఃత్మకం దీపః సమర్పయామి ॥ 4

టీక= రం, తేజఃత్మనే- రం అను బీజాత్మకమగు తేజోరూపుడును, రూపతన్మాత్రా ప్రకృత్యా- రూపతన్మాత్రముయొక్క స్వభావముచేత, ఆనందాత్మనే- ఆనందరూపుడునగు. శ్రీగురుదేవాయ- ప్రకాశించెడి గురువను దేవునికొఱకు, నమః- నమస్కారము, తేజఃత్మకం తేజోరూపమైన, దీపః- దీపమును, సమర్పయామి- అర్పించుచున్నాను.

వం అబాత్మనే రసతన్మాత్రా ప్రకృత్యానందాత్మనే ।
శ్రీగురుదేవాయ నమః అబాత్మకం నైవేద్యం సమర్పయామి ॥ 5

టీక= వం అబాత్మనే- వం అను బీజాత్మకమగు ఉదకస్వరూపుడును, రసతన్మాత్రా ప్రకృత్యా- రసతన్మాత్రముయొక్క స్వభావముచేత ఆనందాత్మనే- ఆనందరూపుడునగు, శ్రీగురుదేవాయ- ప్రకాశించునట్టి

గురువను దేవునికొఱకు, నమః- నమస్కారము, అజాత్మకం- ఉదక
రూపమైన, నైవేద్యం- నివేదనమును, సమర్పయామి- అర్పించు
చున్నాను.

సం సర్వాత్మనే సర్వతన్మాత్రాః ప్రకృత్యానందాత్మనే । శ్రీగురు
దేవాయనమః సర్వాత్మకా సర్వోపచారా సమర్పయామి ॥

టీక = సం సర్వాత్మనే- సం అను బీజాత్మకమగు సమస్తస్వరూపు
డును, సర్వతన్మాత్రాః ప్రకృత్యా- సమస్తతన్మాత్రలయొక్క- స్వభావ
ముచేత, ఆనందాత్మనే- ఆనందస్వరూపుడునగు, శ్రీగురుదేవాయ- ప్ర
కాశించునట్టి గురువను దేవునికొఱకు, నమః- నమస్కారము, సర్వా
త్మకా- సర్వస్వరూపములైన, ఉపచారా- ఉపచారములను, స
మర్పయామి- అర్పించుచున్నాను.

తా॥ లం, హం, యం, రం, వం, సం, ఈ బీజములే స్వరూప
ములుగాగల భూమియును ఆకాశమును వాయువును తేజస్సును ఉద
కమును భూమ్యాదిసమస్తతన్మాత్రలును ఇవియే స్వరూపములుగా గ
లిగినవాడును, గంధము, శబ్దము స్పర్శము రూపము రసము వీటియొ
క్క వేరు వేరుస్వభావములతోను, ఈసమస్తములగుగంధముచేనయిన
అయిదు తన్మాత్రలయొక్క కూడికవల్లనైన స్వభావముతోను, ఆనం
దరూపుడునగు సద్గురువుకొఱకు భూమి ఆకాశము వాయువు తేజస్సు
ఉదకము క్రమముగా వీటిస్వరూపములైన గంధము పుష్పము ధూప
ము దీపము నైవేద్యములనెడి సమస్తోపచారములను మంత్రభావము
తో సమర్పించునది.

ఇతి మానసపూజా;

టీక = ఇట్లు మనస్సుతోనైన పూజచేసి-

అథ శ్రీగురుమాలామంత్రః

టీక = అథ. అనంతరము, శ్రీ...మంత్రః- శ్రీ- ప్రకాశమాన
మగు గురుమాలామంత్రః- గురుమాలయనుపేరుగల మంత్రము.

తా॥ సులభము.

ఓం నమః శ్రీగురుదేవాయ పరమపురుషాయ సర్వదేవతా వశేక
రాయ సర్వారిష్ట వినాశనాయ సర్వమంత్రచ్ఛేదనాయ త్రైలోక్యం
వశమానాయ స్వాహా ॥

టీక = పరమపురుషాయ - పరమ - శ్రేష్ఠుడైన పురుషాయ - పరి
పూర్ణుడగు పురుష స్వరూపుడును, సర్వ...కరాయ - సర్వదేవతా - స
మస్తదేవతలను వశేకరాయ - స్వాధీనముగాగలవాడును, సర్వా - నాయ
సర్వ - సమస్తములైన అరిష్ట - అశుభములను వినాశనాయ - నశింప
జేయువాడును, సర్వ...నాయ సర్వ - సమస్తములైన మంత్ర - మం
త్రములను భేదనాయ - ఖండించువాడునగు, శ్రీగురుదేవాయ - ప్రకా
శమానుడగు సద్గురువైనదేవునికొఱకు ఓంనమః - నమస్కారము త్రై
లోక్యం - మూడులోకములను వశం - స్వాధీనమును ఆనయస్వాహా -
చేయుచుమా.

తా॥ పరమపురుషుడును సమస్తదేవతలను స్వాధీనముగాగల
వాడును సమస్త అమంగళములను పోగొట్టెడువాడును సమస్తమంత్ర
ములను ఖండించెడివాడునగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము; అట్టి
పరమపురుషుడవగు ఓసద్గురువా నాకు సమస్త లోకములను స్వాధీన
ము చేయును.

ఇతి శ్రీస్కాన్దేపురాణే ఉత్తరఖండే ఉమామహేశ్వరసంవాదే
శ్రీగురుగీతా మాలామంత్రప్రతిపాదకం

నామప్రథమోఽధ్యాయః.

గద్య * ఇట్లు స్కాందపురాణాంతర్గత ఉత్తరఖండమునందలి యుమా
మహేశ్వరసంవాదమునందు శ్రీగురుగీతా మాలామంత్రమును

ప్రతిపాదించెడిశ్రీమద్భాగవతకృష్ణదేశికప్రభుస్వాముల

వారి ప్రియశిష్యుడైన పీల్చానా - శంకరరావు

గారి చేతీకాతాత్పర్యములను

రచియింపబడిన ప్రథమాధ్యాయము

సమాప్తము.

*

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మర్పణమస్తు.
సుజ్ఞానదీపమను * గురుగీతలు,
ద్వితీయాధ్యాయ ప్రారంభము.

శ్లో॥ అచింత్యావ్యక్తరూపాయ నిర్గుణాయ గుణాత్మనే ।

సమస్తజగదాధార మూర్తయే బ్రహ్మణేనమః ॥ 1-

టీక = అచిం-పాయ, అచింత్య- తలంచశక్యముగాని, అవ్యక్త- క
నపడని, రూపాయ- స్వరూపముగలదియును, నిర్గుణాయ- గుణరహిత
మును, గుణాత్మనే- గుణ సత్వాదిగుణములయొక్క, ఆత్మనే- రూప
ముగలదియును, సమ-ర్తయే, సమస్తజగత్ - అన్నిలోకములను ఆ
ధార- మోసికొనియుండెడి మూర్తయే- ఆకారముగలదియునగు బ్ర
హ్మణే- పరబ్రహ్మముకొఱకు నమః- నమస్కారము.

తా॥ పరబ్రహ్మము బుద్ధిమొదలగువానికి గోచరముగాకపోవు
టవలన అచింత్యమును, చూచుటకుశక్యమైన నామరూపములు లేక
పోవుటవలన అవ్యక్తమును సత్వరజస్తమస్సులను గుణముల కతీతము
గనుక నిర్గుణమును ఆపరబ్రహ్మశ్రయములేక సత్వము మొదలగు గు
ణములయొక్కప్రచారము లేకపోవుటవలన గుణస్వరూపమును ఇట్లు
నామరూపాత్మకమైన జగత్తులకు ముఖ్యమైన ఆధారముగా నున్నది
అట్టి పరబ్రహ్మముకొఱకు నమస్కారమగును గాక.

ఋషయః ఊచుః.

టీక = ఋషయః- శౌనకాదిమహామునులు, ఊచుః- పలికిరి.

శ్లో॥ గుహ్యద్గుహ్యతరం సారం గురుగీతా విశేషతః ।

త్వత్ప్రసాదాచ్చ శ్రోతవ్యా తత్సర్వం బ్రాహ్మసూతనః ॥ 2

టీక = హేసూత- ఓయిసూతుడా, త్వత్ప్రసాదాచ్చ- త్వత్ - నీ
యొక్క, ప్రసాదాచ్చ- అనుగ్రహమువలన, విశేషతః- అధికముగా,
గురుగీతా- గురుగీత, శ్రోతవ్యా- వినదగినది, గుహ్యత్ - రహస్య

ముకంటె గుహ్యతరం- మిక్కిలిరహస్యమైన, సారం. శ్రేష్ఠమగు, త
త్సర్వం- ఆసమస్తమును, నః- మాకు, బ్రాహ్మి- చెప్పుము-

తా॥ ఓయీసూతా! గురుగీతలు నీయనుగ్రహమునుండి వినదగి
నవిగనుక సమస్తరహస్యములలో మిక్కిలి రహస్యమును శ్రేష్ఠమున
గు సమస్తమును మాకు చెప్పుమాయసి శౌనకాదిమహాబుఘులు సూ
తునిగని యడిగిరి.

సూత ఉవాచ.

టీక= సూతః- సూతుడు, ఉవాచ- పలికెను.

శ్లో॥ కైలాసశిఖరేరమ్యే భక్తిసాధనహేతవే ।

ప్రణమ్య పార్వతీభక్త్యా శంకరం పరిపృచ్ఛతి ॥ 3.

టీక= పార్వతీ- పార్వతీదేవి, రమ్యే- మనోహరమగు, కైలా-
కైలాస- కైలాసపర్వతముయొక్క, శిఖరే.. కొనయందు, భక్త్యా
భక్తిచేత, శంకరం- ఈశ్వరునిగూర్చి, ప్రణమ్య-నమస్కరించి, భక్తి
తవే, భక్తిసాధన- భక్తిసాధనముయొక్క, హేతవే- కారణముకొఱ
పరిపృచ్ఛతి- అడుగుచున్నది.

తా॥ సూతుడు చెప్పెను. మనోహరమగు కైలాసపర్వతః
నందు పార్వతి భక్తితో ఈశ్వరునికి నమస్కరించి భక్తిసాధనము
క్క కారణముకొఱకు అడుగుచున్నది.

పార్వత్యువాచః

టీక= పార్వతీ- పార్వతీదేవి, ఉవాచ- పలికెను.

శ్లో॥ ఓంనమో దేవదేవేశ పరాత్పరజగద్గురో!

సదాశివమహాదేవ గురుదీక్షాం ప్రయచ్ఛమే ॥

టీక= ఓం- మంగళము, హేదేవదేవ- దేవతలకు దేవుడవగు
స్వామీ!, ఈశ- నియామకుడా; పరాత్పర- అవ్యక్తాదికముకంటె

పరమైనవాడా, జగద్గురో- లోకములకు గురుడా, సదాశివ- ఎల్లప్పుడును మంగళమైనవాడా, మహాదేవ- గొప్పదేవుడవగు నోస్వామీ, నమః- నమస్కారము, మే- నాకు, గురుదీక్షాం- గురుదీక్షను, ప్రయచ్ఛ- ఇవ్వము

తా॥ పార్వతీదేవి పరమేశ్వరునికొఱకు నమస్కరించి స్వామీ నాకు గురుదీక్షను ఇమ్మాయని అడిగెను.

శ్లో॥ భగవన్ సర్వధర్మజ్ఞ ప్రతానాం ప్రతనాయకం ।

బ్రాహ్మే కృపయాశంభో గురుమాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥ 5.

టీక= భగవన్- పూజ్యుడవగు నోస్వామీ, సర్వ...జ్ఞ, సర్వ- సమస్తములైన, ధర్మ- న్యాయములను, జ్ఞ- తెలిసినవాడా, శంభో- సుఖకారణుడవగు నోఈశ్వరుడా, (త్వం-నీవు) కృపయా- దయతో. మే- నాకు, ఉత్తమం- శ్రేష్ఠమును, ప్రతానాం- ప్రతములలో, ప్రతనాయకం- నియమములకు ప్రభువైన. గురుమాహాత్మ్యం- గురుమహిమను, బ్రాహ్మే- చెప్పుము.

తా॥ ఓ ఈశ్వరుడా నీవు మిక్కిలిదయతో సమస్త ప్రతములును ప్రభువును శ్రేష్ఠమునగు గురుమాహాత్మ్యమును నాకు చెప్పుము:

శ్లో॥ కేనమాగ్నేణభోస్వామిన్ దేహీబ్రహ్మనుయోభవేత్ ।

తత్కృపాం కురుమేస్వామిన్ నమామిచరణౌతవ ॥ 6

టీక= భోస్వామిన్- ఓప్రభువా, దేహీ- జీవుడు- కేన- ఏ. మాగ్నేణ- మార్గముచేత, బ్రహ్మనుయః- పరబ్రహ్మస్వరూపుడు; భవేత్ అగును, తత్కృపా- అట్టిదయను, మే- నాకు, కురు- చేయుము- ఓ స్వామిన్- ఓప్రభువా, తన- నీయొక్క, చరణౌ- పాదములనుగూర్చి నమామి- నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ ఇట్లు ప్రార్థించి పార్వతీదేవి, ఓస్వామీ జీవుడు ఏఏమార్గ

ముద్వారా పరబ్రహ్మస్వరూపమగును. నాకొఱకు అట్టి యనుగ్రహమును దయచేయుము. ఓస్వామీ మీపాదములకు నమస్కరించుచున్నానని పలికెను.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ.

టీక = శ్రీ ... వః శ్రీ - ప్రకాశమానుడగు, మహాదేవః - ఈశ్వరుడు ఉవాచ - పలికెను.

శ్లో॥ యస్య దేవే పరాభక్తి ర్యథాదేవే తథాగురౌ ।

తస్యైతే కథితాహ్యర్థాః ప్రకాశంతే మహాత్మనః ॥

టీక = యస్య - ఎవనికి, దేవే - దేవునియందు పరా - శ్రేష్ఠమగు భక్తి, (పూజ్యానురాగము) యథా - ఏప్రకారమో తథా ఆప్రకారముగా దేవే దైవస్వరూపుడగు గురౌ గురునియందు (పరబ్రహ్మస్వరూపమును తెలియజేసెడి గురునియందు) అస్తి కలదో తస్య అట్టి వంటి మహాత్మనః గొప్పమనస్సుగలవాఁకి ఏతే ఈ కథితాః చెప్పబడిన అర్థాః ప్రయోజనములు ప్రకాశంతేహి ప్రసిద్ధముగా తెలియచున్నవి.

తా॥ ఎవనికి దేవునియందువలెనే, పరమాత్మ స్వరూపమున తెలియచేసెడి సద్గురునియందు శ్రేష్ఠమగు భక్తిగలమహాత్మునికి చెప్పెడి శేషార్థములన్నియు బాగుగ దెలియుచున్నవని మహాదేవుఁ పలికెను.

శ్లో॥ మమరూపాసి నేపిత్వం త్వద్భక్త్యర్థం వదామ్యహం ।

లోకోపకారకః ప్రశ్నో న కేనాపి కృతః పురా ॥

టీక = హేదేవి ఓపార్వతి త్వం నీవు మమ నాయొక్క రూపా స్వరూపురాలవు అసి అగుచున్నావు. అహం నేను త్వద్భక్త్యర్థం నీభక్తికొఱకు, వదామి చెప్పుచున్నాను, పురా ముందు కేనాపి-

నరిచేతనున్ను లోకోపకారకః- లోక జనులకు ఉపకారకః సహాయ
మగు ప్రశ్నః- ప్రశ్న నకృతః- చేయబడలేదు.

తా॥ ఓపార్వతీ పూర్వము ఇట్టిలోకోపకారకమగు ప్రశ్న ఎవ
రిచేతను చేయబడలేదు. నీవుప్రత్యక్షముగా నాస్వరూపురాలవైతివి.
గనుక నీభక్తికొఱకై నేను చెప్పుచున్నాను వినుము :

శ్లో॥ యోగుర్నశివప్రోక్తో యశ్చివస్సగురుస్సృతః । 9
వికల్పం యస్తుకుర్వీత సనరో గురుతల్పగః ॥

టీక = యః ఎవడు గురుః పరమాత్మస్వరూపమును తెలియజేయు
నట్టి గురువో సః వాడు శివః ఈశ్వరుడుగా ప్రోక్తః చెప్పబడుచు
న్నాడు. యః ఎవడు శివః ఈశ్వరుడో సః వాడు గురుః గురువుగా
స్మృతః చెప్పబడెను. యస్తు ఎవడైతే వికల్పం దీనికిసంశయమును,
కుర్వీత చేయునో సః, నరః ఆమనుష్యుడు గురుతల్పగః గురువుయొక్క
భార్యను పొందినవాడు (భవతి అగుచున్నాడు)

తా॥ ఓపార్వతీ పరమాత్మస్వరూపమును తెలియజేయు గురు
వు ఈశ్వరుడుగాను, ఈశ్వరుడు గురువుగాను చెప్పబడినది. యీ విష
యమై సంశయ మనస్సుగల మనుజుడు గురుభార్యను పొందిన దోష
ము గలవాడగుచున్నాడు.

శ్లో॥ దుర్లభం త్రిషులోకేషు తచ్ఛ్రవణస్వవదామ్యహం ।
గురుర్బ్రహ్మవిసానాన్య స్సత్యం సత్యం వరాననే ॥ 10

టీక = త్రిషులోకేషు మూడులోకములయందును, దుర్లభం పొంద
నలవిగాని, తత్ దానిని అహం నేను వదామి చెప్పుచున్నాను శ్రీ
ణస్వ వినుము, హేవరాననే శ్రేష్ఠమగుముఖముగల ఓపార్వతీ, గురు
గురువు, బ్రహ్మనా పరబ్రహ్మముతప్ప అన్యః ఇతరుడు న కాడు స
త్యంసత్యం నిజము, నిజము.

తా॥ ఓపార్వతీ మూడులోకములయందును పొందుటకలవిగా
నిదానిని చెప్పెదను వినుము. పరమాత్మస్వరూపమును దెలియజేసె-
డి గురువు పరమాత్మ స్వరూపుడేగాని అన్యడుగాడు ఇది సత్యము
సత్యము (మిక్కిలియాదరణకొఱకు రెండుసార్లు చెప్పబడినది)

శ్లో॥ వేదసాస్త్రపురాణాని ఇతిహాసాదికానిచ ।

మంత్రయంత్రాది విద్యానాం స్మృతిరుచ్ఛాటనాదికం ॥ 11.

శ్లో॥ శైవశాక్తాగమాదీని హ్యన్యేచ బహవోమతాః ।

అపభ్రంశాసమస్తానాం జీవానాంభ్రాంతచేతసాం ॥ 12

టీక = వేద...ణాని, వేద - ఋగ్యజుస్సామాధర్వణములను నాలుగు వేదములును, శాస్త్ర - వ్యాకరణము మొదలైన శాస్త్రములును, పురాణాని - బ్రహ్మాండది పురాణములును, ఇతిహాసాదికానిచ - భాగవతము మొదలైన ప్రాచీనపు కథలును, మంత్ర...ధ్యానాం, మంత్ర - గాయత్ర్యాది మంత్రములును, యంత్ర - యంత్రములును, (బంగారు రాగి మొదలగువాటియొక్క రేకులయందు ఆయామంత్రములతో నుద్ధారములప్రకారము వ్రాయునవి) ఆది - మొదలైన, విద్యానాం - విద్యలయొక్క, స్మృతిః - స్మరించుటను, ఉచ్ఛాటనాదికం - ఉచ్ఛాటనము మొదలైనవియును, (ఉచ్ఛాటనము వశ్యము స్తంభనము మోహనము విమోచనము మారణము, ఈ ఆరును మంత్రముయొక్క క్రియలు;)

టీక = శైవ...దీని, శైవ - శివసంబంధములైన, శాక్త - శక్తిసంబంధమైన, ఆగమాదీని - ఆగమములు మొదలైనవియును, అన్యేచ - ఇతరములు, బహవః - అనేకములగు, మతాః - సాంఖ్యము మొదలైన మతములును, (ఇవియన్నియును) భ్రాంతచేతసాం, భ్రాంత - భ్రమణమునుపొందిన, చేతసాం - మనస్సుగల, సమస్తానాం జీవానాం - సమస్తములైన జీవులయొక్కయు, అపభ్రంశాః - వెట్టిపనులుగా. (మనోభ్రమవల్లనైన పనులుగా, భవంతి - అగుచున్నవి.)

తా॥ వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసములును మంత్రయంత్రాదికములును శైవాగమాదులును అనేకములగు సాంఖ్యాదిమాతములును, ఇవియన్నియును అజ్ఞానమువలన స్వస్వరూపమును దెలియక అవాస్తవముగు దేహానిప్రపంచమును జూచుచుండెడి జీవులయొక్క అజ్ఞానపు పనులే.

శ్లో॥ జపస్తవోవ్రతం తీర్థం యజ్ఞోదానం తథైవచ ।

గురుతత్వమవిజ్ఞాయ సర్వం వ్యర్థం భవేత్ప్రియే ॥ 13.

టీక= జపః- జపమును, (మంత్రమును ఆవృత్తిచేయుట) తపః- తపస్సును, వ్రతం- నియమమును, తీర్థం- పుణ్యక్షేత్రమును, యజ్ఞః- యాగమును, దానం- ఈవియును, తథైవచ- ఆప్రకారముగానే, సర్వం- సమస్తమును, హేప్రియే- ఇష్టురాలవగుఓపార్వతీ, గురుతత్వం గురువుయొక్క నిజస్వరూపమును, అవిజ్ఞాయ- తెలిసికొనక, వ్యర్థం- నిష్ఫలమైనదిగా, భవేత్ - అగును.

తా॥ ఓపార్వతీ జనులు గురుస్వరూపముయొక్క సజ్జస్థితిని దెలిసికొనక చేసెడిజపమును తపస్సును నియమమును గంగాది పుణ్యతీర్థసేవయును, యాగమును గోదానము మొదలయిన ఇవియన్నియును నిష్ఫలమైనవేయగును.

శ్లో॥ గురుబుధ్యాత్మనోనాన్యత్ సత్యంసత్యం వరాననే ।

తల్లాభార్థం ప్రయత్నస్తు కర్తవ్యశ్చమనీషిభిః ॥ 14

టీక= హేవరాననే- శ్రేష్ఠమైనముఖముగల ఓపార్వతీ, గురుబుధ్యా- సద్గురువుయొక్క జ్ఞానముచేత, ఆత్మనః- ఆత్మస్వరూపముకంటెను, అన్యత్ - ఇతరమైనది, న- లేదు. సత్యంసత్యం- నిజమునిజము త...ర్థం, తత్ - ఆఆత్మయొక్క, లాభార్థం- లాభముకొరకు, మనీషిభిః- విద్వాంసులచేత, ప్రయత్నం- ప్రయత్నము, కర్తవ్యః- చేయదగినది.

తా॥ ఓపార్వతీ సద్గురుజ్ఞానముచేత ఆత్మకంటె నన్యమైనదేది
యునులేదు. ఇది సత్యము సత్యము: అట్టి ఆత్మస్వరూపమును పొంద-
దలచిన విద్వాంసులచే క్రయత్నించవలయును.

శ్లో॥ గూఢావిద్యా జగన్మాయా దేహశ్చజ్ఞానసంభవః ।

విజ్ఞానం తత్ప్రసాదేన గురుశబ్దేనకథ్యతే ॥

15

టీక= జగత్ - లోకము, గూఢా - రహస్యమును, అవిద్యా - అ
జ్ఞానస్వరూపమునగు, మాయా - ప్రకృతియే, దేహశ్చ - శరీరమును,
అజ్ఞానమువలన బుట్టినది. తత్ - దానిని; విజ్ఞానం - తెలిసికొనుట, ప్ర-
సాదేన - నిర్మలమగు, గురుశబ్దేన - గురుశబ్దముచే, కథ్యతే - చెప్పబడు-
చున్నది.

తా॥ లోకము అతిరహస్యమైన అజ్ఞానస్వరూపమును ప్రకృతి
గా నున్నది. దేహము పరబ్రహ్మస్వరూపజ్ఞానము లేకపోవుటవలన
కలుగుచున్నది. అట్టిఅజ్ఞాననాశనరూపమైన పరబ్రహ్మవిజ్ఞానము నిర్మ-
లమగు గురుశబ్దముచేత జెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ యదంఘ్రికమల ద్వంద్వం ద్వంద్వం తాపనివారకం ।

తారకం భవసింధోశ్చ శ్రీగురుః ప్రణమామ్యహం ॥

16

టీక= యద...ద్వంద్వం; యత్ - ఏగురువుయొక్క అంఘ్రికమ
ల పాదపద్మములయొక్క ద్వంద్వం - జంట, ద్వం...కం. ద్వంద్వ-
జంటలైన తాప - సుఖదుఃఖాదిసంతాపములను నివారకం - పోగొట్టు-
నదియును భవసింధోః - సంసారసముద్రమునకు తారకంచ - దాటించు-
నదియును, భవతి - అగుచున్నదో. తం - అటువంటి శ్రీగురుం. ప్ర-
కాశమానుడగు గురువునుగూర్చి, అహం - నేను, ప్రణమామి - నమ-
స్కరించుచున్నాను.

తా॥ ఏసద్గురువుయొక్క పాదకమలములు శీతోష్ణము మొద

లైన ద్వంద్వ దుఃఖములను బోగొట్టునవియును, సంసారసముద్రము ను తరింపజేయునవియు నగుచున్నవో అట్టిసద్గురువునుగూర్చి నేను నమస్కరించు చున్నానని ఈశ్వరుడు గురువందనమును జేసి చెప్పుచున్నాడు.

శ్లో॥ దేహీబ్రహ్మభవేద్యస్మాత్ త్వత్కృపార్థం వదామితత్ ।
సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా శ్రీగురోః పాదసేవనాత్ ॥ 18

టీక = దేహీ - జీవుడు, యస్మాత్ - ఏకారణమువలన, శ్రీగురోః - ప్రకాశమానుడగు సద్గురువుయొక్క, పాదసేవనాత్ - పాదములయొక్క సేవవలన, సర్వ...త్మా - సర్వ - సమస్తమైన, పాప - పాపమువలన; విశుద్ధ - పరిశుద్ధమగు, ఆత్మా - స్వరూపముగలవాడై, బ్రహ్మ పరబ్రహ్మస్వరూపము, భవేత్ - అగునో, తత్ - దానిని, త్వత్...ర్థం - త్వత్ - నీయందలి కృపార్థం - దయకొఱకు, వదామి - చెప్పుచున్నాను.

తా॥ జీవుడెందువలన సద్గురుపాదపద్మముల సేవనుండి సమస్త పాపములు నశించుటవలన పరిశుద్ధస్వరూపుడై పరబ్రహ్మస్వరూపుడగునో దానిని నీయందుండెడి దయతో చెప్పుచున్నాను వినుము:

శ్లో॥ సర్వతీర్థావగాహస్య సంప్రాప్నోతి ఫలం నరః ।
గురోః పాదోదకం పీత్వా శేష శిరసిధారయన్ ॥ 18

టీక = నరః - మనుష్యుడు, గురోః - సద్గురువుయొక్క, పాదోదకం - పాదములయందలి యుదకమును, పీత్వా - త్రాగి, శేషం - మిగిలినయుదకమును, శిరసి - తలయందు, ధారయన్ - ధరించినవాడై, సర్వ... హస్య - సర్వ - సమస్తములైన, తీర్థ - గంగాది పుణ్యతీర్థములయందు, అవగాహస్య స్నానముయొక్క, ఫలం - లాభమును, సంప్రాప్నోతి - పొందుచున్నాడు.

తా॥ మనుజుడు సద్గురువుయొక్క పాదప్రక్షాళనోదకమును

త్రాగి మిగిలినజలమును శిరస్సునంధరించిన సమస్తపుణ్యతీర్థస్నానము
వల్లనైనఫలమును పొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ శోషణం పాపపంకస్య దీపసంజ్ఞానతేజసః ।

గురోః పాదోదకం సమ్యక్ సంసారార్ణవతారకం ॥ 19

టీక = పాపపంకస్య - పాపమునెడిబురదకు, శోషణం - ఎండజేయు
నదియును, జ్ఞానతేజసః - పరబ్రహ్మజ్ఞానమును తేజస్సునకు, దీపకం
ప్రకాశకమైనదియునగు, గురోః - గురువుయొక్క, పాదోదకం - పాదజ
లములను, సమ్యక్ - విశేషముగా, సం...కం - సంసార - సంసారవ
నెడి, అర్ణవ - సముద్రమును; తారకం - దాటించునదిగా, (భవతి - అ
గుగున్నది.)

తా॥ పాపమునెడి యడుసును శుష్కింపజేయునదియును ప
రబ్రహ్మజ్ఞానమునకు ప్రకాశమునగు గురుపాదోదకము సంసారసముద్ర
మును తరింపజేయుచున్నది.

శ్లో॥ అజ్ఞానమూలహరణం జన్మకర్మ నివారణం ।

జ్ఞానవైరాగ్య సిద్ధ్యర్థం గురుపాదోదకం పిబేత్ ॥ 20

టీక = అజ్ఞా...రణం. అజ్ఞాన - అజ్ఞానముయొక్క, మూల - కా
ణమును, హరణం - హరించునదియును, జన్మ...రణం. జన్మ - పుట్టు
యొక్క, కర్మ - కర్మను, నివారణం - నశింపజేయునదియునగు. గురు
దకం. గురు - గురువుయొక్క, పాదోదకం - పాదజలమును, జ్ఞాన-ద్వ్యర్థ
జ్ఞాన - పరబ్రహ్మజ్ఞానముయొక్కయు, వైరాగ్య - విరక్తియొక్కయు
(దారాపుత్రాదులయందాశలేకయుండుట.) సిద్ధ్యర్థం - ప్రిప్తికొఱ
పిబేత్ - త్రాగవలయును.

తా॥ మనుష్యుడు సమస్త జగత్కారణమైన అజ్ఞానకారణము
నశింపజేయునట్టిదియును జన్మకర్మనివారకమునగు సద్గురుపాదోదక

ను బ్రహ్మజ్ఞాన వైరాగ్యములకొఱకు త్రాగవలయును.

శ్లో॥ గురుపాదోదకం పానం గురోరుచ్ఛిష్టభోజనం |

గురుమూర్తేస్సదాధ్యానం గురుస్తోత్రం సదాజపః |

21

టీక = గురు ... దకం. గురు - సద్గురువుయొక్క, పాదోదకం - పాదజలమును, పానం - త్రాగడమును, గురోః - గురువుయొక్క, ఉచ్ఛిష్ట - జనం. ఉచ్ఛిష్ట - ఎంగిలిని, భోజనం - తినుటను, సదా - ఎల్లప్పుడును గురుమూర్తే - గురుస్వరూపముయొక్క, ధ్యానం - ధ్యానమును, సదా - ఎల్లప్పుడును, గురుస్తోత్రం - గురుస్తనమును, జపః - జపించుటయును, (కర్తవ్యం - చేయదగినది.)

తా॥ జనుడు గురుపాదోదకమును త్రాగవలయును. గురువుయొక్క - ఎంగిలిని తినవలయును ఎల్లప్పుడును గురుస్వరూపమును ధ్యానించవలయును. ఎల్లప్పుడును గురుస్తోత్రమును జపించవలయును.

శ్లో॥ స్వదేశికస్యైవచ నామకీర్తనం భవేదనంతస్య శివస్యకీర్తనం |

స్వదేశికస్యైవచనామచింతనం భవేదనంతస్యశివస్యచింతనమ్ 22

టీక = స్వ ... స్యైవచః స్వ - తనయొక్క, దేశికస్యైవచ - జానోపదేశమును జేసిన గురువుయొక్కయే, నామకీర్తనం. నామ - పేరుయొక్క కీర్తనం - స్తుతి, అనంతస్య - అంతములేని, శివస్య - ఈశ్వరునియొక్క, కీర్తనం - స్తుతియే, భవేత్ - అగును. స్వదేశికస్యైవచ. స్వ - తనయొక్క, దేశికస్యైవచ - గురువుయొక్కయే నామచింతనం - పేరుయొక్క తలంచుట. అనంతస్య - అంతములేని శివస్య - ఈశ్వరునియొక్క, చింతనం - తలంచుట భవేత్ - అగును.

తా॥ జనుడు తనకు బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశముచేసిన గురువుయొక్క నామమును స్తోత్రముచేయుటయే అంతములేని పరమశివునియొక్క నామస్తుతియగును. అగుగువుయొక్క నామమును తలంచుటయే ఆప

రమశివునియొక్క నామము తలంచుటయగును.

శ్లో॥ యత్పాదరేణుర్వైనిత్యం కోపిసంసారవారిధౌ ।

సేతుబంధాయతేచాథ దైశికంతముపాస్మహే ॥ 23

టీక = అథ = అనంతరము, కోపి = అనిర్వచనీయమగు యత్పాదరేణుర్వై. యత్ = ఏగురువుయొక్క పాద = చరణములయందలి రేణుర్వై = పరాగమే నిత్యం = ఎల్లప్పుడును సంసారవారిధౌ = సంసారము. సముద్రమునందు సేతుబంధాయతేచ = వారిధివలెనే యగుచున్నది తం = అటువంటి దైశికం = బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశమునుజేసెగురువుచు ఉపాస్మహే = సేవించుచున్నాను.

తా॥ సంసారసముద్రమును చాటుటకు ఏగురువుయొక్క పాద రేణువేవారధిగానగుచున్నదియో అట్టిసద్గురువును సేవించుచున్నాను.

శ్లో॥ యస్మాదనుగ్రహం లభ్యా మహదజ్ఞానముత్పజ్జేత్ ॥

తస్మైశ్చైదైశికేంద్రాయ నమశ్చభీష్ట సిద్ధయే ॥

టీక = యస్మాత్ = ఏగురువువల్లను అనుగ్రహం = దయను లభ్యా - పొంది మహత్ = అధికమైన అజ్ఞానమును ఉత్పజ్జేత్ = విడుచునో తస్మై = అటువంటిదైశికేంద్రాయ = శ్రేష్ఠుడైనగురువుకొరకు అభీష్టసిద్ధయే - అభీష్ట = కోరికయొక్క సిద్ధయే = నెరవేరబడుటకై నమః = నమస్కారము. (అస్తు - అగునుగాక)

తా॥ జనుడు ఏగురువుసలన జ్ఞానోపదేశానుగ్రహమును బొంది విశేషమగు అజ్ఞానమును విడుచునో అట్టి సద్గురువుకొరకు కోరికసిద్ధించుటకై నమస్కారమగునుగాక.

శ్లో॥ కాశీక్షేత్రం నివాసశ్చ జాహ్నువీచరణోదకం ।

గురుర్విశ్వేశ్వరః సాక్షాత్ తారకం బ్రహ్మవిశ్చమ్ ॥ 25

టీక = గురుః = గురువు సాక్షాత్ = ప్రత్యక్షముగా విశ్వేశ్వరః = విశ్వేశ్వరుడు నివాసశ్చ = గురువుఁ డెడిస్థానము కాశీక్షేత్రం - కాశీయనెడిపుణ్యప్రదేశము, చరపాదకం = గురువుయొక్క పాదోదకము జాహ్నువీ = గంగ నిశ్చితం = నిశ్చయింపబడిన బ్రహ్మ = పరబ్రహ్మము తారకం = తారకోపదేశము (భవతి - అగుచున్నది)

తా॥ గురువే విశ్వేశ్వరుడుగాను, ఆగురుని వాసస్థలమే కాశీక్షేత్రముగాను, ఆగురుపాదోదకమే గంగగాను, ఆగురువుచే నుపదేశింపబడి నిశ్చయమైన పరబ్రహ్మజ్ఞానమే తారకోపదేశముగాను అగుచున్నది.

శ్లో॥ శిరఃపాదాంకితోదేశః గయస్తేచాక్షయోవటః ।

తీర్థరాజప్రయోగోసౌ గురుమూర్త్యై నమో నమః ॥

26

టీక = శిరః - శిరస్సు గయా = గయగాను పాదాంకితః - పాదములచేత గురుతుగాచేయబడిన దేశః = ప్రదేశము అక్షయవటః = నాశనములేని వటవృక్షముగాను, ఆసౌ = ఈగురుస్వరూపము, తీర్థరాజప్రయాగ = పుణ్యతీర్థములకురాజైన ప్రయాగ క్షేత్రముగాను, అస్తి = ఉండుచున్నది (తస్మై = అటువంటి) గురుమూర్త్యై = గురువుయొక్క స్వరూపముకొఱకు నమోనమః = నమస్కారము; నమస్కారము.

తా॥ శిరస్సేగయగాను, గురువుయొక్క పాదములచేత చిహ్నితమైన ప్రదేశమే అక్షయవటగాను, గురుస్వరూపమే సమస్త పుణ్యతీర్థములలో రాజైన ప్రయాగ క్షేత్రముగాను, ఉండెడి గురువుయొక్క ఆకారముకొఱకు మిక్కిలి నమస్కారమగునుగాక.

శ్లో॥ గురుమూర్తిం స్మరేన్నిత్యం । గురోర్నామసదాజపేత్ ।

గురోరాజ్ఞాం ప్రమత్త । గురోరన్యం నభావయేత్ ॥

27

మూర్తిం = స్వరూపమును స్మరేత్ = స్మరించవలయును. గురోః = గురువుయొక్క నామ = పేరును సదా = ఎల్లప్పుడును జపేత్ = జపము సేయవలయును, గురోః = గురువుయొక్క ఆజ్ఞా = ఆజ్ఞను ప్రకుర్వీత చేయవలయును గురోః = గురువుకంటె అన్యం = ఇతరమును నభావయేత్ తలంచగూడుదు!

తా! ఎల్లప్పుడు సద్గురుస్వరూపమునే స్మరించవలయును. అట్టి సద్గురునామమునే జపించవలయును, సద్గురువుయొక్క ఆజ్ఞప్రకారము చేయవలయును. సద్గురువుకంటె నితరమగుదాని తలంచ నేకూడదు.

శ్లో॥ గురువక్త్రేస్థితంబ్రహ్మ ప్రాప్య తే తత్ప్రసాదతః ।

గురోధ్యానం తథాకుర్యాత్పురుషా స్వేరిణీయథా ॥ 28

టీక = గురువక్త్రే గురు = గురువుయొక్క వక్త్రే = ముఖమునందు స్థితం = ఉన్నటువంటి బ్రహ్మ = పరబ్రహ్మము తత్ప్రసాదతః. తత్ = ఆ గురువుయొక్క ప్రసాదతః = అనుగ్రహమునుండి ప్రాప్యతే = పొందబడుచున్నది స్వేరిణీ = స్వేచ్ఛిగాతిరిగెడుస్త్రీ (విటకత్తె) పురుషా = అన్య పురుషుని యథా = ఏప్రకారమో తథా = అప్రకారము గురోః = గురువుయొక్క ధ్యానం = ధ్యానమును కుర్యాత్ = చేయవలయును:

తా! జనులచేత గురుముఖమునందున్న పరబ్రహ్మము ఆగురువు యనుగ్రహమువలన పొందబడుచున్నది. గనుక జనులు గురువునుఎల్లప్పుడెడతెగకుండా వ్యభిచారియగు స్త్రీ పరపురుషునివలెనే నేకాగ్రచిత్తులై ధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ స్వాశ్రమంచ స్వజాతించ స్వకీర్తం పుష్టివర్ధనం ।

ఏతత్సర్వం పరిత్యజ్య గురోరన్యన్న భావయేత్ ॥

29

టీక = స్వాశ్రమంచ, స్వ = తనయొక్క ఆశ్రమంచ = బ్రహ్మచర్యాద్యాశ్రమములున్న స్వజాతించ, స్వ = తనయొక్క జాతించ = బ్రాహ్మ

ణాదిజాతినిన్ని, స్వకీర్తింఁచః స్వ- తనయొక్క, కీర్తింఁచ- యశస్సును
 న్ను, పుష్టివర్ధనం- పుష్టి- బలముయొక్క, వర్ధనం-వృద్ధినిన్ని, ఏతత్స
 ర్వం- ఈసమస్తమును, పరిత్యజ్య- విడిచిపెట్టి, గురోః-గురువుకంటె,
 అన్యత్ - వేరైనదానిని, నభావయేత్ - తలంచకూడదు.

తా॥ జనుడు బ్రహ్మచర్యము మొదలైన ఆశ్రమములున్ను,
 బ్రాహ్మణాదిజాతులనున్ను కీర్తినిన్ని బలాతిశయమునున్ను సర్వము
 ను విడచి గురువుకంటె వేరుదానిని దేనినిన్నితలంచకూడదు.

శ్లో॥ అనన్యాశ్చింతయంతోయే । సులభం పరమం సుఖం ।

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన గురోరాధనం కురు ॥

30

టీక= యే- ఎవరు, అనన్యాః- గురువునకితరులుగానివారై, చిం
 తయంతః- గురుధ్యానము చేసెడివారలు, (భవతి- అగుచున్నారో,
 తే వారలకు) పరమం- శ్రేష్ఠమైన, సుఖం- సౌఖ్యము, (పరబ్ర
 హ్మదులు,) సులభం- సుఖముగా పొందదగినది, (భవతి- అగుచున్న
 ది:) తస్మాత్ - అందువలన, సర్వప్రయత్నేన- సమస్తప్రయత్నముల
 చేతను. గురోః-గురువుయొక్క, ఆరాధనం- పూజను, కురు-చేయుము.

తా॥ గురుస్వరూపమున కితరులులేక గురుస్వరూపులై గురు
 ధ్యానము చేసెడివారలకు పరమానంద సుఖము సులభముగా పొం
 దదగినదగుననిరి. గనుక సర్వప్రయత్నములచేతను గురుధ్యానమునే
 చేయుము.

శ్లో॥ గురువక్త్రేస్థితావిద్యా । గురుభక్త్యాచలభ్యతే ।

త్రైలోక్యస్ఫుటవక్తారో । దేవాద్యసురసున్నగాః ॥

31

టీక= గురువక్త్రే- గురువుయొక్క, వక్త్రే- ముఖమునందు, స్థితా
 ఉన్నటువంటి, విద్యా- పరబ్రహ్మవిద్య, గురుభక్త్యా-గురువుయందలి
 భక్తిచేతను; లభ్యతే- పొందబడుచున్నది, త్రై...రో- త్రైలోక్య-

మూడులోకములయందు, స్ఫుట- స్ఫుటముగా, వర్తిరి- పలురునట్టి
దే...గాః, దేవ- దేవతలు, ఆది- మొదలుగాఁగల, అసృర- రాక్షసు
లును, పన్నగాః- పన్నగులును, (భవంతి- అగుచున్నాను),

తా! జనులచేత గురుముఖమునందున్న పరబ్రహ్మవిద్య గురువు
యందలి భక్తిచేత పొందబడుచున్నది, ఇట్లుపొందినవాడు మూడులో
కములయందును స్ఫుటవాక్కుగల దేవా సుర పన్నగుల చలెనే అగు
చున్నాడు.

శ్లో॥ గుకారశ్చాంధకారోహి । రుకారస్తేజఉచ్యతే ।
అజానగ్రాసకం బ్రహ్మ । గురురేవనసంశయః ॥

టీక= గుకారశ్చ-గువర్ణము, అంధకారోహి-గాఢచీకటిగాను, రుకారః- రువర్ణము, తేజః- తేజస్సుగాను, ఉచ్యతే- చెప్పబడుచున్నది. అజానగ్రాసకం- అజానమును భక్షించునట్టి, బ్రహ్మ- పరబ్రహ్మము, గురురేవ- బ్రహ్మబానోపదేశమునుచేసిన గురువే భవతి అగుచున్నాడు) నసంశయః- సందేహములేదు.

తా॥ గుకారమే గాఢచీకటిగాను రుకారమే అగాఢచీకటిని తెగి
చెడి తేజస్సుగాను చెప్పబడుచున్నది. గనుక అజానాంధకారమును భక్షించెడి పరబ్రహ్మము గురువేయగుచున్నాడు.

శ్లో॥ గుకారశ్చాంధకారస్తు । రుకారస్తన్నిరోధకృత్ ।
అంధకార వినాశిత్యా । గురురిత్యభిధీయతే ॥

టీక= గుకారశ్చ- గుకారమును, అంధకారస్తు- కటికిచీకటియును, రుకారః- రుకారమును, తన్నిరోధకృత్- రుత్- ఆ అంధకారమును, నిరోధ- అడ్డును, కృత్- చేయునది, అంధకారవినాశిత్యాత్- అంధకార- చీకటిని, వినాశిత్యాత్- నశి-పజేయుటవలన, గురురితి- గురువని, అభిధీయతే- చెప్పబడుచున్నాడు.

తా॥ గాఢమైన చీకటియే గుకారము అచీకటిని నశింపజేయునదియే, రుకారము ఇట్లు అజ్ఞానాంధకారమును నశింపజేయుటవలననే గురువని చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ గుకారశ్చ గుణాతీతౌ । రూపాతీతౌ రుకారకః ।

గుణరూప విహీనత్వా గురురిత్యభిధీయతే ॥

౩౪

టీక= గుకారశ్చ- గుకారమును, గుణాతీతౌ- సత్వాదిగుణముల నతిక్రమించినది, రుకారః- రుకారము, రూపాతీతౌ- ఆకృతిని అతిక్రమించినది, గుణ...త్వాత్ గుణరూప- గుణరూపములతో, విహీనత్వాత్- శూన్యమగుటవలనః గురురితి- గురువని అభిధీయతే- చెప్పబడుచున్నది,

తా॥ సత్వాదిగుణముల నతిక్రమించి యుండునది గుకారమును, కరచరణాద్యాకృతిలేనది రుకారమును ఇట్లు గుణరూపములు లేకపోవుటవలన గురువని చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ గుకారః ప్రథమోవర్ణో మాయాదిగుణభాసకం ।

రుకారోస్తి పరంబ్రహ్మ మాయాభ్రాంతి విమోచకం ॥

టీక॥ ప్రథమః- మొదటిదియగు, గుకారః- గుకారమనెడి, వర్ణః- వర్ణము, మా...కం, మాయాది- మాయ మొదలైనదానియొక్క గుణ- గుణములను భాసకం- బ్రకాశింపజేయునదిగా అస్తి- అగుచున్నది. రుకారః- రువర్ణము మా...కం, మాయా- మాయవల్లనే సభ్రాంతి-మిథ్యాజ్ఞానమును విమోచకం- విడిపించునట్టి పరం- శ్రేష్ఠమగుబ్రహ్మ- పరబ్రహ్మముగా అస్తి- ఉండుచున్నది.

తా॥ గురుపదమునందలి మొదటివర్ణమగు గుకారము మాయ మొదలైన గుణములను ప్రకాశింపజేయుచున్నది. రెండవవర్ణమైన రుకారము మాయయొక్క భ్రాంత్యాదిగుణములను నశింపజేసెడి పరబ్ర

హృమున్నది. ఇట్లు గురుపదమే మాయగాను పరబ్రహ్మముగాను
వున్నది.

శ్లో॥ ఏవం గురుపదం శ్రేష్ఠం దేవానామపి దుర్లభం ।

హాహాహూహూగణైశ్చైవ గంధర్వాద్యైశ్చపూజితం ॥ 36

టీక = ఏవం - ఈప్రకారము గురుపదం - గురువనుపదము శ్రేష్ఠం
అధికముగాను దేవానామపి - దేవతలకుచు దుర్లభం - పొందుటకుశక్య
ముకానిదిగాను గంధర్వాద్యైః - గంధర్వులు మొదలైన హాహాహూ
హూగణైశ్చైవ - హాహాహూహూలనువారియొక్క సమూహములచే
తనున్న పూజితం - అర్పించబడినదిగాను భవతి - అగుచున్నది,

తా॥ ఇట్లు శ్రేష్ఠమైన గురుపదము దేవతలకును పొందుటకు
శక్యమైనదై హాహాహూహూమొదలైన గంధర్వులచేపూజింపబడినదై
యుండుచున్నది.

శ్లో॥ ధృవం తేషాంచ సర్వేషాం నాస్తి తత్త్వం గురోః పరః ।

గురోరాధానం కార్యం స్వజీవిత్యం నివేదయేత్ ॥ 37

టీక = తేషాం.. అటువంటి సర్వేషాంచ - అందరికిని గురోః - ;
రుప్రకంఠే పరం. ఇతరమైన తత్త్వం.. పరమాత్మస్వరూపము నాస్తి
లేదు ధృవం.. నిశ్చయము గురోః - గురువుయొక్క ఆరాధనం - పూ
జ కార్యం - చేయదగినది స్వజీవిత్యం - స్వ - తనయొక్క జీవిత్యం -
జీవితభావమును నివేదయేత్ - అర్పించవలయును,

తా॥ అందరికిని గురువుకంటె నన్యమగు పరమాత్మ స్వరూ
ము లేదు; నిశ్చయము గురువునే పూజించవలయును. తన బ్రతుకున
తయు గురువునకే అర్పించవలయును.

శ్లో॥ ఆసనం శయనం వస్త్రం వాహనం భూషణాదికం ।

సాధ కేనక్షగాతవ్యం గురు సంతోషకారణం ॥

టీక = సాధకేన- సాధకుడనువానిచేతను, గురుసంతోషకారణం- గురు- గురువుయొక్క సంతోష- ఆనందమునకు కారణం- హేతువైన ఆసనం- సింహాసనమును శయనం- పడకను వస్త్రం- వస్త్రమును వాహనం- గుఱ్ఱమును భూషణాదికం- నగలు మొదలైనవానినిన్ని పరిధాతవ్యం- ఇవ్వవలయును.

తా॥ పరిబ్రహ్మవిద్యను సాధించవలయుననెడి కోరికగలవానిచేత గురువునకు సంతోషమునుకలుగజేయునట్టి ఆసనమును పడకను వస్త్రమును వాహనమును నగలు మొదలగువానిని గురువు కొఱకు ఇవ్వవలయును.

శ్లో॥ కర్మణామనసావాచా సర్వదారాధయేద్గురుం ।

దీర్ఘదండం నమస్కృత్య నిర్లజ్జో గురుసన్నిధౌ ॥

39

టీక = గురుసన్నిధౌ- గురు- గురువుయొక్క సన్నిధౌ- సమీపమునందు నిర్లజ్జః- సిగ్గులేనివాడై దీర్ఘదండం- పొడుగైనకొయ్యయగునట్లుగా (సప్టాంగముగా) నమస్కృత్య- నమస్కరించి కర్మణా-కర్మచేతను మనసా- మనస్సుచేతను వాచా- వాక్కుచేతను గురుం-గురువును సర్వదా- ఎల్లప్పుడును ఆరాధయేత్- పూజించవలయును.

తా॥ జనుడా గురుసమీపమునందు లజ్జలేనివాడై సప్టాంగ నమస్కారముచేసి మనోవాక్కాయ కర్మములచేత త్రికరణశుద్ధిగా గురువును పూజించవలయును.

శ్లో॥ శరీరమింద్రియంప్రాణ మర్థస్వజన బాంధవాన్ ।

ఆత్మనారాదికంసర్వం సద్గురుభ్యో నివేదయేత్ ॥

40

టీక = శరీరం- దేహమును ఇంద్రియం- ఇంద్రియములను ప్రాణం ప్రాణమును, అర్థ...ధవాన్ అర్థ- ధనమును స్వజన- తనజనులయిన సహోదరులు మొదలయినవారిని బాంధవాన్- చుట్టములను ఆత్మ

దారాదికం - తనయొక్క భార్య మొదలయినవారిని సర్వం - సమస్తమును సద్గురుభ్యో - సద్గురువుల కొఱకు నివేదయేత్ - అర్పించవలయును.

తా॥ దేహమును ఇంద్రియములను ప్రాణమును ధనమును తన జనులయినసహోదరులు మొదలయినవారిని చుట్టములను భార్య మొదలయినవారిని సమస్తమును సద్గురువులకొఱ కర్పించవలయును.

శ్లో॥ గురురేకో జగత్సర్వం । బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మకం ।

గురోః పరతరం నాస్తి । తస్మాత్సంపూజయేద్గురుమ్ ॥ 41

టీక = ఏకః = ఒక్కడైన గురుః = గురువే బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం = బ్రహ్మవిష్ణుశివులయొక్క స్వరూపమైన సర్వం = సమస్తమైన జగత్ = జగత్తును (భవతి = అగుచున్నాడు) గురోః = గురువుకంటె పరతరం = మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది నాస్తి = లేదు; తస్మాత్ = అందువలన గురుం = గురువును సంపూజయేత్ = పూజించవలయును.

తా॥ సమస్త జగత్తునకును గురుడు యొకడే బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మక స్వరూపమగుచున్నాడు. గురువుకంటెను శ్రేష్ఠమైనది యేదియును లేదు. అందువలన సద్గురుస్వామిని పూజించవలయును.

శ్లో॥ సర్వశ్రుతిశిరోరత్న నీరాజిత పదాంబుజం ।

వేదాంతార్థప్రవక్తారం తస్మాత్సంపూజయేద్గురుమ్ ॥ 42

టీక = తస్మాత్ = అందువలన సర్వ...బుజం సర్వం = సమస్తమైన శ్రుతిశిర = ఉపనిషత్తులనెడి రత్నం = మణులచేత నీరాజితం = ఆరాధనచేయబడిన పదాంబుజం = పాదపద్మములుగల వేదా...క్తారం వేదాంత ఉపనిషత్తులయందలి అర్థం = తాత్పర్యమును ప్రవక్తారం = చెప్పనట్టిది గురుం = సద్గురువును సంపూజయేత్ - పూజించవలయును.

తా॥ సమస్త ఉపనిషత్తులనెడి గొప్పమణులచేత నీరాజనము చే

యబడిన పాదపద్మములుగలవాడును ఉపనిషత్తులతాత్పర్యమును చెప్పినట్టివాడునైన సద్గురువును మిక్కిలి పూజించవలయును.

శ్లో॥ యస్యస్మరణమా త్రేణ జ్ఞానముత్పద్యతే స్వయం ।

స ఏవ సర్వసంపత్తి స్తస్మాత్సం పూజయేద్గురుమ్ ॥

43

టీక = యస్య = ఎవనియొక్క స్మరణమా త్రేణ = స్మరించుటవలన జ్ఞానం = బ్రహ్మజ్ఞానము స్వయం = తనంతటనే ఉత్పద్యతే = పుట్టుచున్నది. స ఏవ = ఆగురువే సర్వసంపత్తిః = సమస్తసమృద్ధిని (భవతి - అగుచున్నాడు.) తస్మాత్ = అందువలన గురుం = గురువును సంపూజయేత్ = మిక్కిలి పూజించవలయును:

తా॥ ఏగురువుయొక్క స్మరణమాత్రముచేతనే పరబ్రహ్మజ్ఞానము స్వకీయముగానే పుట్టుచున్నదియో ఆగురువే సర్వసంపత్స్వరూపుడుగనుకనే గురువును మిక్కిలి పూజించవలయును.

శ్లో॥ క్రిమికోటిభి రావిష్టం దుర్గంధిమలమూత్రకం ।

శ్లేష్మరక్తకషేర్మాంసై ర్నద్ధంచైతద్వరాననే ॥

44

టీక = హేవరాననే = శ్లేష్మమైనముఖముగల ఓపార్శ్వతీ ఏతత్ = ఈశరీరము క్రిమికోటిభిః క్రిమి = పురుగులయొక్క కోటిభిః = కోట్లచేతను ఆవిష్టం = కూడుకొనినదియును దుర్గంధి = చెడువాసనగలదియును మలమూత్రములుగలదియును; శ్లేష్మరక్తకషైః శ్లేష్మ = తెమడచేతను, రక్త = రక్తముచేతను కషైః = కల్లెలచేతను మాంసైః = మాంసముచేతను నద్ధం = కూడుకొనినదియును (భవతి = అగుచున్నది.)

తా॥ ఓపార్శ్వతీ ఈదేహము అనేకపురుగులతో కూడినదియును చెడువాసనగలదియును మలమూత్రములుగలదియును తెమడ కల్లె రక్తము మాంసము ఈ మొదలయినవాటితో కూడుకొనినదియనైయున్నది.

శ్లో॥ సంసారవృక్షమారూఢాః । పతంతి నరకార్ణవే ।
యస్తానుద్ధరతే సర్వాన్ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ 45

టీక॥ సం...క్షం. సంసార=దేహమనెడి వృక్షం=చెట్టును ఆరూఢాః=ఎక్కినవారు నరకార్ణవే=నరకమనెడి సముద్రమునందు పతంతి పడుచున్నారు యః=ఎవడు తాన్ సర్వాన్=ఆఅందరిని ఉద్ధరతే=చేత నెత్తిరక్షించుచున్నాడో తస్మై=అటువంటి శ్రీగురవే=ప్రకాశించెడి గురువుకొఱకు నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఈదేహమను చెట్టును యెక్కియున్నజీవులు నరకసముద్రమునందు పడుచున్నారు. అటువంటివారలనందరిని ఏగురువు జ్ఞానోపదేశముచేత నెత్తిరక్షించుచున్నాడో అట్టిగురువుకొఱకునమస్కారము

శ్లో॥ గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణు గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురురేకం పరంబ్రహ్మ తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ 46

టీక= గురుః- గురువు, బ్రహ్మ- బ్రహ్మదేవుడు, గురుః- గురువు, విష్ణుః- విష్ణువు. గురుః- గురువు, దేవః- ప్రకాశమానుడగు, మహేశ్వరః- ఈశ్వరుడు. గురుః-గురువు, ఏకం-అద్వితీయమైన, పరంబ్రహ్మ పరబ్రహ్మము, తస్మై- అటువంటి, శ్రీగురవే- ప్రకాశమానుడైనసద్గురువుకొఱకు, నమః- నమస్కారము.

తా॥ బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరస్వరూపుడును, అద్వితీయ పరబ్రహ్మ స్వరూపుడునగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ అజ్ఞానతిమిరాంధస్య జ్ఞానాంజన శలాకయా ।
చక్షురున్మీలితం యేన । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ 47

టీక= యేన- ఏగురువుచేతను, అజ్ఞా...ధస్య. అజ్ఞాన- అజ్ఞానమనెడి, తిమిర- చీకటిచేతను, అంధస్య- గుడ్డివాడైన జనునియొక్క

చతుః = జ్ఞాననేత్రము, జ్ఞానాంజనశలాకయా. జ్ఞాన - బ్రహ్మజ్ఞానమనెడి, అంజన. కాటుకయొక్క, శలాకయా - కణికచేతను, ఉన్నీలితం = తెరువబడినదో, తస్మై - అటువంటి, శ్రీగురవే - ప్రకాశమానుడైన గురువుకొఱకు, నమః - నమస్కారము.

తా॥ ఏగురువుచేత అజ్ఞానమనెడు చీకటిచే గ్రుడ్డివాడైన జనునియొక్క జ్ఞానచతుస్సు పరబ్రహ్మజ్ఞానమను కాటుకయొక్క కణికచేత తెరువబడుచున్నదో అట్టి సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ స్థావరం జంగమం వ్యాప్తం । యత్కించిత్సచరాచరం ।
త్వంపదంద్యుతయేన । తస్మైశ్రీ గురవేనమః ॥

48

టీక - యేన - ఏగురువుచేత, స్థావరం - స్థిరముగానుండెడి వృక్షాదికమును, జంగమం - తిరిగెడిమనుష్యాదికమును, వ్యాప్తం - సర్వత్రవ్యాపించియుండెడి. యత్కించిత్ - సమస్తమైన, సచరాచరం - తిరిగెడుమనుష్యులు మొదలైనస్వరూపములునగు త్వంపదం - యుష్మచ్ఛబ్దార్థమనెడుపదము, ద్యుతం - చూపింపబడినదో, తస్మై - అటువంటి, శ్రీగురవే - ప్రకాశించెడు సద్గురువుకొఱకు, నమః - నమస్కారము.

తా॥ ఏగురువుచేత అంతటవ్యాపించియుండెడు స్థావరజంగమాత్మకమగు చరాచరాత్మకముతో గూఢకొనిన యుష్మత్ప్రదార్థమైన జీవస్వరూపము చూపింపబడినదో అట్టిసద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ అఖండమండలాకారం । వ్యాప్తయేన చరాచరం ।
తత్పదం ద్యుతయేన । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

49

టీక = యేన - ఏపరమాత్మచేతను, అఖం...కారం. అఖండ - యెడతెగని, మండలాకారం. మండలాకృతియగునట్లు, చరాచరం - జంగమస్థావరాత్మకమైన సమస్తలోకము, వ్యాప్తం - వ్యాపింపబడియున్నదో, తత్పదం - తచ్ఛబ్దార్థమగు పరమేశ్వరుపదము, యేన - ఏగురువుచేత

దర్శితం- చూపింపబడినదో, తన్నె- అటువంటి, శ్రీగురవే- ప్రకాశ
మానుడైన గురువుకొఱకు, నమః- నమస్కారము.

తా॥ ఏకరమాత్మచే సమస్తప్రపంచము పరిపూర్ణమైన మండ
లస్వరూపమగునట్లు వ్యాపింపబడియున్నదో అట్టి పరమేశ్వరస్థానము
యేగురువుచే చూపింపబడినదో అట్టి సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ చిన్మయం వ్యాపితం సర్వం । త్రైలోక్యం సచరాచరం ।
అసిత్వందర్శితమేన తన్నెశ్రీగురవేనమః॥

టీక= యేన=ఏగురువుచేత, సచరాచరం= చరాచరములతో, గూ
డుకున్న, సర్వం= సమస్తమగు, త్రైలోక్యం= మూడులోకములను,
వ్యాపితం= వ్యాపింపబడియున్న, చిన్మయం= బ్రహ్మస్వరూపమగు,
అసిత్వం= అసిపదముయొక్క భావము, దర్శితం= చూపింపబడినదో-
తన్నె= అటువంటి- శ్రీగురవే= ప్రకాశమానుడగు గురువుకొఱకు-
నమః=నమస్కారము.

తా॥ ఏగురువుచేతజంగమస్థానములతో గూడియున్న సమస్తలోక
ములను వ్యాపింపబడినదైబ్రహ్మస్వరూపమగు జీవేశ్వరులయొక్కయై
క్యస్వరూపమగు పరబ్రహ్మభావము చూపింపబడినదో అట్టిసద్గురువు
కొఱకునమస్కారము.

శ్లో॥ నిమిషార్థార్థపాతాద్వా । యద్వాక్యాజ్జైవిలోక్య తే ।
స్వాత్మానఃస్థిరమాదత్తే తన్నెశ్రీగురవేనమః॥

టీక॥ యద్వాక్యాత్=యత్=ఏగురువుయుక్క- వాక్యాత్=వా
క్యమునుండి- నిమి ... తాద్వా=నిమిష=నిమిష కాలముయొక్క, అర్థ-
సగములో- అర్థ=సగము, పాతాద్వా=గడచిపోవుటనుండియును- (ఆ
త్మా=పరమాత్మస్వరూపము-) విలోక్య తే=చూడబడుచున్నదో, స్థిరం
శాశ్వతమైన, స్వాత్మానం,=స్వ=తనయొక్క ఆత్మానం= ఆత్మస్వరూ

పమును ఆదత్తే - గ్రహించుచున్నాడో తస్మై - అటువంటి; శ్రీగురవే - ప్రకాశమైన సద్గురువుకొఱకు నమః - నమస్కారము.

తా॥ జనులు యేగురువాక్యమునుండి మిక్కిలి శీఘ్రముగా (ఒక నిమిషముయొక్క సగములోగాని ఇంకాంతకు తగ్గిన సగముకాలము లోగాని) స్థిరమైన ఆత్మస్వరూపమును బొందుచున్నారో అట్టి సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ చైతన్యం శాశ్వతం శాంతం వ్యోమాతీతం నిరంజనం ।
నాదబిందుక శాతీతం తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

టీక = చైతన్యం - ప్రకాశాత్మకమగు పరబ్రహ్మము, శాశ్వతం - స్థిరమైనదియును, శాంతం - శాంతమైనదియును వ్యోమాతీతం - ఆకాశమునతిక్రమించియుండునదియును, నిరంజనం - పాపరహితమైనదియును, ద...తీతం = నాద = ప్రణవనాదమునకును, బిందు = బుద్ధికిని, బుద్ధియుండు ప్రతిబింబించియున్న ఆత్మప్రతిబింబమును, అతీతం = నియమించియుండునదియును, (భవతి = అగుచున్నది.) తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానమగు, సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

తా॥ ఏగురుస్వరూపము, నిత్యమును శాశ్వతమును శాంతమును - ఆకాశాతీతమును పాపరహితమును ప్రణవధ్వనిని బుద్ధిని బుద్ధిప్రతిబింబితమైన అత్మను ఈమూటిని అతిక్రమించిన ప్రకాశాత్మకమగు పరబ్రహ్మమగుచున్నదో అట్టి ప్రకాశమానమగు సద్గురుస్వరూపముకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నిర్గుణం నిర్మలం శాంతం జంగమం స్థిరమేవ చ ।
వ్యాప్తం యేన జగత్సర్వం తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

53

టీక = యేన - ఏ పరబ్రహ్మముచేతను, సర్వం = సమస్తమైన, జగత్లోకము, వ్యాప్తం = వ్యాపింపబడియున్నదో, (తత్ = అపరబ్రహ్మస్వ

రూపము,) నిర్గుణం = సత్వరజస్తమములును మాయగుణములు లేనిదియును; నిర్మలం = స్వచ్ఛమైనదియును, శాంతం = నెమ్మదియైనదియును జంగమం = తేజస్వరూపమునై, (భవతి = అగుచున్నది.) తస్మై = అటువంటి, శ్రీగురవే = ప్రకాశమానమైన, సద్గురుస్వరూపమగు పరబ్రహ్మముకొఱకు నమః = నమస్కారము.

తా॥ ఏపరబ్రహ్మము సమస్తజగత్తును వ్యాపించి నిర్గుణమును నిర్మలశాంతమును జంగమస్థావరాత్మకమునై యున్నదియో అట్టి పరమాత్మ స్వరూపమగు సద్గురు స్వరూపముకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ త్వంపితాత్వంచ మేమాతా । త్వంబుధుస్త్వంచ దేవతా ।
సంసారప్రీతిభంగాయ । తస్మై శ్రీగురవే నమః॥

టీక-త్వం- నీవు, పితా-తండ్రివి, త్వం-నీవు, మే = నాకు, మాతా తల్లివియును, త్వం = నీవు, బుధుశ్చ- చుట్టమున్ను, త్వం-నీవు, దేవతా దైవమున్ను (భవతి అగుచున్నావు.) సంసార... భంగాయ సంసార = సంసారమునందలి, (అనగా దేహమునందలి) ప్రీతి-ప్రేమయొక్క (అనురాగము లేనిది సక్తిని) భంగాయ- బోగొట్టుటకొఱకు తస్మై- అటువంటి శ్రీగురవే- ప్రకాశమానమైనగురువగునీకొఱకు నమఃనమస్కారము.

తా॥ ఓస్వామి! తల్లియు తండ్రియు చుట్టము దైవము సర్వస్వము నాకునీవేగనుక కేవలనీచనుగు సంసారమునందలినాయాశను బోగొట్టుటకు అట్టి సద్గురుస్వరూపుడవైన నీకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ యత్స త్వేన జగత్సత్త్వం । యత్ప్రకాశేన భాతి తత్ ।
యదానందేన నందన్తి । తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

55

టీక = యత్సత్వేన. యత్ - ఏగురుస్వరూపమైన పరబ్రహ్మముయొక్క, సత్వేన- ఉండుటచేత, జగత్సత్త్వం. జగత్ - లోకముయొక్క సత్త్వం- ఉండుట, (భవతి- కలుగుచున్నదో, యత్ప్రకాశేన. యత్ -

ఏబ్రహ్మముయొక్క, ప్రకాశేన- ప్రకాశముచేత, తత్ - ఆజగత్తు,
భాతి-ప్రకాశించుచున్నదియో (జనాః-జనులు)యదానందేన యత్ -
ఏపరబ్రహ్మముయొక్క, ఆనందేన- ఆనందముచేత, నందన్తి - సంతో
షించుచున్నారో, తస్మై - అటువంటి. శ్రీగురవే- ప్రకాశమానమగు
గురుస్వరూపమైన పరబ్రహ్మముకొఱకు నమః నమస్కారము.

తా॥ ఏపరబ్రహ్మము యుడుటచేతనే జగత్తు అంతయును
ఏపరబ్రహ్మప్రకాశముచేతనే జగత్తంతయు వెలుగుచున్నదో ఏ పర
బ్రహ్మముయొక్క ఆనందముచేతనే లోకులందరును ఆనందించుచుం
దురో అట్టి సద్గురుస్వరూపమైన పరబ్రహ్మముకొఱకు నమస్కారము

శ్లో॥ యస్మిన్ స్థితమిదంసర్వం । భాతియద్భానురూపతః ।

యత్ప్రీత్యా ప్రియపుత్రాది । తస్మై శ్రీ గురవే నమః॥ 65

టీక= ఇదంసర్వం- ఈసమస్తజగత్తును, యస్మిన్ - ఏపరబ్రహ్మము
నంగు, స్థితం- ఉన్నదై, యద్భానురూపతః- యత్ - ఏపరబ్రహ్మము
యొక్క, భానురూపతః- సూర్యస్వరూపమునంజి, భాతి- ప్రకాశిం
చుచున్నదో, యత్ప్రీత్యా- యత్ - ఏపరబ్రహ్మముయొక్క, ప్రీత్యా-
ప్రేమచేత ప్రియపుత్రాది- ప్రియ- ఇష్టమగు, పుత్రాది- కొమాళ్లు
మొదలైనవన్నియు, (భవతి-అగుచున్నవో) తస్మై- అటువంటి, శ్రీ
గురవే- ప్రకాశమానమగు గురుస్వరూపముకొఱకు నమః-నమస్కా
రము-

తా॥ ఏపరబ్రహ్మమునందు ఈసమస్తజగత్తును ఉండి పరబ్రహ్మస్వ
రూపమైన సూర్యనివలన ప్రకాశించుచున్నదియో ప్రేమరూపమైన
పుత్రాదికమంతయు యేపరబ్రహ్మముయొక్క ప్రేమచేత కలుగుచున్న
వో అటువంటి పరబ్రహ్మస్వరూపమైన గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ యేనచేతయతాహీదం చిత్తంచేతయతేనరః ।

జాగత్స్వప్న సుషుప్త్యాది తస్మై శ్రీగురవే నమః ।

టీక = ఇదం - ఈ, చిత్తంహి - చిత్తమును, చేతయతా - చేతనముగలదిగా జేయుచున్న, (చలనాది వ్యాపారముతోగూడిన వ్యాపారముగలదిగా జేయుచున్న) యేన - యేపరమాత్మచేతను, నరః - మనుజుడు; జాగ్ర...ప్ర్యాది. జాగ్రత్ - మేలుకొనియుండుటయును, స్వప్న స్వప్నమును. సుషుప్తి - గాఢనిద్రయును, ఆది - మొదలయిన వానిని గూర్చి వ్యాపారముతో గూడుకొనినవాడుగా చేయబడుచున్నాడో, తస్మై - అటువంటి, శ్రీగురవే - ప్రకాశమానుడగు పరమాత్మ స్వరూపుడైన గురువుకొఱకు నమః - నమస్కారము.

తా॥ ఈచిత్తమును చలనాదివ్యాపారముగలిగి చేతనముగలదానిని జేయుచున్న యేపరమాత్మచే జనుడు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యాదిసమస్తప్రపంచమునుగూర్చి చలనాదివ్యాపారము గలవాడుగా చేయబడుచున్నవో అట్టి పరమాత్మస్వరూపుడైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము

శ్లో॥ యస్యజ్ఞాన మిదంవిశ్వం । నదృశ్యం భిన్న భేదతః ।

సదైకరూపరూపాయ తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

58

టీక = యస్య. యేపరమాత్మయొక్క, జ్ఞానం - ఎఱుక, ఇదంవిశ్వం ఈసమస్తమైన, భిన్న భేదతః. భిన్న - వేరైన ఘటపటాదివస్తువులయొక్క భేదతః - భేదమువలన, నదృశ్యం - తెలియదగినదికాదో, తస్మై - అటువంటి, సదా. యెల్లప్పుడును, ఏకరూపరూపాయ - అద్వితీయ రూపమగు ఆకృతిగల, శ్రీగురవే - ప్రకాశమానమగు గురువుకొఱకు, నమః - నమస్కారము.

తా॥ యేపరమాత్మ సంబంధమగుయెఱుకయే ఈ సమస్తజగత్తుయొక్క ప్రపంచమునందలి వేరువేరు వస్తువులయొక్క భేదములవలన తెలియబడకయున్నదో అటువంటివాడు యెల్లప్పుడును అద్వితీయ స్వరూపుడగు పరమాత్మస్వరూపుడైన సద్గురువుకొఱకునమస్కారము

శ్లో॥ యస్యజ్ఞాతం మతంతస్య । మతంయస్యన వేదసః ।

ఆనన్యభావభావాయ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

59

టీక = యస్య - ఏపరమాత్మయొక్క, జ్ఞాతం = తెలియబడినది తస్య
ఆపరమాత్మకు, మతం - ఇష్టమైనదగుచున్నది. యస్య - ఏపరమాత్మ
కు, మతం - ఇష్టమైనదానిని, స - ఆపరమాత్మ. నవేద - తెలిసికొనడ
ములేదు, అనన్యభావభావాయ - అన్యవస్తువులు లేని స్వరూపముగల,
తస్మై - అటువంటి, శ్రీగురవే - ప్రకాశమానుడగు గురువుకొఱకు,
నమః - నమస్కారము.

తా॥ పరమాత్మకు జీవేశ్వరస్వరూపములచేత ప్రకాశించబడి
తెలియవచ్చెడు ఈసమస్తము కేవలస్వరూపమేయైయున్నది. అట్టిపర
మాత్మయగు తనయొక్క కేవలస్వరూపములానేయై తనకు వేరొకటి
లేకపోవుటవలన వేరుగజూచి తెలిసికొనుటలేదు, అట్టి అద్వితీయ ప
రమపదస్వరూపమైన ప్రకాశమానుడగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కా
రము.

శ్లో॥ యస్మై కారణరూపాయ కార్యరూపేణ భాతియత్ ।

కార్యకారణరూపాయ తస్మై శ్రీగురవే నమః॥ 60

టీక = కారణరూపాయ = కారణస్వరూపమైన, యస్మై = ఏపర
మాత్మకొఱకు, యత్ = యేది, కార్యరూపేణ = కార్యస్వరూపముతో
భాతి - ప్రకాశించుచున్నదో, తస్మై = అటువంటి - కార్యకారణరూపా
య = కార్యకారణస్వరూపముగు; శ్రీగురవే = ప్రకాశమానముగు సద్గు
రువుకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ సర్వకారణుడగు భగవంతునికొఱకు కార్యరూపమైన సమస్త
ప్రపంచము ప్రకాశించుచున్నది, అట్టి కారణస్వరూపమైన భగవం
తుడగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నానా రూపమిదం విశ్వం । న కేనాభ్యస్తి భిన్నతా ।

కార్యకారణరూపాయ తస్మై శ్రీగురవే నమః॥

61

టీక॥ నానారూపం = అనేక రూపములుగల, ఇదం విశ్వం = ఈ ప్రపంచ
ము - కేనాపి = ఏపరమాత్మతోను - భిన్నతా = వేరుగట్ల నాస్తి = లేదు

కార్యకారణరూపాదు = కార్యకారణస్వరూపమైవ తస్మై అటువంటి
గురవే = ప్రకాశమానమగు సద్గురుప్రకౌఠకు నమః నమస్కార
ము.

తా|| నానాదూషాత్మకమగు ఈ సమస్తప్రపంచము ఏపరమాత్మచే
వేరుగాకయుంచున్నదియో అట్టి కార్యకారణాత్మకమగు పరమాత్మస్వ
రూపుడైన సద్గురుప్రకౌఠకు నమస్కారము.

శ్లో|| జ్ఞానశక్తిం సమారుహ్య | తత్త్వమాలావిభూషితే|

భుక్తిముక్తిప్రదాత్రేచ | తస్మై శ్రీగురవేనమః|

62

టీక|| జ్ఞానశక్తిం = పరబ్రహ్మసామర్థ్యమును సమారుహ్య = పొంది
తత్త్వ = ... పిణే = తత్త్వ = పరమాత్మస్వరూపమనెడి = మాలా పూలదం
డ విభూషితే = అలంకారముగలవాడును భుక్తి ... త్రేచ = భుక్తి = భోజ
నమునుః యుక్తి మోక్షమును ప్రదాత్రేచ ఇచ్చెడివాడునగు తస్మై =
అటువంటి శ్రీగురువే ప్రకాశమానుడగు సద్గురుప్రకౌఠకు నమః నమస్కారము.

తా|| పరమాత్మ స్వరూపజ్ఞాన సామర్థ్యమును పొంది పరమాత్మజ్ఞాన
మును పూలదండలచే నలంకరింపబడి ఆశ్రితులకు భోగమోక్షములను
దేనియొసంగెడి ఆపరమాత్మస్వరూపుడైన శ్రీగురుప్రకౌఠకు నమస్కారము.

శ్లో|| అనేకజన్మసంప్రాప్త కర్మధర్మవిదాహినే|

జ్ఞానాలప్రభావేన | తస్మై శ్రీగురవేనమః||

93

టీక|| 'జ్ఞానా ... వేన = జ్ఞాన = తత్త్వజ్ఞానమనెడి అనల-అగ్నియొక్క
ప్రభావేన సామర్థ్యముచేత, అనేక ... హినే = అనేక = అపరిమితముల
గు, జన్మ = పుట్టుకలయందు, సంప్రాప్త = పొందబడిన, కర్మ = కర్మలయొ
క్క, పుణ్యపాపకర్మములయొక్క ధర్మ = స్వభావమును విదాహినే మి
క్కిలిదహింపజేయున్న తస్మై = ఆ శ్రీగురవే = ప్రకాశమానుడగు సద్గు
రుప్రకౌఠకు నమః = నమస్కారము-

తా॥ పరబ్రహ్మజ్ఞానాగ్నియొక్క సామర్థ్యముచేత ఆశ్రితులగు శిష్యులయొక్క అనేకజన్మములయందు పొందబడిన పుణ్యపాపకర్మల యొక్క స్వభావమును భస్మముచేయించును ఆ శ్రీసద్గురువు కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ శోషణంభవసింధోశ్చ । దీపనంక్షరసంపదాం ।

గురోఃపాదోదకం యస్య । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

64

టీక= యస్య-ఏ. గురోః- గురువుయొక్క, పాదోదకం- పాదజలము, భవసింధోః- సంసారసముద్రమునకు, శోషణంచ- ఎండింపజేయునదియును, ఖరస పదాం- క్షీణించెనుసంపదలకు, దీపనం- నశింపజేయునదియును, (భవతి- అగుచున్నది.) తస్మై-అటువంటి, శ్రీగురవే- ప్రకాశమానుడగు గురువుకొఱకు, నమః- నమస్కారము.

తా॥ ఏగురువుయొక్క పాదోదకము సంసారసముద్రమునకు ఇంకింపజేయునదిగాను నశ్వరములగు సంపదలను ప్రకాశింప జేయునదిగా నగుచున్నదో అట్టి ప్రకాశమానుడైన సద్గురువు కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నగురోరధికం తత్త్వం । నగురోరధికం తపః ।

తత్త్వజ్ఞానాత్పరా నాస్తి । తస్మైశ్రీ గురవేనమః ।

65

టీక= గురోః- గురువుకంటె, అధికం- శ్రేష్ఠమైన, తత్త్వం- పరమాత్మస్వరూపము, న-లేదు. గురోః-గురువుకంటె, అధిక-శ్రేష్ఠమైన తపః- తపస్సు, న-లేదు. తత్త్వజ్ఞానాత్- పరమాత్మను దెలిసికొనుటకంటె, పరం- అన్యమైనది. నాస్తి- లేదు. తస్మై- అటువంటి, శ్రీగురవే- ప్రకాశమానుడైన గురువుకొఱకు, నమః- నమస్కారము.

తా॥ గురువుకంటె నధికమైన పరమాత్మస్వరూపమును గురువుకంటె నధికమగు తపస్సును పరతత్త్వజ్ఞానముకంటె నన్యమైనదియు

ను లేదు. అట్టి పరమాత్మస్వరూపముగా సద్గురువు కొఱకు నవ
స్కారము.

శ్లో॥ మన్నాథశ్శ్రీ జగన్నాథో । మగ్గురుశ్శ్రీ జగద్గురుః ।
స్వాత్మైవ సర్వభూతాత్మా । తస్మైశ్రీ గురవేనమః ॥ 66

టీక = మన్నాథః = మత్ - నాకు, నాథః - ప్రభువగు గురువు, శ్రీజగన్నాథః - ప్రకాశమానుడగు లోకప్రభువైన ఈశ్వరుడు. మగ్గురుః = మత్ - నాయొక్క, గురుః - గురువు, శ్రీజగద్గురుః - ప్రకాశమానుడగు లోకమునకు గురువైన పరమేశ్వరుడు, స్వాత్మైవ - నాయాత్మయే, సర్వభూతాత్మా - సమస్తభూతములయొక్క ఆత్మస్వరూపము తస్మై - అటువంటి - శ్రీగురవే - ప్రకాశమానుడైన సద్గురువు కొఱకు నమః - నమస్కారము.

తా॥ నాప్రభువేలోకప్రభువు సాగురువేలోకగురువు. నాయాత్మయే సమస్తభూతములయొక్క ఆత్మస్వరూపము అట్టిసద్గురుస్వరూపమైన పరమాత్మకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ గురురాదిరనాదిశ్చ । గురుః పరమదైవతం ।
గురుమంత్రసమోనాస్తి । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ 67

టీక = గురుః - గురువు; ఆదిః - మొదటివాడును, (సమస్తమునకు మొట్టమొదటివాడు) అనాదిశ్చ - ఆదిలేనివాడును, (తనకు మొట్టమొదట యెవరును లేనివాడును, భవతి - అగుచున్నాడు.) గురుః - గురువు పరమదైవతం = శ్రేష్ఠమైనదైవము, గురుమంత్రసమః = గురుమంత్ర - గురుమంత్రమునకు, సమః - సమానమైనది, నాస్తి - లేదు. తస్మై - అటువంటి, శ్రీగురవే - ప్రకాశమానమైన సద్గురువు కొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ గురువే సమస్తమునకు మొదటివాడును తనకు ఆదిలేని

వాడును శ్రేష్ఠమైన దైవమును ఆగుచున్నాడు గురుమ-త్రమునకు
సమానమైనది లేనలేదు. అట్టి పరమాత్మస్వరూపమైన సద్గురువుకొఱ
కు నమస్కారము.

శ్లో॥ ఏకఏవ పరోబంధు । ద్విషమే సముపస్థితే ।

గురు స్సకలధర్మాత్మా । తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

68

టీక = విషమే - ఎక్కువతక్కువలు, (ఆపద) సముపస్థితే సతి - పొం
నబడుచుండగా, సకలధర్మాత్మా - సకల - సమస్తములైన, ధర్మ-ధర్మ
ము, ఆత్మా - స్వరూపముగాగలవాడును, పరః - శ్రేష్ఠుడును, ఏకః -
ఒక్కటియునగు, గురురేవ - గురువే; బంధుః - చుట్టము, (భవతి - అగు
చున్నాడు.) తస్మై - అటువంటి, శ్రీగురవే - ప్రకాశమానుడైన సద్గు
రువుకొఱకు, నమః - నమస్కారము.

తా॥ ఆపత్తుపొందినప్పుడు సర్వధర్మస్వరూపుడైన శ్రేష్ఠుడు
ఒకడైన గురవేబంధువగుచున్నాడు. అట్టి పరమబంధువైన సద్గురువు
కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ గురుమధ్యేస్థితం విశ్వం । విశ్వమధ్యేస్థితో గురుః ।

గురుర్విశ్వం సమస్తంతు । తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

69

టీక = విశ్వం - ప్రపంచము, గురుమధ్యే - గురువుయొక్క మధ్య
యందు, స్థితం - ఉన్నది. గురుః - గురువు, విశ్వమధ్యే - ప్రపంచము
యొక్క మధ్యయందు, స్థితః - ఉన్నాడు. సమస్తం - సమస్తమైన, విశ్వం
తు - ప్రపంచమైతే, గురుః - గురువు, (భవతి - అగుచున్నది.) తస్మై -
అటువంటి, శ్రీగురవే - ప్రకాశమానుడైన సద్గురువు కొఱకు, నమః =
నమస్కారము.

తా॥ ఈ ప్రపంచమంతయు సద్గురువునందున్నది. సద్గురువు ప్ర
పంచమునందు ప్రపంచమంతయు సద్గురువేను. అట్టి సర్వస్వరూపుడైన

న సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ భవారణ్యప్రవిష్టస్య । దిజ్జోహభ్రాంత చేతసః ।
యేనసందర్శితః పంథాః । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

70

టీక= ఏన- ఎవనిచేత, భవా...ష్టస్య= భవ- సంసారమనెడి, (అనగా దేహమనెడి) అరణ్య- అడవియందు, ప్రవిష్టస్య- ప్రవేశించి యున్న, ది ..సః= దిక్- దిక్కులయొక్క, మోహ- అజ్ఞానముచేత ను, భ్రాంత- చలించుచున్న, చేతసః- మనస్సుగలవానికి, పంథాః- జ్ఞానమార్గము, సందర్శితః- చూపింపబడెనో, తస్మై- అటువంటి, శ్రీ గురవే- ప్రకాశమానమైన సద్గురువుకొఱకు నమః- నమస్కారము.

తా॥ జననమరణప్రవాహరూపమైన శరీరమనెడి యరణ్యము నందు మంచి స్వరూపజ్ఞానము లేకపోవుటచేత చెలలమైన మనస్సు గలవానికి చేతస్వ స్వరూపసాక్షాత్కారమనెడి జ్ఞానమార్గము చూపింపబడినదో అట్టి శ్రీ సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ తాపత్రయాగ్ని తప్తానామ శాంతప్రాణినాంముదే ।
గురురేవ పరాగ్జ్ఞ తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥

71

టీక= తాప...ప్తానాం= తాపత్రయ- ఆధ్యాత్మికాదితాపత్రయ ములను. అగ్ని- అగ్నిచేతను, తప్తానాం- దహింపబడిన, అశాంతప్రాణినాం= అశాంత- నెమ్మదిలేని, ప్రాణినాం- జీవముగలవారలయొక్క, ముదే- సంతోషముకొఱకు, గురురేవ= గురువే, పరా= శ్రేష్ఠమైన, గ్జ్ఞా= గంగానది, (భవతి=అగుచున్నది.) తస్మై= అటువంటి, శ్రీగురవే= ప్రకాశమానుడైన సద్గురువు కొఱకు, నమః= నమస్కారము.

తా॥ జ్వరాదిరోగములవల్లనైన ఆధ్యాత్మికతాపమును సర్వ వృత్తికాదులవల్లనైన ఆదిభౌతికతాపమును, పింగు మొదలైన వాని

వలన గలిగెడు ఆధి దైవికతాపమును ఈమూడుతాపములనెడి నిప్పు చేత కాల్చబడి నెమ్మదితేని జీవముగలమనుజులకు ఆ బాధలనుబోగొట్టి సంతోషమును గలుగజేయుటకు సద్గురువే అధికమైనగంగానదిగా నున్నాడు. అట్టి పరమసంతోష కారణుడైన సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ అజానే నాహినాగ్రస్తాః । పాణినస్తాన్ చికిత్సకః ।

విద్యాస్వరూపో భగవాన్ । తస్మైశ్రీగురవేనమః ॥ 72

టీక= ప్రాణినః= జీవులు; అజానేన= అజ్ఞానమనెడి (తన్నుతాను దెలియకపోవుటవల్లనైన తెలివిలేనితనము) అహినా= సర్పముచేతను గ్రస్తాః= మ్రింగబడియున్నారు; తాన్=అట్టిజీవులనుగూర్చి చికిత్సకః= నెమ్మదిపరచెడువైద్యుడు విద్యాస్వరూపః= జ్ఞానస్వరూపుడగు భగవాన్= భగవంతుడు (భవతి=అగుచున్నాడు) తస్మై= అటువంటి శ్రీగురవే= ప్రకాశమానుడైన గురువుకొఱకు నమః=నమస్కారము.

తా॥ లోకమునందలి జీవులు అజ్ఞానమచు గొప్ప సర్పముచేత మ్రింగబడియున్నారు అటుల మ్రింగబడిన జీవులనుగూర్చి అజ్ఞాననాశముబాగు పరిచెడి మహావైద్యుడగువాడు జ్ఞానస్వరూపుడైన భగవంతుడగుచున్నాడు. అటువంటి భగవత్స్వరూపుడైన సద్గురువు కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ హేతవే జగతామేవ । సంసారార్థవసేతవే ।

ప్రభవే సర్వవిద్యానాం । శంభవే గురవేనమః ॥ 73

టీక= జగతామేవ= లోకములకు, హేతవే= కారణుండును, సంసార...తవే సంసార= సంసారమనెడి అర్థవః= సముద్రమునకు సేతవే= వారధియైనవాడును సర్వవిద్యానాం= అన్నివిద్యలకును ప్రభవే= జన్మకారణుడునగు శంభవే= నుఖకారణుడగు ఈశ్వరుడైన

గురవే = గురువుకొఱకు నమః = నమస్కారము.

తా॥ జగత్తులకు కారణుండును సంసారసముద్రమునకు వాఁ
ధియును సమస్తవిద్యలకు జన్మస్థానమును, సుఖకారణుడైన ఈశ్వర
డునగు సద్గురువు కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ ధ్యానమూలం గురోర్మూర్తిః । పూజామూలం గురోఃపదం ।
మంత్రమూలం గురోర్వాక్యం । ముక్తిమూలం గురోఃకృపా ॥ 74

టీక = గురోః- గురువుయొక్క, మూర్తిః- స్వరూపము. ధ్యాన
మూలం- ధ్యానమునకు కారణము, గురోః- గురువుయొక్క, పదం-
పాదము, పూజామూలం- పూజకు కారణము, గురోః- గురువుయొక్క
వాక్యం- వాక్యము, మంత్రమూలం- మంత్రమునకు కారణము, గురోః
గురువుయొక్క, కృపా-దయ, ముక్తిమూలం- మోక్షమునకు కారణము

తా॥ గురువుయొక్క దేహమే ధ్యానమునకు కారణము, గురు
వుయొక్క పాదమే పూజించుటకు కారణము, గురువాక్యమే మంత్ర
మునకు కారణము- గురుకృపయే మోక్షమునకు కారణము.

శ్లో॥ సప్తసాగరపర్యంత । తీర్థస్నానఫలంచయత్ ।
గురోః పాదోదబిందోశ్చ సహస్రాంశేన తత్ఫలమ్ ॥ 75

టీక = సప్త...ఫలం = సప్తసాగరపర్యంత - ఏడుసముద్రములవర
కుండు తీర్థ - పుణ్యతీర్థములయందు, స్నాన-స్నానముచేతనైన, ఫలా-
ఫలము, యత్ - ఏదియో, తత్ఫలం - ఆఫలము, గురోః- గురువుయొక్క,
పాదోదబిందోశ్చ = పాద-చరణములయందున్న, ఉదక - జల
ముయొక్క, బిందోశ్చ- బిందువులో, సహస్రాంశేన = వెయ్యిభాగము
లో తుల్యం-సమానము, భవతి- అగుచున్నది.

తా॥ సప్తసముద్రముల వరకుండెడి పుణ్యోదకముల యందు
స్నానముచేయుటవల్లనైన ఫలమేదియో అది గురుపాదోదకము యొ

క్ర బిందువులో వేయ్యిభాగముతో సమానమగుచున్నది.

శ్లో॥ శివేరుష్టే గురుస్తాతా । గురారుష్టేనకశ్చన ।

లభ్యాకులగురుం సమ్యక్ । గురుమేవసమాశ్రయేత్ ॥ 76

టీక = శివే - ఈశ్వరుడు, రుష్టే సతి - కోపించుచుండగా, గురుః = గురువు, తాతా - రక్షించువాడు, భవతి - అగుచున్నాడు. గురౌ - గురువు, రుష్టే సతి - ఆగ్రహించుచుండగా, కశ్చన - ఎవడును, న - రక్షించువాడులేడు, కులగురుః = వంశమునకు గురువైనవానిని, లభ్యా = పొంది, సమ్యక్ - బాగుగా. గురుమేవ = గురుస్వరూపమునే, సమాశ్రయేత్ = ఆశ్రయించవలయును.

తా॥ ఈశ్వరుడాగ్రహించుచుండగా గురువే రక్షించెడివాడవుచున్నాడు. గురువు ఆగ్రహించునపు డెవడును రక్షించెడువాడులేడు. గనుక కులగురువగు సద్గురువునే పొంది బాగా ఆశ్రయించవలయును.

శ్లో॥ మధులుబ్ధో యథాభృంగః । పుష్పాత్పుష్పాంతరం వ్రజేత్ ।

జ్ఞానలుబ్ధస్తథాశిష్యో । గురోర్గుర్వంతరం వ్రజేత్ ॥ 77

టీక = మధులుబ్ధః = మధు - పూదేనెనుండు, లుబ్ధః = ఆశిగల, భృంగః = తుమ్మెద, యథా = ఏప్రకారము, పుష్పాత్ - ఒకపువ్వునుండి పుష్పాంతరం = వేరొకపువ్వునునుగూర్చి, వ్రజేత్ - పొందునో, తత్ ఆప్రకారము, జ్ఞానలుబ్ధః = జ్ఞాన - స్వాత్మజ్ఞానమునందు, లుబ్ధః = ఆశిగల, శిష్యః - శిష్యుడు, గురోః = ఒకగురువునుండి, గుర్వంతరం = వేరొకగురువును, వ్రజేత్ = పొందవలయును.

తా॥ మకరందమునంగానెక్కిగల తుమ్మెద ఒకపువ్వునునుండి వేరొకపువ్వుము నెట్లుపొందునో, ఆప్రకారమే స్వస్వరూపజ్ఞానమునందానెక్కిగల శిష్యుడు ఒకగురువునుండి వేరొకనిజగురువును పొందవలయును.

శ్లో॥ వందేగురుపదద్వంద్వం । వాఙ్మనోతీత గోచరం ।
స్వేతరక్తప్రభాభిన్నం । శివశక్త్యాత్మకం పరం ॥

టీక = వాఙ్మనోతీతగోచరం = వాక్ - వాక్కునకు, మనః - మ
స్సునందు, అతీత = అతిక్రమించిన, గోచరం - విషయముగలదియున
స్వేత .. భిన్నం = స్వేతరక్త, పాటలవర్ణమైన ప్రభా = కాంతిచేతభిన్న
వేరైనదియును శివభక్త్యాత్మకం - శివశక్తి = ఈశ్వరమాలయొక్క, ఆత్మ
కం = స్వరూపమైనదియును, పరం = శ్రేష్ఠమైనదియునగు, గురుప
ద్వంద్వం = గురువుయొక్క పాదద్వంద్వమునుగూర్చి వందే = నమస్క
రించుచున్నాను.

తా॥ వాఙ్మనస్సులకు కనబడనిదియును పాటలవర్ణముగలదియున
శివశక్తిస్వరూపమునగు శ్రేష్ఠమైన సద్గురు పాదద్వంద్వమునుగూర్చి
నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ గుకారంచగుణాతీతం । రుకారంరూపవర్జితం ।
గుణాతీతమరూపంచ యోదద్యాత్సగురుస్త్వసృతః॥

టీక = గుకారంచ = గువర్ణమును, గుణాతీతం = సత్వాదిగుణమ
ల నతిక్రమించినది. రుకారం - రువర్ణము, రూపవర్జితం. రూప - ఆక
రమును, నర్జితం = శూన్యమైనది. గుణాతీతం - సత్వాదిగుణరహి
తమును, అరూపంచ = రూపములేనిదియునగు స్వస్వరూపమును, య
ఏవడు, దద్యాత్ = ఉపదేశించునో, సః - వాడు, గురుః = గురువుగ
స్త్వసృతః = చెప్పబడుచున్నాడు.

తా॥ గువర్ణము, నిర్గుణస్వరూపమును రువర్ణము కేవల నిర
కారమును నిర్గుణమును నిరాకారమునగు పరమాత్మస్వరూపమున
ఉదేశించెడివాడే గురువని చెప్పబడుచున్నాడు,

శ్లో॥ అత్రినేత్రశ్శివస్సాక్షాత్ । ద్విబాహుశ్చ హరిస్స్వయం ।
అచతుర్వదనో బ్రహ్మ । శ్రీగురుః కథితఃప్రియే ॥ 8

టీక = హేప్రియే- ఓప్రియురాలవైన పార్వతీ, శ్రీగురుః- ప్రకాశ
మానుడైన సద్గురువు, స్వయం- తాను, సాక్షాత్ - ప్రత్యక్షముగా
అత్రినేత్రః- మూడుకన్నులులేని, శివః- ఈశ్వరుడుగాను, ద్విబాహుః
రెండుచేతులుగల, హరిశ్చ- విష్ణువుగాను; అచతుర్వదనః- నాల్గు
ముఖములులేని, బ్రహ్మ- బ్రహ్మగాను, కథితః చెప్పబడుచున్నాడు-

తా॥ ఓపార్వతీ? సద్గురువే తానుప్రత్యక్షముగా మూడుకన్ను
లులేని ఈశ్వరుడుగాను; రెండుభుజములుగల విష్ణువుగాను నాల్గుము
ఖములులేని బ్రహ్మగాను చెప్పబడుచున్నాడు,

శ్లో॥ అయం మయాంజలిర్బద్ధో । దయాసాగర సిద్ధయే ।

యదనుగ్రహతోజంతు శ్చిత్రసంసారముక్తిభాక్ ॥ 81

టీక = దయాసాగర = కరుణాసముద్రమైన ఓస్వామీ? జంతుః
జంతువు, యదనుగ్రహతః = యత్ - దేనిని. అనుగ్రహతః = అనుగ్ర
హించుటవలన; చిత్ర... భాక్ - చిత్ర- ఆశ్చర్యమైన సంసార-సంసా
రమునుండి ముక్తి = మోక్షమును భాక్ - పొందినవాడు, (భవతి-అ
గుచున్నాడో, తస్య = అట్టి అనుగ్రహమును) సిద్ధయే = పొందుటకొ
ఱకు, అయం- ఈ, అంజలిః = దోసిలి, నయా = నాచేత, బద్ధ =
కూర్చబడినది,

తా॥ ఓసామీ? లోకమునందు జీవుడు దేనిని అనుగ్రహించు
టవలన ఆశ్చర్యమైన సంసారమునుండి మోక్షమును పొందుచున్నా
డో అట్టిమోక్షముయొక్క ప్రాప్తికొఱకు నాచేత ప్రార్థింపబడు
చున్నది;

శ్లో॥ శ్రీగురోః పరమంరూపం వివేకంచక్షురగ్రతః ।

మందభాగ్యానపశ్యంతి । అంధస్సూర్యోదయం యథా ॥ 82

టీక = మందభాగ్యాః- మంద = అల్పమైన భాగ్యాః = అదృష్టము

గలవారలు అగ్రతః- ముందుగా శ్రీగురోః= సద్గురువుయొక్క పర
మరూపం= శ్రేష్ఠమైనరూపమును వివేకచక్షుః= జ్ఞాననేత్రమును
అంధః= గుడ్డివారు సూర్యోదయంయథా= సూర్య= నూరునియొ
క్క ఉదయంయథా= ఉదయమునువలెనే నపశ్యన్తి= చూడరు-

తా॥ అదృష్టములేనివారు సద్గురువుయొక్క శ్రేష్ఠమైన రూప
మును గుడ్డివాడు సూర్యోదయమును ఎదురుగానిలిచి చూడలేరు,

శ్లో॥ కులానాం కులకోటినాం । తారకస్తత్రతక్షణాత్ ।

అతస్తం సద్గురుంజ్ఞాత్వా । త్రికాలమభివాదయేత్ ॥ 83

టీక= తత్ర= అక్కడ తక్షణాత్= అప్పుడే కులానాం-కులము
లను కులకోటినాం= కులములయొక్క అనేకకోటులను తారక- ఉ
ద్ధరింపజేయువాడు (ఉద్ధరించెడివాడు భవతి- అగుచున్నాడు) అతః=
అందువలన తం=అటువంటి సద్గురు = శ్రేష్ఠమైనగురువును జ్ఞాత్వా
తెలిసికొని త్రికాలం= మూడుకాలములయందును, అభివాదయేత్ -
నమస్కరించవలయును.

తా॥ జనుడు సద్గురువును చూచినప్పుడే అనేక కోటివంశముల
నుద్ధరించినవాడగుచున్నాడు; గనుక అటువంటి సద్గురువును తెలిసి
కొని త్రికాలములయందు నమస్కరించవలయును,

శ్లో॥ శ్రీనాథ చరణద్వంద్వం । యస్యాందిశి విరాజతే ।

తస్యాందిశి నమస్కుర్యా ద్భక్త్యా ప్రతిదినం ప్రియే ॥ 84

టీక= హేప్రియే- ఇష్టురాలవైన ఓపార్వతీ! శ్రీనా...ద్వంద్వం.
శ్రీనాథ- ప్రకాశమానుడగు ప్రభువైన సద్గురువుయొక్క చరణ- పా
దముయొక్క ద్వంద్వం- రెండును, యస్యాందిశి- ఏదిక్కుయందు
విరాజతే= ప్రకాశించుచున్నవో తస్యాందిశి- ఆదిక్కుయందు, భ
క్త్యా= భక్తితో, ప్రతిదినం= ప్రతిదినమున్ను, నమస్కుర్యాత్= న

మస్కరించవలయును;

తా॥ ఓపార్వతీ సద్గురుపాదయుగళము ఏదిక్కున ప్రకాశించునో
ఆదిక్కుననే జనుడు ప్రతిదినము భక్తితో నమస్కరించవలయును.

శ్లో॥ సాష్టాంగప్రణిపాతేన స్తువన్నిత్యం గురుంభజేత్ ।

భజనాస్థైర్యమాప్నోతి స్వస్వరూపమయోభవేత్ ॥ 85

టీక = సాష్టాంగప్రణిపాతేన - సాష్టాంగనమస్కారముచేత, స్తువా
స్తోత్రముచేయుచు, గురుం = గురువును, నిత్యం = ఎల్లప్పుడును, భజేత్
సేవించవలయును; భజనాత్ = సేవించుటవలన, స్థైర్యం = చంచల
ములేకపోవుటను (ధైర్యమును) ఆప్నోతి = పొందుచున్నాడు. స్వస్వ
రూపం = ఆత్మస్వరూపమైనవాడును, భవేత్ = అగును.

తా॥ జనుడు గురువును ఎల్లప్పుడు స్తోత్రముచేయుచు సాష్టాం
గ నమస్కారముతో సేవించవలయును - అట్లుసేవించుటవలన (ధైర్య
మును) చలనరహితమును బొంది ఆత్మస్వరూపుడగుచున్నాడు;

శ్లో॥ దోర్భ్యాంపదభ్యాంచ జానుభ్యామురసా శిరసాదృశా ।

మనసావచసాచేతి ప్రణమోష్టాంగ ఉచ్యతే ॥ 86

టీక = దోర్భ్యాం = భుజములచేతను, పదభ్యాం = పాదములచేతను
జానుభ్యాం = మోకాళ్లచేతను, ఉరసా = వక్షస్థలముచేతను, శిరసా =
శిరస్సుచేతను, దృశా = దృక్కుచేతను. మనసా = మనస్సుచేతను,
వచసాచ = వాక్కుచేతనున్న; (చేయబడిన నమస్కారము) అష్టాం
గః = యెనిమిది అవయవములుగల ప్రణామశ్రుతి = నమస్కారమని,
ఉచ్యతే = చెప్పబడుచున్నది.

తా॥ భుజములు పాదములు మోకాళ్లు వక్షస్థలము శిరస్సు
చూపు మనస్సు వాక్కు ఈ యెనిమిదిటిచే చేయబడిన నమస్కార
ము సాష్టాంగనమస్కారమని చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ తస్యేదిశే సతతమంబలిరేషనిత్యం । ప్రక్షిప్యతాంముఖరితైః
మధురైః ప్రసూనైః । జాగతిక్ యత్రభగవాన్ గురుచక్రవర్తి । వి
శ్వస్థితి ప్రళయనాటక నిత్యసాక్షి ॥ 87

టీక = విశ్వసాక్షి - విశ్వ - ప్రపంచముయొక్క, స్థితిప్రళయ - స్థితి
ప్రళయములను, నాటక - నాటకమును, నిత్య - ఎల్లప్పుడును, సాక్షి -
చూచువాడును, భగవాన్ - పూజ్యుడగు, గురుచక్రవర్తి - సద్గురు
వనెడి మహారాజు, యత్ర - ఏదిక్కుయందు, జాగతిక్ - జాగ్రతతోను
ప్రకాశించుచున్నాడో తస్యై - అటువంటి, దిశే - దిక్కుకొఱకు, ఏషః -
ఈ, అంబలి - దోసిలి, మధురైః - మనోజ్ఞములైన; ముఖరితైః - శబ్దం
చెడి, ప్రసూనైః - పుష్పములతో, సతతం - ఎల్లప్పుడును. ప్రక్షిప్య
తాం - చిచ్చును.

తా॥ జగత్తుయొక్క - స్థితి ప్రళయములను నాటకములను సాక్షి
యైన పూజ్యుడైన సద్గురువు ఏదిక్కునప్రకాశించునో ఆదిక్కుకొఱకు
ఎల్లప్పుడును మనోహరములగు తుమ్మెద ధ్వనులతో గూడుకొనిన
పుష్పాంజలులు చల్లవలయును.

శ్లో॥ అభ్యస్తైః కిముదీఘకాలవిమలై ర్వాధిప్రదై ర్దుష్కరైః ।
ప్రాణాయామ శతైరనేకకరణై ర్దుఃఖాత్మకైర్దురయైః ।
యస్మిన్నభ్యుదతేవినశ్యతిబలీ వాయుఃస్వయం తక్షణాత్ ।
ప్రాప్తౌ తత్సహజస్వభావమనిశం సేవేతమేకం గురుం ॥ 88

టీక = దీర్ఘ...మలైః దీర్ఘ కాల - బహుకాలమునుండి విమలైః -
స్వచ్ఛములైనవియును, అభ్యస్తైః వాడుకచేయబడినవియును, వ్యాధి
ప్రదైః - రోగమును ఇచ్చేడివియును, దుష్కరైః - చేయుటకశక్యమైన
దియునైన, ప్రాణాయామశతైః - ప్రాణాయామములయొక్క నూరుల
తోను, దుఃఖాత్మకైః - దుఃఖస్వరూపములైనవియును, దుర్జయైః - జ
యించుటకశక్యమైనవియునగు, అనేకకరణైః - బహుసాధనములతో,

కిము- ఏమిప్రయోజనము, యస్మిన్- ఏస్వరూపము, అభ్యుదితేసతి-
కలుగుచుండగా, బలీ- బలవంతుడగు, వాయుః-వాయువు, స్వయం-
తాను, తక్షణాత్= అప్పుడే, విశ్యతి- నశించుచున్నాడో, తత్=
ఆస్వరూపమును, ప్రిప్తం- పొందుటకు, సహజస్వభావం- సహజ-
కూడాపుట్టిన, స్వభావం- ప్రకృతిగల, ఏకం- ఒక్కడగు, తం= అట్టి
ప్రసిద్ధుడైన, గురుం- సద్గురువును, అనిశం= ఎల్లప్పుడూను, సేవేత=
సేవించవలయును

తా॥ అభ్యసింపబడునవియును, రోగక్షయములును, కఠినములును,
ప్రాణాయామములతోను, ఇంకా ఇతరసాధనములతో నేమిప్రయోజ
నము. స్వరూపము కలుగుచుండగా బలవత్తరమైన వాయువు తనం
తట తానప్పుడే యడగునో అట్టి స్వరూపమును పొందుటకు సహజ
మైనప్రకృతిగల అద్వితీయుడైన సద్గురువును ఎల్లప్పుడూ సేవించవల
యును.

శ్లో॥ జ్ఞానం వినాసుక్తిపదం । లభ్యతే గురుభక్తితః ।
గురోస్సామాన్యతోనాన్యత్ । సాధనంగురుమార్గిణాం॥ 89

టీక= ముక్తిపదం= మోక్షస్థానము, జ్ఞానంవినా- జ్ఞానములేకుం
డానే, గురుభక్తితః- గురువుయొక్క భక్తివలన, లభ్యతే- పొందబ
డుచున్నది. గురుమార్గిణాం- సద్గురుమార్గము గలవారలకు, సామా
న్యతః- సాధారణముగా, గురోః- గురువుకంటె, అన్యత్- ఇతరమైన
సాధనం- ఉపాయము, న= లేదు.

తా॥ మోక్షస్థానము జ్ఞానములేకుండానే గురుభక్తివలన పొం
దబడుచున్నది. గనుక సద్గురుమార్గము గలవారలకు సామాన్యముగా
గురువుకంటె వేరైనయూపాయమే లేదు.

శ్లో॥ యస్మాత్పరతరం నాస్తి । నేతినేతీతివైశ్రుతిః ।
మనసావచసాచైవ సత్యమారాధయేగ్గురుమ్ ॥

టీక = యస్మాత్ = ఏగురుస్వరూపముకంటె, పరతరం - మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది, నాస్తీతి - లేదని, నేతి నేతి = నేతి నేతియను, శ్రుతిః = వేదవాక్యము, వై = ప్రసిద్ధముగానున్నదో, (తం = అటువంటి) సత్యం - సత్యస్వరూపుడైన, గురుం - గురువును, మనసా - మనస్సుతోను, వచసాచైవ = వాక్కుతోనున్ను. ఆరాధయేత్ - పూజించవలయును.

తా॥ నేతి నేతియను శ్రుతి ఏగురుస్వరూపముకంటె నధికమైనది లేదనిచెప్పునో అట్టి సత్యమగు గురుస్వరూపమును వాఙ్మనస్సులతో పూజించవలయును.

శ్లో॥ గురోఃకృపా ప్రసాదేన బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ।

సామర్థ్యమగమన్సర్వే । కేవలం గురుసేవయా ॥ 91

టీక = బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః - బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు సర్వే = అందరును, గురోః - గురువుయొక్క, కృపాప్రసాదేన - ప్రేమకు పాత్రులగుచున్నారు. కేవలం = మిక్కిలి, గురుసేవయా = గురువును సేవించుటచేతను, తత్ = ఆ, సామర్థ్యం = శక్తి, అగమన్ = పొందిరి.

తా॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు మొదలైనవారందరును గురుప్రేమబాంధుటచేతను మిక్కిలి గురుసేవజేయుటచేతను, అట్టిసామర్థ్యమును బొందిరి.

శ్లో॥ దేవకిన్నరగంధర్వాః । పితృయతౌస్తుతుంబురుః ।

మునయోపినజానన్తి । గురుశుశ్రూషణేవిధిం ॥

టీక = దేవకిన్నరగంధర్వాః = దేవ = దేవతలును, కిన్నర = కిన్నరులును, గంధర్వాః - గంధర్వులును, పితృయతౌస్తు = పితృ - పితృదేవతలును, యతౌస్తు = యక్షులును, తుంబురుః = తుంబురుడను యక్షుడును, మునయోపి - ఋషులును, గురుశుశ్రూషణే = గురు = గురువు

యొక్క, శుశ్రూషణే = సేవయందలి, విధిం-విధానమును, నజానన్తి గురైరుగరు:

తా॥ దేవకిన్నరగంధర్వులును పితృదేవతలును యక్షులును ఋషులును వీరెవరును గురుశుశ్రూషవిధిని తెలిసినవారుకాదు.

శ్లో॥ మహాహంకారగర్వేణ తపోవిద్యాబలేనచ ।

భ్రమన్తిచాస్మిన్సంసారే ఘటీయంత్రం యథాపునః ॥ 93

టీక = (జనాః = జనులు) మహాహంకారగర్వేణ = గొప్ప అహంకారముయొక్క అభిమానముచేతను. తపో... లేనచ, తపః-తపస్సుయొక్కయు, విద్యా = చదువులయొక్కయు, బలేనచ = బలముచేతనున్న, అస్మిన్ = ఈ, సంసారే = సంసారమునందు, పునః = మఱల, ఘటీయంత్రయథా = బావిగిలకవలెనే, 'నీళ్లుతోడుటకు బావికి నేర్పరచిన గిలక) భ్రమన్తి = పుట్టుచున్నారు.

తా॥ జనులు గొప్పఅహంకారముచేతను తపోవిద్యలయొక్క బలముచేతనున్న, ఈదేహమనెడి సంసారమునందు జననమరణములతో తిరిగెడు నీటియొక్క రాకపోకలతో బావియందలి గిలకవలెనే భ్రమవలన జననమరణముల బొందుచున్నారు.

శ్లో॥ నముక్తాగణ గంధర్వాః । పితృయతౌస్తుచారణాః ।

ఋషయస్సిద్ధదేవాద్యాః । గురుసేవా పరాజ్ఞుభాః ॥ 94

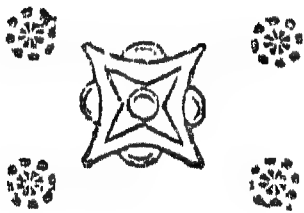
టీక = గణగంధర్వాః = గణ = ప్రమథగణములును, గంధర్వాః = గంధర్వులును, పితృయతౌస్తు = పితృ- పితృదేవతలును: యతౌస్తు = యక్షులును, చారణాః = చారణులును, ఋషయః = ఋషులును, సిద్ధదేవాద్యాః = సిద్ధ = సిద్ధులును, దేవాద్యాః = దేవతలు మొదలయినవారును, గురుసేవాపరాజ్ఞుభాః = గురు = గురువుయొక్క. సేవ = సేవించుటయందు, పరాజ్ఞుభాః = భూరస్థులయి, ముక్తాః = ముక్తిని

పొందినవారు న=కారు;

తా॥ ప్రమథగణములును గంధర్వులును ఈ మొదలయినవారందరును గురుసేవయందు విముఖులము ముక్తినిపొందుటలేదు.

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే ఉత్తరఖండే ఉమామమహేశ్వరసంవాదే
శ్రీగురుగీతాయాం శ్రీగురుప్రభావవర్ణనం నామద్వితీయోధ్యాయః
గద్య ॥ ఇతిస్కాందపురాణఉత్తరఖండమునందలి ఉమా
మహేశ్వరసంవాదమునందు గురుప్రభావవర్ణనమును-
శ్రీమద్భాగవతకృష్ణదేశికప్రభుస్వాములవారిప్రియ
శిష్యుడైన పీల్చానాశంకరరావుగారిచే టీకా
తాత్పర్యములను రచియింపబడిన ద్వితీ
యాధ్యాయం- సమాప్తము.

—ॐ—

శ్రీరస్తు

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

సుజ్ఞానదీపమను గురుగీతలు

తృ తీ యా ధ్యా య పా రం భ ము.

శ్లో॥ ధ్యానంశృణుచుహదేవి సర్వానందప్రదాయకం ।
సర్వసౌఖ్యకరంచైవ భక్తిముక్తిప్రదాయకం ॥

టీక॥ హేదేవి ఓ పార్వతీ, సర్వానందప్రదాయకం, సర్వ=సమస్త ములైన. ఆనందం=సంతోషములను, ప్రదాయకం= ఇచ్చునదియును సర్వ...కరంచైవ=సర్వ= సమస్తములైన, సౌఖ్యకరంచైవ=సుఖము లనిచ్చునదియును భుక్తి=యకం భుక్తి= భోగమును, ముక్తి= మోక్షమును, ప్రదాయకం=కలుగజేసెడు, ధ్యానం=ధ్యానమును, శృణు వినుము.

తా॥ పార్వతీ? నీవుసమస్తానందముల నొసంగునదియును, సమస్త సౌఖ్యములను జేయునట్టిదియును భక్తిముక్తులను ఇచ్చునదియుగను ఆత్మధ్యానమును జెప్పుచున్నాను వినుము.

శ్లో॥ శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుంస్మరామి । శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుం
భజామి । శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుంవదామి । శ్రీమత్పరం
బ్రహ్మగురుంనమామి.

96

టీక॥ శ్రీమ...గురుం=శ్రీమత్= ప్రకాశముగల, పరం బ్రహ్మ= పరబ్రహ్మస్వరూపమైన, గురుం=గురువును, స్మరామి తలంచుచున్నాను. శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుం= ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మ స్వరూపమైన గురువును భజామి=సేవించుచున్నాను. శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుం= ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మస్వరూపముగల గురువును; వదామి-చెప్పుచున్నాను- శ్రీమత్పరంబ్రహ్మగురుం= ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మస్వ

రూపమగు గురువునుగూర్చి నమామి- నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ ప్రకాశముగల పరబ్రహ్మ స్వరూపమైన సద్గురువును స్మరించుచున్నాను-

శ్లో॥ బ్రహ్మనందంపరమసుఖదం కేవలంజ్ఞానమూర్తిం ।
 ద్వంద్వాతీతంగగనసదృశంతత్త్వమస్యాదిలక్ష్యం ।
 ఏకంనిత్యంవిమలమచలంసర్వధీసాక్షిభూతం ।
 భావాతీతంత్రిగుణరహితం సద్గురుంతంనమామి ॥

టీక॥ బ్రహ్మనందం బ్రహ్మనందస్వరూపుడును, పరమసుఖదం=పరమ- శ్రేష్ఠమైన, సుఖదం= సుఖమునిచ్చువాడును కేవలం=ఏకము ఖ్యుడును, జ్ఞానమూర్తిం= జ్ఞానస్వరూపుడును, ద్వంద్వాతీతం=ద్వంద్వా=శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములను, అతీతం= అతీతమైనవాడును, గగనసదృశం= గగన ఆకాశముతో. సదృశం సమానుడును తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యం= తత్త్వమస్యాది, తత్త్వమసి మొదలైన మహావేదవాక్యములయొక్క లక్ష్యం= లక్ష్యార్థమైనవాడును, ఏకం=అద్వితీయుడును, నిత్యం= శాశ్వతుడును, విమలం= స్వచ్ఛమైనవాడును. అచలం=కదలనివాడును, సర్వధీసాక్షిభూతం= సర్వధీ=సమస్త జ్ఞానములకు, సాక్షిభూతం, సాక్షియైనవాడును, భావాతీతం=తలంపునకతిక్రమించి యుండెడివాడును, త్రిగుణరహితం= సత్వాదిగుణములు మూడులేనివాడును, తం సద్గురుం=ఆ శ్రేష్ఠమైన గురుస్వరూపమును గూర్చి నమామి= నమస్కరించుచున్నాను-

తా॥ బ్రహ్మనందస్వరూపుడును పరమసౌఖ్యము నిచ్చువాడును కేవల పరమాత్మస్వరూపుండును జ్ఞానస్వరూపుండును సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములు లేనివాడును ఆకాశసమానుండును తత్త్వమస్యాది మహావాక్యములకు లక్ష్యార్థమైన అఖండమగు పరబ్రహ్మస్వరూపుడును అద్వితీయుండును శాశ్వతుండును విమలుండును చలన వర్జితుండును, బుద్ధికి సాక్షిమాత్రుండును తలంపులకు లోబడక అతిక్రమించి

యుండెడివాడును; రజస్వత్వతమోగుణములు మూడును లేని శ్రేష్ఠమైన గురుస్వరూపుని గూర్చి నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ హృదంబుజేక్షణిక మధ్యసంస్థం । సింహసనేసంస్థిత దివ్యమూతికం । ధ్యాయేద్గరుం చంద్రకలా ప్రకాశం । సచ్చిత్తుస్సఖాభీష్టవరందధానం ॥ 98

టీక= సింహసనే- సింహసనమునందు, సంస్థితదివ్యమూతికం= సంస్థిత= ఉన్నటువంటి, దివ్య= ప్రకాశమానమగు మూతికం= స్వరూపముగలవాడును, చంద్రకలాప్రకాశం= చంద్ర-చంద్రునియొక్క కలా- కళవలెనే ప్రకాశం- ప్రకాశించెడువాడును, సచ్చిత్తుస్సఖాభీష్టవరం= సచ్చిత్- సత్తుచిత్తులయొక్క, సుఖ- ఆనందముచేత అభీష్ట- ప్రియమగు, వరం- దైవప్రసాదమును, దధానం- ధరించియుండెడువాడును, గురు- సద్గురువును, హృదంబుజే= హృదయకమలమునందు; కర్ణికమధ్యసంస్థం- కర్ణిక- దుద్దుయొక్క, మధ్య- నడుమను. సంస్థం- ఉన్నవానినిగా; ధ్యాయేత్- ధ్యానించవలయును.

తా॥ సింహసనమునందు దివ్యస్వరూపముగలవాడును చంద్రకళవలెనే ప్రకాశించెడువాడును సత్తుచిత్తులయొక్క కూడికచేతనైన పరమానందముచేత ప్రియమగు దైవప్రసాదమును ధరించియుండెడువాడునగు సద్గురువును హృదయకమల కణిక-కామధ్యమునందున్న వానినిగా ధ్యానించవలయును.

శ్లో॥ శ్వేతాంబరం శ్వేతవిలేపపుష్పం ముక్తావిభూషంముగితద్వినేత్ర-
వామాంకపీఠే స్థితదివ్యశక్తిం మందస్మితంపూర్ణకృపానిధానం॥ 99

శ్లో॥ ఆనందమానందకరంప్రసన్నం జ్ఞానస్వరూపంనిజభావయక్తం ।
యోగీంద్రమీద్యం భవరోగవైద్యం శ్రీమద్గురు నిత్య మహా-
నమామి ॥

టీక = శ్వేతాంబరం - శ్వేత - తెల్లని, అంబరం - వస్త్రముగల వాడును, శ్వేత...పుష్పం - శ్వేత.. తెల్లనిః వితేష - విశేషముగా పూనుకొనుచుగదనముచు పుష్పం - పుష్పముగలవాడును, ముక్తావిభూషం - ముక్తా - ముత్యములయొక్క, విభూషం - అలంకారముగలవాడును; ముదితద్వినేత్రం, ముదిత - సంతోషముతోగూడుకొనిన, ద్వివేత్రం - రెండుకన్నులుగలవాడును; వామాంజ్ఞపీఠే - వామ - ఎడమప్రక్క; అంజ్ఞపీఠే - తొడయనెడు సింహాసనమునందు, స్థితదివ్యశక్తిం - స్థిత - ఉండిన, దివ్య - ప్రకాశమైన, శక్తిం - శక్తిగలవాడును మందస్మితం = మంద - స్వల్పమైన స్మితం - చిఱునగవుగలవాడును పూర్ణ...ధానం పూర్ణ - నిండైన కృపా - దయకు నిధానం - స్థానమైనవాడును ఆనంద - ఆనందస్వరూపుడును ఆనందకరం - సంతోషముచు గలుగచేయువాడును ప్రసన్నం - నిర్మలుడును జ్ఞానస్వరూపం - జ్ఞానమేస్వరూపముగా గలవాడును నిజభావయుక్తం - నిజ - స్వకీయమైన భావ - స్వరూపముతో యుక్తం - కూడియుండెడువాడును యోగీంద్రం - యోగి శ్రేష్ఠుడును ఈద్యం - స్తుతించదగినవాడును భవరోగవైద్యం - భవ - సంసారమనెడి రోగ - వ్యాధికి వైద్యం - చికిత్సకుడునగు శ్రీమద్గురు - ప్రకాశముగల సద్గురువునుగూర్చి అహం - నేను నిత్యం - ఎల్లప్పుడును నమామి - నమస్కరించుచున్నాను.

తా! తెల్లనివస్త్రములుగలవాడును తెల్లని గంధ పుష్పములు గలవాడును ముత్యపుభూషణములుగలవాడును సంతోషయుక్తుడును

రెండువేత్రములుగలవాడును

ఎడమతొడయందు దివ్యశక్తిగలవాడును స్వల్పమైన చిఱునగవుగలవాడును నిండైనదయకు సానభూతుడును ఆనందస్వరూపుడును ఆనందమును గలుగచేయువాడును నిర్మలుడును జ్ఞానస్వరూపుడును సహజమైన స్వరూపముతో కూడియుండెడివాడును యోగి శ్రేష్ఠుడును స్తుతించదగినవాడును సంసారమనెడిరోగమునకు వైద్యుడునగు సద్గురువునకు సదా నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ వందేగురూణాంచరణారవిందం సందర్శితస్వాత్మసుఖాంబుధీనాం
జనస్యవీషాంకులికాయమానం సంసారహాలాహలమోహశాంత్యై ॥

టీక = జనస్య = జనులయొక్క, సంసారహాలాహలమోహశాంత్యై
సంసార = సంసారమనెడి, హాలాహల - విషమువల్లనైన, మోహ =
మూర్ఛయొక్క, శాంత్యై - శాంతికొఱకు, కులికాయమానం - మా
త్రలుగానుండెడి. సందర్శి...ధీనాం సందర్శిత - చూపింపబడిన, స్వా
త్మసుఖ = తన ఆత్మసుఖముయొక్క, అంబుధీనాం - సముద్రములుగల
వీషాం = ఈ, గురూణాం = గురువుయొక్క, చరణారవిందం = పాదప
ద్మములనుగూర్చి, వందే - నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ జనులయొక్క జన్మజరామరణాది స్వరూపమైనదేహము
విషమువల్లనైన అజ్ఞానస్వరూపమగు మూర్ఛయొక్క శాంతికొఱకు
మాత్రమైన జ్ఞానబోధచేత చూపింపబడిన పరమాత్మ సుఖ సముద్ర
ములుగల సద్గురువుయొక్క పాదపద్మములనుగూర్చి నమస్కరించు
చున్నాను.

శ్లో॥ యస్మిన్ సృష్టిస్థితిధ్వంస నిగ్రహానుగ్రహత్మకం ॥

కృత్యంపంచ విధంశశ్వ భాసతే యం గురుంభజేత్ ॥ 102

టీక = సృష్టి...త్మకం, సృష్టి = సృజించుటయును. స్థితి - తరిపా
లించుటయును, ధ్వంస - నశింపజేయుటయును; నిగ్రహ = నిరోధించు
టయును, అనుగ్రహ = అనుగ్రహించుటయును, కరుణ, ఆత్మకు =
స్వరూపములుగాగలిగిన, పంచవిధం - ఐదువిధములైన, కృత్యం - ప
నులు, యస్మిన్ = ఏగురువునందు, శశ్వత్ = ఎల్లప్పుడును, భాసతే -
ప్రకాశించుచున్నవో, తం - అటువంటి, గురుం - సద్గురువును, భజేత్ -
సేవించవలయును.

తా॥ సృష్టిస్థితి సంహార నిగ్రహానుగ్రహత్మకములైన అయిదు
విధములగు వ్యాపారములు ఏగురువునందెల్లప్పుడును ప్రకాశించు చు

న్నవో అట్టి సద్గురువును సేవించవలయును;

శ్లో॥ పాదాబ్జే సర్వసంసార దావకాలానలం స్వకే ।
బ్రహ్మరంధ్రస్థితాంభోజ మధ్యస్థం చంద్రమండలం ॥ 103

శ్లో॥ అకథాదిత్రిరేఖాబ్జే సహస్రదళమండలే ।
హంసంపార్శ్వ త్రికోణేచ స్మరేత్తం మధ్యగంగురం ॥ 104

టీక = స్వకే - స్వకీయమగు, పాదాబ్జే = పాదపద్మమునందు, సర్వసంసారదావకాలానలం = సర్వ - సమస్తమైన, సంసార.. సంసారమనెడి; దావ = వనమునకు, కాలానలం = ప్రళయకాల అగ్నిస్వరూపుడును, బ్రహ్మరంధ్రే = బ్రహ్మరంధ్రమునందు, స్థితాం...ధ్యస్థం = స్థిత = ఉన్నట్టి, అంభోజ - పద్మముయొక్క, మధ్యస్థం = సమమయున్న చంద్రమండలం = చంద్రబింబస్వరూపుడును. పార్శ్వత్రికోణే = పార్శ్వ ప్రక్కయందు, త్రికోణే - త్రికోణాకృతియైన, సహస్రదళమండలే = వెయ్యిరేకులయొక్క సమూహముగల, అకథాదిత్రిరేఖాబ్జే = అకథాది అకార కకార ధకారాదివర్ణములే, త్రిరేఖా = మూడురేఖలుగాగల ఆబ్జే = పద్మమునందు, మధ్యగం = మధ్యభాగమున, హంసంచ = హంస్వరూపుడునగు, తం = ఆ, గురుం = గురుస్వరూపుని, స్మరేత్ = స్మరించవలయును.

తా॥ సహస్ర్రాస పద్మమునకు మధ్యప్రదేశమున సూర్య చంద్రాగ్ని స్వరూపములుగా ప్రకాశించుచున్న సద్గురుస్వరూపమును స్మరించవలయును.

శ్లో॥ నిత్యశుద్ధం నిరాభాసం నిరకారం నిరంజనం ॥
నిత్యబోధం చిదానందం గురుబ్రహ్మ నమామ్యహం ॥ 105

టీక = నిత్యశుద్ధం - ఎల్లప్పుడు పరిశుద్ధుడును, నిరాభాసం - దూ

షణ్ము లేనివాడును, నిరంజనం- పాపములేనివాడును, నిత్యబోధం-
ఏల్లప్పుడు బోధస్వరూపుడును, చిదానందం= జ్ఞానానందస్వరూపుడు
నగు, గురుం- గురుప్రయనెడి, బ్రహ్మ- పరమాత్మనుగూర్చి, అహం
నేను, నమామి- నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ నిత్యశుద్ధుడును నిరాభాసుడును నిరాకారుడును నిరంజ
నుడును, నిత్యబుద్ధుడును చిదానందుడునగు గురుస్వరూపమైన పర
బ్రహ్మమునుగూర్చి నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ సకలభువనసృష్టిః కల్పితాశేషసృష్టిః । నిఖిలనిగమదృష్టిః సత్త్వ
ద్ధార్థైకసృష్టిః । అధగణ పరమేష్టిస్సత్త్వద్ధార్థైకదృష్టిః । రభవ
గుణ పరమేష్టిర్మోక్షమార్గైకదృష్టిః ॥ 106

శ్లో॥ సకలభువనభంగస్థాపనా స్తంభయష్టిః । సకరుణరసవృష్టిః తత్త్వ
మాలాసమష్టిః । సకలసమయ సృష్టిస్సచ్చిదానందదృష్టిః । ద్వివ
సతు మయినిత్యం శ్రీగురోద్దివ్యదృష్టిః ॥ 107

టీక= సకల...సృష్టి, సకల- సమస్తములైన: భువన-లోకముల
ను సృష్టి- సృజించునదియును, కల్పి...సృష్టిః కల్పిత- రచించబడిన
అశేష= సమస్తమును, సృష్టిః- సృజించునదియును, నిఖిల...దృష్టిః
నిఖిల= సమస్తములగు, నిగమ- వేదములను, దృష్టిః-చూచునదియు
ను, సత్త్వ...సృష్టిః= సత్- శ్రేష్ఠములైన, పదార్థ- వస్తువులను, ఏ
క= ముఖ్యముగా సృష్టిః- సృజించునదియును, అధగణపరమేష్టిః=
అధ= సాకల్యములగు గణ= ప్రమథగణములకు పరమేష్టి=సృష్టిక
ర్తయైనదియును, సత్త్వ...దృష్టిః- సత్= శ్రేష్ఠమైన పదార్థ= పర
మాద్భివస్తుప్రయందు ఏక= ముఖ్యమైన దృష్టిః= చూపుగలదియును
భవగుణపరమేష్టిః= భవ= ఈశ్వరునియొక్క గుణ= గుణములకు
పరమేష్టి= సృష్టికర్తయైనదియును మోక్షమార్గైకదృష్టిః= మోక్ష
ముక్తియొక్క మార్గ= దారియందు ఏక= ముఖ్యమైన దృష్టిః=

చూపుగలదియును సక...యష్టిః సకల= సమస్తములైన భువన= లోకములయొక్క భంగ= నాశమును స్థాపన=నిలుపుటకు స్తంభ రూపమైన కొయ్యయైనదియును సకరుణరసవృష్టిః= దయారసః తోగూడుకొసనవర్షముగలదియును తత్వమాలాసమష్టిః= తత్వ= మాతృస్వరూపములగు, మాలా=పూలదండలయొక్క- సమష్టిః= సమస్తముగలదియును సకలసమయసృషిః= సకల= సమస్తములయిన ఆచారములను సృషిః=సృజించునదియును సచ్చిదానందదృష్టిః= సత్. పరమాత్మయొక్క చిత్ - జ్ఞానమువల్లనైన ఆనంద= సత్ పనుయొక్క దృష్టిః= చూపుగలదియునగు శ్రీగురోః= ప్రకాశమనుడగు సద్గురువుయొక్క దివ్యదృష్టిః= స్వప్రకాశమానమగు చూః మయి= నాయందు నిత్యం= ఎల్లప్పుడును నివసతు- ఉండునుగా

తా॥ సమస్తలోకములను సృజించునదియును సమస్తవేదమును దూచునదియును శ్రేష్ఠములైనవస్తువులను ముఖ్యముగా చూచునదియును సంపూర్ణులగు ప్రమథాదిగణములకు సృషిశర్తయును పరమాత్మవస్తువుయందు ముఖ్యమైన చూపుగలదియును ఈశ్వరగుణముల సృజించునదియును ముక్తిమార్గమునందు ముఖ్యమైన చూపుగలదియును సమస్తలోకములయొక్క నాశమును నిలుపుటకు స్తంభమైనదియును దయారసముతో గూడిన వర్షముగలదియును పరతత్వమగు డి పూలదండలయొక్క సమూహముగలదియును సమస్తములయిన సేయమములను సృజించునదియును సచ్చిదానంద స్వరూపములయిన పరమాత్మయందు చూపుగలదియునగు సద్గురువుయొక్క స్వప్రకాశమగు చూపుయెల్లప్పుడు నాయందుండునుగాక;

శ్లో॥ నగురోరధికం నగురోరధికం నగురోరధికం నగురోరధికం ।

శివశాసనత శ్శివశాసనత శ్శివశాసనత శ్శివశాసనతః ॥ 10

టీక= శివశాసనతః- ఈశ్వరాజ్ఞవలన, గురోః-గురువుకంటె; ధికం- శ్రేష్ఠమైనది న=లేదు. శివశాసనతః- ఈశ్వరాజ్ఞవలన, గురో

గురువుకంటె, అధికం- శ్రేష్ఠమైనది న-లేదు. శివశాసనతః-ఈశ్వరాజ్ఞవలన, గురోః- గురువుకంటె, అధికం= శ్రేష్ఠమైనది న = లేదు: శివశాసనతః- ఈశ్వరాజ్ఞవలన, గురోః= గురువుకంటె అధికం-శ్రేష్ఠమైనది న- లేదు.

తా॥ ఈశ్వరాజ్ఞవలన గురువుకంటె శ్రేష్ఠమైనదిలేదు. అందుకొఱకు ఈశ్లోకమునందు నాలుగుపాదములయందును యొకటే యర్థమును జెప్పబడినది;

శ్లో॥ ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం ।
మమశాసనతో మమశాసనతో మమశాసనతో మమశాసనతః ॥ 109

టీక॥ మమ= నాయొక్క శాసనతః=ఆజ్ఞవలన ఇదమేవ= ఇదియే శివం=మంగళమైనది మమ"నాయొక్క- శాసనతః=ఆశాసనమే ఇదమేవ=ఇదియే శివం=మంగళమైనది మమ"నాయొక్క శాసనతః=ఆజ్ఞవలన ఇదమేవ=ఇదియే శివం2మంగళమైనది మమ=నాయొక్క శాసనతః=ఆజ్ఞవలన ఇదమేవ= ఇదియే శివం=మంగళమైనది

తా॥ నాయాజ్ఞవలన ఈ గురుస్వరూపమే మంగళస్వరూపమైనదని శ్లోకమునందు నాలుగుపాదముల యందును యొకటేయర్థమును స్ఫుటమగుటకు పార్వతికి ఈశ్వరుడు చెప్పెను.

॥ విదితం విదితం విదితం విదితం । విజనం విజనం విజనం విజనం ।
హరిశాసనతో హరిశాసన తోహరిశాసనతో హరిశాసనతః ॥ 110

టీక= హరిశాసనతః- విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన, విదితంవిదితం- మిక్కిలిజ్ఞానస్వరూపమైనది, హరిశాసనతః- విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన విదితంవిదితం- మిక్కిలిజ్ఞానస్వరూపమైనది, హరిశాసనతః- విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన, విజనంవిజనం- మిక్కిలి జన్మరహితమైనది, హరిశాసనతః- విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన, విజనం విజనం- మిక్కిలిజన్మరహిత

మైనది.

తా॥ విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన సద్గురుస్వరూపము మిక్కిలి విజ్ఞాన స్వరూపమైనది. విష్ణువుయొక్క ఆజ్ఞవలన సద్గురుస్వరూపము మిక్కిలి జన్మరహితమైనదని ఈశ్వరుడు పార్వతికొఱకు స్పష్టముగాచెప్పెను;

శ్లో॥ ఏవంవిధం గురోర్ధ్యానాత్ జ్ఞానముత్పద్యతే స్వయం ।

తదాగురూపదేశేన ముక్తోహమితిభావయేత్ ॥ 101

టీక= ఏవంవిధం- ఈవిధముగా; గురోః- గురువుయొక్క, ధ్యానాత్- ధ్యానించుటవలన, జ్ఞానం- పరమాత్మజ్ఞానము స్వయం- స్వకీయముగా, ఉత్పద్యతే- పుట్టుచున్నది; తదా- అప్పుడు గురూపదేశేన-గురువుయొక్క యుపదేశముచేత అహం- నేను- ముక్తః-ముక్తుడనైతిని ఇతి=అని భావయేత్ - తలంచవలయును

తా॥ ఈ పూర్వముచెప్పిన విధముగా సద్గురువునుధ్యానించుట వలన పరబ్రహ్మజ్ఞానము స్వకీయముగానే పుట్టుచున్నది. అప్పుడు గురూపదేశముచేత నేను ముక్తుడనైనని తలంచవలయును.

శ్లో॥ గురూపదేశితైర్మార్గైర్మనశ్శుద్ధిం తుకారయేత్ ।

అనిత్యం ఖండయేత్సర్వం యత్కించిచ్ఛాత్మగోచరం ॥ 112

టీక= గురూపదేశితైః- గురు- గురువుచేత, ఉపదేశితైః- ఉపదేశించబడిన మార్గైః- మార్గములచేతను మనశ్శుద్ధిం- మనః-మనస్సునకు శుద్ధి- పరిశుద్ధిని కారయేత్ - చేయించవలెను అనిత్యం-అశాశ్వతమును ఆత్మగోచరం- మనస్సునకు కనబడెడునదియునగు యత్కించిత్సర్వం= ఈసమస్తమును ఖండయేత్ - ఖండించవలయును.

తా॥ గురువుచే జెప్పబడిన మార్గములచేత మనస్సు పరిశుద్ధిచేసికొనవలయును. మనోగోచరమగు అనిత్యమైన ఈసమస్తమును ఖండించవలయును

శ్లో॥ జేయం సర్వమతీతంచ జ్ఞానంచమన ఉచ్యతే ॥

జ్ఞానంజేయం సమంకృత్వా యథానాన్యద్వితీయకం ॥ 113

టీక = అతీతం - ఆతిక్రమించియుండెడు, జేయంచ = తెలిసికోవలయును జ్ఞానంచ = జ్ఞానమును సర్వం = సమస్తమును, మనః - మనస్సుగా ఉచ్యతే = చెప్పబడుచున్నది. జ్ఞానం - జ్ఞానమును జేయం - జేయమును, సమం - సమానముగా కృత్వా యథా = చేసినేని ద్వితీయకం - రెండవదియగు అన్యత్ - మరియొకటి న = లేదు -

తా॥ జ్ఞానమును జేయమును రెండును మనస్సుగానే చెప్పుచున్నవి. జ్ఞానజేయములు భిన్నములుగాక యొకటియాయ నేని రెండవదియేదియును లేదు.

శ్లో॥ కేమత్రబహునోక్తేన శాస్త్రకోటి శతైరపి ।

దుర్లభాచిత్తవిశ్రాంతి ర్వి నాగురుకృపాం పరాం ॥ 114

టీక = శాస్త్రకోటిశతైరపి - శాస్త్రకోటి - శాస్త్రకోటులయొక్క శతైరపి - నూర్ల చేతనున్న బహునోక్తేన - విశేషముగా జెప్పుటతో అత్ర - ఇక్కడ కిం ఏమిప్రయోజనము పరాం - శ్రేష్ఠమైన గురుకృపాంవినా - సద్గురువుయొక్కదయలేక చిత్తవిశ్రాంతిః - మనస్సుచకువిశ్రాంతిని దుర్లభా - పొందుటకుశక్యముగానిది (భవతి - అగుచున్నది.

తా॥ ఇక్కడ అనేక శాస్త్రములయొక్కమాటలతో నేమియు ప్రయోజనములేదు శ్రేష్ఠమైన గురుకృపలేకుండా మనోవిశ్రాంతి కలుగుట దుర్లభము.

శ్లో॥ కరుణాఖడ్గపాతేన చిత్వాపాశాష్టకం శిశోః ।

సమ్యగానందజనకః సద్గురుస్సోభిధీయతే ॥ 115

టీక శిశోః - శిశువుయొక్క, పాశాష్టకం - పాశములయొక్క యె

మిదింటిని (దయయును, జగుప్సయును, మోహమును: భయమును, కోపమును, కులమును, బలమును, శీలమును ఈయెనిమిదియే పాములనబడును.) కరుణాఖడ్గపాతేన- దయయునెడు కత్తియొక్కదెబ్బచేతను, చిత్వా- ఖండించి, సమ్యక్- బాగా, ఆనందజనకః- సంతోషమును బుట్టించువాడు (యః-ఎవడో) సః- వాడు, సద్గురుః- సద్గురువుగా, అభిధీయతే- చెప్పబడుచున్నాడు.

తా॥ ఏగురువు శిశువుయొక్కదయ జగుప్స మోహము మొదలయిన అష్టపాశములను దయయనెడి ఖడ్గముయొక్క దెబ్బచేతను ఖండించి ఆనందమును గలుగజేయునో వాడే సద్గురుడని చెప్పబడుచున్నాడు.

శ్లో॥ ఏవం శ్రుత్వా మహాదేవి గురునిదాంకరోతియః ।

సయాతినర కా ఘోరా యావచ్ఛందదివాకరా ॥ 116

టీక= హేమహాదేవీ- ఓపార్వతీ, యః- ఎవడు, ఏవం- ఈప్రకారము, శ్రుత్వా- విని, గురునిదాం- గురునిందను, కరోతి- చేయుచున్నాడో, సః=వాడు. యావచ్ఛందదివాకరా= చంద్రసూర్యులుండేవరకు, ఘోరా= భయంకరములయిన, నర కా= నరకములను, యాతి= పొందుచున్నాడు.

తా॥ ఓపార్వతీ యెవడు యీప్రకారము వినియును గురునిందను జేయుచున్నాడో వాడు చంద్రసూర్యులుండేవరకును భయంకరములయిన నరకములను బొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ యావత్కల్పాంతకోదేహ స్తావద్దేవి గురుంస్మరేత్ ।

గురులోపోనకర్తవ్యః స్వచ్ఛందోయదివా భవేత్ ॥ 117

టీక= హేదేవి= ఓపార్వతీ, కల్పాంతకః= బ్రహ్మకల్పమే అంతరముగాగల, దేహః= శరీరము, యావత్= ఎంతవరకు, (ఆస్తే=ఉండు

చున్నదో) తావత్ = అంతవరకు, గురుం = గురువును, స్మరేత్ = స్మరించవలయును. స్వచ్ఛందః = స్వేచ్ఛావృత్తిగలవాడు, యదివాభవేత్ - ఆయెనేని. గురులోపః = గురువునకులోపము, నకర్తవ్యః = చేయగూడదు.

తా॥ ఓపార్వతీ బ్రహ్మసృష్ట్యంతరమువరకుండెడి దేహమున్న మట్టుకు గురువును స్మరించవలయును. స్వేచ్ఛావృత్తి గలవాడైనను, గురువునకు లోపము చేయగూడదు.

శ్లో॥ హుంకారేణ నవక్తవ్యం ప్రాజ్ఞశిష్యైః కదాచన ।

గురౌరగ్రేనవక్తవ్య మసత్యంతు కదాచన ॥

118

టీక = ప్రాజ్ఞశిష్యైః - జ్ఞానముగల శిష్యులచేతను, గురౌః - గురువుయొక్క, అగ్రే - ముందరి, హుంకారేణ - హుంకారధ్వనిని, కదాచన - ఎప్పుడును నవక్తవ్యం - పలుకకూడదు, అసత్యంతు - అబద్ధమునున్న, కదాచన - ఎప్పుడును నవక్తవ్యం - పలుకకూడదు.

తా॥ గురువుయెదుట విజ్ఞానముగల శిష్యులు హుంకారధ్వనితో నెప్పుడు మాట్లాడగూడదు: ఎప్పుడును అబద్ధములాడగూడదు.

శ్లో॥ గురు త్వంకృత్యహుంకృత్య గురుసాన్నిధ్యభాషణః ।

అరణ్యేనిర్జలేదేశే సభవేద్బ్రహ్మరాక్షసః ॥

119

టీక = యిః - ఎవడు, గురుం - గురువును, త్వంకృత్య - త్వంకరించి (నీవని) హుంకృత్య - హుంకరించి, గురుసాన్నిధ్యభాషణః - గురుసన్నిధియందు పలుకువాడు, (భవతి - అగుచున్నాడో) సః - వాడు, అరణ్యే అడవియందు, నిర్జలేదేశే - నీళ్లులేని ప్రదేశమునందు, బ్రహ్మరాక్షసః = బ్రహ్మరాక్షసుగా, భవేత్ - అగును.

తా॥ గురువును తిరస్కారభావముతో హుంకరించి నీవనిపలికెడువాడు అరణ్యములో నిర్జలదేశమునందు బ్రహ్మరాక్షసైని పుట్టచు

న్నాడు.

శ్లో॥ గురుం కార్యం నలంఘ్యతనా పృష్ట్యాకార్య మాచరేత్ ।
నహ్యతిష్ఠేద్దిశేనత్వా గురుసద్భావశోభితః ॥ 120

టీక = గురు...భీతః = గురు - గురువుయొక్క, సద్భావ-మంచియ
భిప్రాయముతో, శోభితః - ప్రకాశించెడివాడు, దిశే - గురువుండెడిది
క్కుకొఱకు, నత్వా - నమస్కరించి, గురుకార్యం - గురువుయొక్కవా
క్యము నలంఘ్యత - అతిక్రమించగూడదు. అపృష్ట్యా - గురువును య
డుగకుండా. కార్యం - పనిని, నాచరేత్ - చేయగూడదు. నహ్య
తిష్ఠేత్ - లేవకూడదు.

తా॥ గురువుయొక్క మంచి యభిప్రాయముతో ప్రకాశించెడి
వాడు గురువుండెడి దిక్కుకొఱకు నమస్కరించి గురువాక్యము నతి
క్రమించక యుండవలెను. కార్యమునుగూర్చి గురువును యడుగకుం
డా ఏపనిని చేయకూడదు. గుర్వాజ్ఞలేకుండా తాను లేవనుగూడదు

శ్లో॥ సగురోరాశ్రమేకుర్వా ద్దుష్పానం పరిసర్పణం ।
దీక్షావ్యాఖ్యాప్రభుత్వాది గురోరాజ్ఞాచకారయేత్ ॥ 121

టీక = గురోః - గురువుయొక్క, ఆశ్రమే - ఆశ్రమమందు, దుష్పా
నం - దుష్టమైన పానమున్ను, (అనగా మద్యము మొదలైనవి)త్రాగుట
యు, పరిసర్పణం - స్వేచ్ఛగా దిరుగుటయు; దీక్షా - వ్రతాదినియమ
ముల నాచరించుటయు, వ్యాఖ్య - స్వతంత్రించిమాట్లాడుటయు, ప్ర
భుత్వాది - ప్రభుత్వము మొదలైనవి నకారయేత్ - చేయగూడదు.
గురోః = గురువుయొక్క, ఆజ్ఞాచ = ఆజ్ఞనున్న, కారయేత్ = చే
యవలయును.

తా॥ గురువుయొక్క ఆశ్రమమందు శిష్యుడు దుష్టపనులైన మ
ద్యపాన దులు చేయుటయును, స్వేచ్ఛగా తిరుగుటయును, వ్రతాది

నియమములు గలిగియుండుటయును, స్వతంత్రముగా మాట్లాడుటయును, ప్రభుత్వము మొదలైనవాటిని చేయకూడదు. గురువుయొక్క ఆజ్ఞప్రకారము నడచుకోవలయును.

శ్లో॥ నోపాశ్రమంచ పర్యంకం నచపాదప్రసారణం ।

నాంగభోగాదికంకుర్యా న్నలీలామపరామపి ।

122

టీక = ఉపాశ్రమంచ = సద్గురుని యాశ్రమమునకు అశ్వగజాదులను ఎక్కివచ్చుటయును, పర్యంకం = మంచముమీద పరుండుటయు, న = కూడదు. పాదప్రసారణం = పాదములను చాచుకొని పరుండుటయును, నచ = కూడదు. అంగభోగాదికం = అవయవముల సంభోగాదికమును, న = కూడదు. అపరామపి = ఇతర మేదియు, లీలాం - వేడుకలను, నకుర్యాత్ = చేయకూడదు.

తా॥ గురుసమీపమునకు శిష్యుడు అశ్వగజాదులను ఎక్కివచ్చుటయును మంచమును ఎక్కుటయును, పాదములను జాచి పరుండుటయును, అవయవములను జూపుటయును జేయకూడదు, ఇంకా ఏవిధమైన వేడుకలను జేయకూడదు;

శ్లో॥ గురూణాం సదసద్వాపి యదుక్తం తన్నలంఘయేత్ ।

కుర్వన్ నాజ్ఞాందివారాతౌ దాసవన్నివసేత్ గురౌ ॥ 123

టీక = గురూణాం = గురువులయొక్క: సత్ = యోగ్యమైనదైనను అసద్వాపి = అయోగ్యమైనదైనను, యత్ = ఏది, ఉక్తం = పలుకబడెనో తత్ = దానిని, నలంఘయేత్ = దాటకూడదు దివారాతౌ - రాత్రింబగళ్లు, ఆజ్ఞాం = ఆజ్ఞను, కుర్వన్ - చేయుచు, గురౌ - గురువుల విషయమై, దాసవత్ - నౌకరివలెనే నివసేత్ - ఉండవలయును.

తా॥ గురువులయొక్క వాక్యము యోగ్యమైనను అయోగ్యమైనదైనను శిష్యుడు అతిక్రమించకూడదు; గురువునాజ్ఞప్రకారము

రాత్రింబగళ్లు గురుసన్నిధానమందు భృత్యుడువలెనేయుండవలయును

శ్లో॥ అదత్తం నగురోద్గ్రీవ్య ముపభుంజీతకర్హిచిత్ ।

దత్తంచ రంకవద్గ్రాహ్యం ప్రాణోప్యేతేన లభ్యతే ॥ 124

టీక= అదత్తం- ఇవ్వబడని: గురోః- గురువుయొక్క, ద్రవ్యం- ద్రవ్యమును, కర్హిచిత్ - ఎప్పుడున్ను, నభుంజీత- అనుభవించ గూడదు. దత్తంచ- ఇవ్వబడినద్రవ్యమును, రంకవత్ - దరిమినివలెనే, గ్రాహ్యం- పొందదగివది. ప్రాణోపి- ప్రాణమున్ను, ఏతేన. దీనిచేత లభ్యతే- పొందబడుచున్నది.

తా॥ శిష్యుడు గురువుయొక్క-ద్రవ్యమును అనుభవించగూడదు సగ్గురునిచే నివ్వబడిన ద్రవ్యమును దరిదునివలెనే ఆగుణముగల వాడై గ్రహించవలయును. దీనిచే ప్రాణమున్ను పొందబడుచున్నది;

శ్లో॥ పాదుకాసనశయ్యాది గురుణాయదభీష్టితం ।

నమస్కుర్వీతతత్సర్వం పాదాభ్యాంన్నస్పృశేత్ క్వచిత్ ॥125

టీక= గురుణా- గురువుచేతను, పాదుక- పావుకోళ్లును, ఆసన-సింహాసనమును, శయ్యా- పడకయును, ఆది-మొదలుగాగలిగిన, యత్ ఏది, అభీష్టితం- అనుభవింపబడునో, తత్సర్వం- ఆసమస్తమునకును. నమస్కుర్వీత- నమస్కరించవలయును. పాదాభ్యాం- పాదములతో క్వచిత్ - ఎప్పుడును, నస్పృశేత్ - తాకగూడదు.

తా॥ శిష్యుడు గురువుచేత అనుభవింపబడిన పాదుకాసనశయ్యాదు మొదలయిన సమస్తమునకు నమస్కరించవలయును. వానికి పాదములు దగులునటుల జేయగూడదు.

శ్లో॥ గచ్ఛతః పృష్ఠతోగచ్ఛేత్ గురుచ్ఛాయాంనలంఘయేత్ ।

నోల్బణం ధారయేద్వేషం నాలంకారాంస్తథోల్బణాన్ ॥ 126

టీక॥ గచ్ఛతః = గురువు నడచిపోవుచుండగా, పృష్ఠతః = వెనుక నుండి, గచ్ఛేత్ = పోవలయును; గురుచ్ఛాయా = గురువుయొక్క నీడను నలంఘయేత్ = దాటగూడదు, ఉల్బణం = అధికమైన, వేషం అలంకారమును, నధారయేత్ = ధరించగూడదు. తథా = ఆప్రకారముగానే, ఉల్బణాన్ = అధికములైన, అలంకారాన్ = భూషణములను నధారయేత్ = ధరించగూడదు

తా॥ శిష్యుడు గురువుపోవుచుండగా వెనుకనేపోవలయును: గురువుయొక్క నీడను అతిక్రమించిపోగూడదు. అధికమయిన వస్త్రాదులనున్న నగలనున్న ధరించగూడదు.

శ్లో॥ గురునిందాకరణదృష్ట్యా | ధావయేదధవానయేత్ |

స్థానంవాతత్పరిత్యాజ్యం | జహ్వచ్ఛేదఃక్షమోయది || 127

టీక ॥ గురునిందారకం = గురునిందను జేయువానిని దృష్ట్యా చూచి ధావయేత్ = పరుగెత్తి పోవలయును. అధవానయేత్ = వెళ్లవలయును, తత్ ఆ స్థానంవా = చోటునయినను పరిత్యాజ్యం, విడువవలయును - క్షమోయది = సమర్థుడాయనేని, జహ్వచ్ఛేదః = నాలుకను ఖండించుటయును. = (కర్తవ్యః) చేయదగినది.

తా॥ శిష్యుడు గురునిందచేయువానిని చూచి పరుగెత్తవలయును లేకపోతే వానిని వెళ్లగొట్టవలయును, లేక ఆస్థానమును విడచిపెట్టవలయును, సమర్థుడాయనేని వానియొక్క నాలుకను ఖండించవలయును;

శ్లో॥ నోచ్ఛిష్టంకస్యచిద్దేయం | గురోరాజ్ఞానచత్యజేత్ |

కృత్స్నముచ్ఛిష్టమాదాయ | నిత్యమేనవ్రజేద్బహిః || 128

టీక॥ గురోః = గురువుయొక్క ఉచ్ఛిష్టం = ఎంగిలిని, కస్యచిత్ = ఎవనికి, నదేయం = ఇవ్వగూడదు, ఆజ్ఞానచ = ఆజ్ఞను, సత్యజేత్ = విడువగూడదు, కృత్స్నం = సమస్తమయిన ఉచ్ఛిష్టం = ఎంగిలిని, నిత్యం = ఎల్లప్పుడును ఆగాయ = తీసికొని, బహిరేవ = వెలుపటికి వ్రజేత్ = పో

వలయును

తా॥ శిష్యుడు గురువుయొక్క ఉచ్చిష్టమును యెవరికి నివ్వగూడదు గురువుయొక్క ఆజ్ఞనున్న విడువగూడదు. సమస్తమయిన ఉచ్చిష్టమును యెల్లప్పుడును గ్రహించి బైటికేవెల్లిపోవలయును.

శ్లో॥ నాన్యతం నాప్రియంచైవ నగర్వానాపివాబహు|

ననియోగపరఃసూక్ష్మాయా గ్గురోరాజ్ఞాం విభావయేత్ || 129

టీక = అన్యతం = అబద్ధమును నబ్రూయాత్ = పలుకగూడదు గర్వా = గర్వపుమాటలును సబూరియాత్ = పలుకగూడదు అధికం అధికముగానున్న సబూరియాత్ = పలుకగూడదు. గురోః = గురువుయొక్క ఆజ్ఞా = ఆజ్ఞను విభావయేత్ | మిక్కిలితలచవలయును.

తా॥ అబద్ధమును అయిష్టమును గర్వపుమాటలును అధికముగను పలుకుటకును ఆజ్ఞారూపకమయిన మాటలను శిష్యుడు గురుసన్నిధానమందు పలుకగూడదు. ఎల్లప్పుడును గురువుయొక్క ఆజ్ఞ నేమనస్సునందు భావించవలయును.

శ్లో॥ ప్రభోదేవ కులేశాన స్వామిరాజాకులేశ్వర .

ఇతిసంబోధనైర్భీతో గురుభావేనసర్వదా ||

130

టీక = సర్వదా = యెల్లప్పుడును గురుభావేన" గురుధ్యానముచేతను అభయమును బొందినవాడై ప్రభో ఓస్వామి దేవకులేశాన దేశతలసమూహములకు ప్రభువా స్వామి = ఓరాజా, రాజా ఓగురువా; కులేశ్వరా = మహాప్రభువా ఇతి = ఇట్లని సంబోధనైః - సంబోధనములచేత ప్రదేత్ = పలుకవలయును.

తా॥ శిష్యుడు గురువునుగూర్చి యెల్లప్పుడును గురుధ్యానముతో గూడుకొన్నవాడై ప్రభోదేవకులేశాన అనునట్టి యీ మొదలయినసంబోధనముతో పలుకవలయును.

శ్లో॥ మునిభిఃపన్నగైర్వాపి సురైర్వాశాపితోయది ।

కాలమృత్యుభయాద్వాపి గురుస్సంత్రాతిపార్వతి॥

131

టీక = ఓపార్వతి, గురుః = గురువు, మునిభిః = ఋషులచేతనైనను పన్నగైర్వాపి = పన్నగులచేతనైనను సురైర్వా, దేవతలచేతనైనను - శాపితోయది = శపించుటవల్లనైనను, కాలమృ, భయాద్వాపి = కాల మృత్యు ♦ కాలమరణముయొక్క; భయాద్వాపి = భయమువల్లనైనను సంత్రాతి = రక్షించుచున్నాడు.

తా॥ ఓపార్వతీ గురుడు ఋషులు మొదలైనవారయొక్క భయమునుండిన్ని సకాలముదైన మృత్యుభయమునుండిన్ని శివుడురక్షించుచున్నాడు -

శ్లో॥ అశక్తాహి సురాద్యాశ్చ । అశక్తామునయస్తథా ।

గురుశాపప్రసన్నస్య । రక్షణాయచక్రతచిత్ ॥

132

టీక = కుతచిత్ - ఎక్కడనున్న గురుశాపప్రసన్నస్య = గురు శాప ♦ గురువుయొక్క శాపమున్న ప్రసన్నస్య పొందినవానియొక్క - రక్షణాయచ - రక్షించుటకొరకు సురాద్యాశ్చ = దేతలు మొదలైనవారు లును = అశక్తాహి = అసమర్థులుగదా తథా = ఆప్రకారముగానే, మునయః = ఋషులును - అశక్తాః = అసమర్థులు, (భవంతి) అగుచున్నారు.

తా = దేవతలును మొదలైనవారు ఋషులును ఎవరును గురుడును గురుశాపమును పొందినవానిని రక్షించుటకు సమర్థులుగారు.

శ్లో॥ మంత్రరాజమిదందేవి । గురురిత్యక్షరద్వయం ।

స్మృతివేదార్థవాక్యానాం । గురుస్సాక్షాత్పరంపదం ॥ 133

టీక = హేదేవి = ఓపార్వతి ఇదం ఈ గురురితి = గురువనెడి అక్షరద్వయం = రెండక్షరములును మంత్రరాజం = మంత్రశ్రేష్ఠము

స్మృతివేదార్థవాక్యానాం = స్మృతి = ధర్మశాస్త్రముయొక్కయు
ను = వేదములయొక్కయు అర్థతాత్పర్యమునుజెప్పిడి వాక్యానాం వా
క్యములను గురుః = ఉపదేశించెడివాడు సాక్షాత్ = ప్రత్యక్షముగ
పరంపరం = పరమపదము-

తా॥ ఓపార్వతీ గురులనెడివర్ణములయొక్క జాటయే మంత్రరాజ
ము, స్మృతివేదార్థముల వాక్యముల నుపదేశించెడి గురువే పరమపద
మని చెప్పబడుచున్నాడు-

శ్లో॥ సత్కారమానపూజార్థం । దండకాషాయధారణః ।

ససన్యాసీనవత్తప్యః సన్యాసీజ్ఞానతత్పరః ॥

134

టీక = సత్కార = జార్థం సత్కార = సన్మానముకొరకు మాన
ముకొరకు పూజార్థం = పూజకొరకును దండకాషాయధారణఃదం
డ = దండమును కాషాయ = కావివస్త్రములను ధారణః = ధరించువా
డు యః = ఎవడో సః వాడు, సన్యాసి = సన్యాసియని నవత్తప్యః
చెప్పబడడు సన్యాసీ = సన్యాసి జ్ఞానతత్పరః = జ్ఞానమందాసక్తిగలవా
డును భవతి = అగుచున్నాడు-

తా॥ సత్కారమానపూజలకొరకు దండకాషాయములను ధరించి
నవాడు సన్యాసియని చెప్పకూడదు- జ్ఞానమునందాసక్తిగలవాడు స
న్యాసి యగును-

శ్లో॥ విజానంతిమహావాక్యం । గురోశ్చరణసేవయా ।

తేవై సన్యాసినఃప్రోక్తాః । ఇతరేవేషధారిణః ॥

135

టీక॥ యే = యెవరు గురోః = గురువుయొక్క చరణసేవయా =
పాదసేవచేతను మహావాక్యం = మహావాక్యముచేతను విజానంతి = తె
లుసుకొనుచున్నారో తేవై = వారే సన్యాసినః = సన్యాసులని ప్రో
క్తాః = చెప్పబడిరి- ఇతరే = అన్యులు వేషధారిణః = వేషమునుధరిం

చున్నది.

శ్లో॥ ఆబ్రహ్మస్తంభపర్యంతం । పరమాత్మస్వరూపకం ।
స్థావరంజంగమంచైవ । ప్రాణమామిజగన్మయం ॥ 138

టీక = ఆబ్రహ్మస్తంభపర్యంతం = బ్రహ్మమొదలుకొని గడ్డిపొరక
పర్యంతముండెడి జగన్మయం = జగత్స్వరూపమయిన స్థావరంజంగమం
చైవచేతనాచేతనాత్మకమగు పరమాత్మస్వరూపకం = పరమాత్మమొక్క
స్వరూపమునుగూర్చి ప్రాణమామి = నమస్కరించుచున్నాను;

తా॥ బ్రహ్మమొదలుకొని తృణపర్యంతముండెడి స్థావరజంగమా
త్మకముచు జగదాత్మకమునగు పరమాత్మ స్వరూపమునుగూర్చి నమ
స్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ వస్తేహంసచ్చిదానందం । భావాతీతంజగద్గురుం ।
నిత్యపూర్ణంనిరాకారం । నిర్గుణంస్వాత్మసమంస్థితం ॥ 139

టీక = అహం = నేను, సచ్చిదానందం = సచ్చిదానందస్వరూపుడు
ను భావాతీతం = తలపునకు = అతిక్రమించినవాడును = నిత్యపూర్ణం
పరిపూర్ణుడును, నిరాకారం = ఆకారము లేనివాడును, నిర్గుణం = గుణ
రహితుడును సత్వజరస్తమోగుణములు లేనివాడును స్వాత్మసంస్థితంత
నయొక్క ఆత్మయందుండెడి జగద్గురుం జగన్మూర్తియైన గురువును
గూర్చి - వందే - నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ నిత్యపూర్ణుడును నిరాకారుడును నిర్గుణుడును సచ్చిదానంద
స్వరూపుడును భావాతీతుడునగు ఆత్మయందుండెడి జగద్గురు స్వరూ
పుడైన పరమాత్మనుగూర్చి నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ పరాత్పరతరంధ్యాయే । నిత్యమానందకారకం ।
హృదయాకాశమధ్యస్థం । శుద్ధస్ఫటికపన్నిభం ॥ 140

టీక = నిత్యం - శాశ్వతుడును ఆనందకారకం - ఆనందమును గలు
జేసెడివాడును హృదయాకాశమధ్యస్థం - హృదయమునందలి చిదాకా
శముయొక్క మధ్యయందుండువాడును శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం - నిర్మలమై
న స్ఫటికముతో సమానుడగు పరాత్పరం - పరమాత్మ స్వరూపము
ను ధ్యాయేత్ - ధ్యానించవలయును.

తా॥ నిత్యుడును ఆనందమును గలుగ జేయువాడును హృదయము
నందలి చిదాకాశమునందుండు వాడును నిర్మలమగు స్ఫటికముతో స
మానుడును పరాత్పరుడగు పరమాత్మను ధ్యానించ వలయును.

శ్లో॥ స్ఫటికేస్ఫాటికంరూపం । దర్పణేదర్పణోయథా ।

తథాత్మనిచిదాకార । మానందస్సహమిత్యుత ॥ 141

టీక॥ స్ఫటికే = స్ఫటికమణియందు స్ఫాటికం - స్ఫటికమణి సంబం
ధమైన రూపం - స్వరూపమును దర్పణే - అద్దమునందు దర్పణః అ
ద్దమును యథా = ఏప్రకారమో తథా = ఆప్రకారమే ఆత్మని = ఆత్మ
స్వరూపమునందు చిదాకారం = జ్ఞానాకృతియును (ఆస్తే) డేచున్నది
ఉత = మరిన్ని అహం నేను సః = ఆ ఆనందం = ఆనంద స్వరూపము
(భవామి = అగుచున్నాను.

తా॥ ఓపార్వతీ స్ఫటికమణియందు స్ఫటికమణియొక్క స్వరూప
ము ఏప్రకారముండునో అదేప్రకారము ఆత్మస్వరూపమునగును ఆకా
శముంచున్నది అట్టిఆత్మ ప్రకాశములయానందమే నేనగుచున్నది.

శ్లో॥ రూపాతీతంహిపురుషం । ధ్యాయేచ్ఛేచిన్మయంహృదిం ।

తత్రస్ఫురతియోభావః । శృణుతత్కథయామి తే ॥ 142

టీక॥ రూపాతీతం = స్వరూపము నతిక్రమించియున్న చిన్మయం =
బ్రహ్మస్వరూపమయిన పురుషుని హి = పురుష స్వరూపునే హృది = హృ
దయలో ధ్యాయేచ్ఛ = ధ్యానించవలయును. యః = ఏ భావః

భావము తత్ర= ఆహృదయమునందు, స్ఫురతి= ప్రకాశించుచున్నదో, తత్= దానిని, తే= నీకు, తథయామి= చెప్పుచున్నాను శ్రేణు= వినుము.

తా॥ ఓ పార్వతీ హృదయమునందు ఆకారములేని పరబ్రహ్మ సర్వరూపుడగు పురుషుని ధ్యానించ వలయును, ఆహృదయమునందు ప్రకాశించెడి పరమాత్మ వస్తువెద్దియో దానిని నీకు చెప్పుచున్నాను : నుము.

శ్లో॥ అజోహమమమరోహంచ । అనాదినిధనోహ్యహం ।

అవికారశ్చిదానందో । హృణీయామహతోమహాత్ ॥ 14

టీక॥ అహం= నేను, అజః= పుట్టుక లేనివాడను. అహం= నేనను అమరశ్చ= మరణములేనివాడను అహం= నేను అనాదినిధనోహిః= ఆద్యంతములు లేనివాడను అవికారః= వికారము లేనివాడను చిదనందోహిః= చిదానంద స్వరూపుడను అణీయా- మిక్కిలి సూక్ష్మస్వరూపుడను మహతః= గొప్పవస్తువుకంటెను మహాత్= గొప్పవాను భవామి- అగుచున్నాను.

శ్లో॥ అపూర్వమపరనిత్యం । స్వయంజ్యోతిర్నిరామయం ।

విరజంపరమాకాశం । ధ్రువమానందమవ్యయం ॥ 15

టీక॥ అపూర్వం= ముందులేనిదియును అపరం- వెనుక లేనిదియును నిత్యం- శాశ్వతమును స్వయంజ్యోతిః- స్వప్రకాశమును నిరామయం - నిరామయుడును విరజం- పాపములేనిదియును పరమం- స్వప్రకాశమైన చిదాకాశమును ధృవం- నిత్యస్వరూపమును ఆనందం- ఆనందమయమును అవ్యయం- నాశనము లేనిదియును.

శ్లో॥ అగోచరంతథాగమ్యం । నామధూపవిర్జితం ।

నిశ్శబ్దంతవిజానీయాత్స్వభావాద్రబ్దహ్మపార్వతీ

145

టీక॥ అగోచరం = క సబడనిదియును. తథా = ఆప్రకారముగానే, వివక్షితం = పొందదగనిదియును, నామరూపవివక్షితం = నామరూపములును, నిశ్శబ్దంతు = శబ్దరహితమునగు; బ్రహ్మ = పరిపూర్ణబ్రహ్మమును, హేపార్వతీ = ఓ పార్వతీ స్వభావాత్ = స్వభావమువలన విజానీయాత్ = తెలుసుకొనవలయును.

తా॥ నేను జననమరణములు లేనివాడను, ఆద్యంతమును లేనివాడను, వికృతాకారము లేనివాడను, చిదానందస్వరూపుడను, అనిష్టరూపుడను, సుత్స్వరూపుడైయున్నాను. ఓ పార్వతీ పరిపూర్ణబ్రహ్మము పూర్వాపరములు లేనివాడు శాశ్వతుడు స్వయంప్రకాశమానుడు నిరామయుడు, పాపపుణ్యములు లేనివాడు, శ్రేష్ఠమగు చిదాకాశస్వరూపుడు నిత్యుడు ఆనందాతీతుడు నాశనములేనివాడు దృశ్యాదృశ్యములు కానివాడు నామరూపరూపములు లేనివాడు శబ్దరహితమైనవాడని తెలుసుకొనుము.

శ్లో॥ యథాగంధస్వభావత్వం । కర్పూరకుసుమాదిషు ।

శీతోష్ణత్వస్వభావత్వం । తథాబ్రహ్మణిశ శ్వతం ॥ 146

టీక॥ కర్పూరకుసుమాదిషు = కర్పూరము పుష్పములు మొదలైన వానియందు గంధస్వభావత్వం = పరిమళస్వభావతయును, శీతోష్ణత్వస్వభావత్వం = శీతోష్ణములయొక్క స్వభావము గలుగుటయును, యథా = ఏప్రకారమో, తథా = ఆప్రకారము బ్రహ్మణి = బ్రహ్మమునందు శాశ్వతం = నిత్యత్వము (భవతి = అగుచున్నది).

తా॥ కర్పూరము కుసుమములు మొదలైనవాటియందు పరిమళస్వభావమును శీతోష్ణత్వస్వభావతయును ఏప్రకారమో ఆప్రకారముగానే పరబ్రహ్మమునందు నిత్యత్వము గలిగియున్నది.

శ్లో॥ యథానిజస్వభావేన । కుండలేకటకాదయః ।

సువర్ణత్వేనతిష్ఠన్తి । తథాహంబ్రహ్మశాశ్వతం ॥ 147

టీక = కుండలే = కర్ణభూషణములును, కటకాదయః = కంకణము మొదలైనవియును నిజస్వభావేన = తమస్వభావముచేత సువర్ణ త్వేన బుగారమునే యథా = యేప్రకారమో నిష్ఠంతి = పొందుచున్నవో తథా = అప్రకారము అహం = నేను శాశ్వతం = నిత్యమును బ్రహ్మ = పరబ్రహ్మస్వరూపము (అస్మి = అగుచున్నాను.

తా॥ కర్ణభూషణములను కంకణములు మొదలైన వియు నిజమైన స్వభావముచేత నెట్లుబుగారముగానేయుంటున్నవో ఆప్రకారముగా నే నేను శాశ్వతమైన పరబ్రహ్మ స్వరూప మగుచున్నాను.

శ్లో॥ స్వయంతథావిధోభూత్వా । స్థితవ్యంయత్రకుత్రచిత్ ।

కీటాభృంగఇవధ్యానా । దృఢాభవతితాదృశః ॥ 148

టీక॥ కీటః = పురుగు ధ్యానాత్ = ధ్యానమువలన భృంగఇవ = తుమ్మెదవలెనే యథా = ఏప్రకారము భవతి = అగుచున్నదో తాదృశః = అదేప్రకారము స్వయం = తాను తథావిధః = ఆవిధమైనవాడు గా భూత్వా = అయి. యత్రకుత్రచిత్ = ఏఏప్రదేశములయందైనను స్థితవ్యం = ఉండదగియున్నాడు

తా॥ ఈ పూర్వము చెప్పిన ప్రకారము, బ్రహ్మస్వరూపమైనవాడు కీటక ముధ్యానమువలన తుమ్మెదయైనవిధముగా తానుఆధమై యెకడనైనను అనగా అన్నిచోట్లను ఉండదగినవాడు;

శ్లో॥ గురుధ్యానాత్తథాస్వాంతే । స్వయంబ్రహ్మమయోభవేత్

పిండేపదేతథారూపే । ముక్తోసానాత్రసంశయః ॥ 149

టీక = అసా - ఈజనుడు, స్వాంతే - హృదయమునందు, గురుధ్యానాత్ గురువును ధ్యానించుటవలన, స్వయం - తాను, తథా - అప్రకారము, బ్రహ్మమయః - బ్రహ్మస్వరూపుడును, పిండే - పిండమునందును పదే - పదమునందును, తథా - అప్రకారము, రూపే - రూపమునందు

ను, ముక్తః- ముక్తుడు, భవేత్- అగును, అత్ర- ఈవిషయమై, సం
శయః- సాశయము న, లేదు.

తా॥ ఈజనుడు హృదయమునందు గురుస్వరూపధ్యానమువల
న తాను బ్రహ్మస్వరూపియై పిండమునందును, పదమునందును, రూ
పమునందును, ముక్తుడగును, దీనికి సాశయములేదు.

పార్వత్యవాచ= పార్వతీ- పార్వతీదేవి, ఉవాచ- పలికెను.

శ్లో॥ పిండంకింతు మహాదేవ పదంకిం సముదాహృతం ।

రూపాతీతంచ రూపంకిం ఏతథాభ్యాహి శంకర ॥ 150

టిక= హేమహాదేవ- ఓ ఈశ్వరుడా, సముదాహృతం- చెప్పబ
డిన, పిండంతు- పిండమనునది, కిం- ఏది, పదం- పదమనునది, కిం-
ఏది, రూపాతీతంచ- ఆకారమనతిక్రమించియున్న, రూపం-ఆకారము
కిం- ఏది, హేశంకర- ఓయీశ్వరుడా, ఏతత్- ఇవియన్నియును, ఆ
భ్యాహి- చెప్పుము:

తా॥ ఓయీశ్వరుడా- ఇదివరకు చెప్పియుండెడి పిండమును,
పదమును, రూపాతీతమైన రూపమును, ఏది ఇవియన్నియు నాకు జె
ప్పమాయని పార్వతి యడిగెను.

శ్రీమహాదేవఉవాచ= శ్రీమహాదేవః- ప్రకాశమానుండగు ఈశ్వ
రుడు, ఉవాచ- పలికెను.

శ్లో॥ పిండంకుండలినీశక్తిః । పదంహంసముదాహృతం ।

రూపంబిందురితిష్ఠేయం రూపాతీతంనిరంజనం । 151

టిక= పిండం- పిండమనునది, కుండలినీశక్తిః- కుండలియనెడి శ
క్తినిగాను, (కుండలినీశక్తియనగా ఉరగాంగనాకృతిగా అధోకుండలి
యైన మూలాధారమగు శిరస్సును ఊర్ధ్వకుండలియైన భ్రూమధ్య
మగు పుచ్ఛమును అజకుండలియందు సంచారమున గలిగియుండు

ను; విజ్ఞానదశయందు ఊర్ధ్వకుండలియందు శిరస్సును ఆధోకుం
యందు పుచ్ఛమును గలదియైఉండును. ఇది సుషుమ్నానాళ= మ
గమునందు తామరతూడులోని నూలువలె అతిసూక్ష్మమయి యు
పదం- పదమును, హంసం- హంసగాను, అనగా (ఉచ్చాస్వనిశా
రూపమయిన వాయువునే హంసయని) సముదాహృతం- చెప్పబడి
తూపం- రూపమును, బిందురితి- బిందువని, (బిందువనగా స్థూలము
యొక్కయు, ప్రాణవాయువుయొక్కయు, చంచలాత్మకమయిన మ
స్సుయొక్క కొనయగుమండెడి నిశ్చలాత్మకమయిన ప్రజ్ఞ, అయిన
నమయకోశము) జ్ఞేయం- తెలిసికొనదగినది. రూపాతీతం-రూపబింద
కళల నతిక్రమించినది. నిరంజనం- నిర్దోషమగు పరిపూర్ణబ్రహ్మము.

తా॥ ఓపార్వతీ పిండమనగా కుండలినీశక్తిగాను, పదమనగా
ఉచ్చాస్వనిశ్వాసరూపమైన హంసస్వరూపముగాను, రూపమనగా
న్నిటిని తెలుసుకొనదగిన ద్రవ్యమగు యెఱుకగాను రూపాతీతమే య
చల పరిపూర్ణబ్రహ్మముగాను ఈశ్వరుడు పలికెను.

శ్లో॥ పిండేముక్తాః పదేముక్తా రూపేముక్తా వరాననే ।

రూపాతీతాశ్చయే ముక్తా స్తేముక్తానాత్రసంశయః ॥ 15

టీక= వరాననే= శ్రేష్ఠమయిన ముఖముగల ఓ పార్వతీ పిండే=
కుండలినీశక్తియందు ముక్తాః= ముక్తులయినవారు పదే హంసస్వ
రూపమునందు ముక్తాః= ముక్తులయినవారు రూపే= బిందుస్వరూప
మందు (అనగా విజ్ఞానమయకోశమందు ముక్తాః= ముక్తులును రూ
పాతీతేచ= జడాతీతమైన పరిపూర్ణమందును ముక్తాః= ముక్తులుయే
ఎవరో తే= వారు ముక్తాః= ముక్తులు భవంతి= అగుచున్నారు.
అత్ర)= ఈవిషయమునందు సంశయః= సందేహములేదు.)

తా॥ ఓపార్వతీ నీశక్తియందు ముక్తులయినవారును హంసస్వరూ
పమునందు ముక్తులయినవారును బిందుస్వరూప దర్శనమునందును క
డాతీతమైన పరిపూర్ణమందును మొదలగు వారెవరో వారేముక్తులు

ఈవిషయమునందు సందేహములేదు:

శ్లో॥ గురోర్ధ్యానేనేతినిత్య । దేహీబ్రహ్మమయోభవేత్ ।
స్థితిశ్చయత్రకుతాపి । ముక్తోసానాత్రసంశయః ॥ 153

టీక = అసా - ఈ, దేహీ - ఆత్ముడు, నిత్యం - ఎల్లప్పుడు యత్రకు
త్రచిత్ = ఎక్కడెక్కడ స్థితిశ్చాపి = ఉన్నచాడైనను గురోః = గురువు
యొక్క ధ్యానాత్ = ధ్యానముచేత బ్రహ్మమయః = బ్రహ్మస్వరూపు
డై ముక్తాః = ముక్తుడు భవేత్ = అగును. అత్ర = ఈవిషయమునం
దు సందేహములేదు.

తా॥ ఆత్ముడు ఎక్కడెక్కడ యుండినను ఎల్లప్పుడు సద్గురుస్వ
రూపధ్యానముచేతనే బ్రహ్మరూపియై ముక్తుడగును సందేహములేదు

శ్లో॥ జ్ఞానంవైరాగ్యమైశ్వర్యం । యశశ్రీస్సముదాహృతం ।
షడ్గుణైశ్వర్యయుక్తశ్చ । భగవాన్ శ్రీగురుఃప్రియే ॥ 254

టీక = జ్ఞానం = పరబ్రహ్మజ్ఞానమును వైరాగ్యం = ఐహికాముష్మ
క సుఖములయందు విరక్తి గలిగియుండుటయును (ఇహలోక పరలోక
ములయందలి సుఖమునందాశలేక యుండుట +) ఐశ్వర్యం = ఈశ్వర
భావమును యః = కీర్తి యను శ్రీః = సంపదయును ఉదాహృతం =
చెప్పబడిన స్వం = ఆత్మస్వరూపమును (వీనితోగూడుకొనుటవలన
హేప్రియే = ఓ పార్వతీ శ్రీగురుః = ప్రకాశమానుడగు సద్గురుడు ష
డ్గుణైశ్వర్యయుక్తః.. షడ్గుణములతో గూడుకొనిన, భగవాంశ్చ - భ
గవంతుడుగా, (భవతి - అగుచున్నాడు.)

తా॥ ఓపార్వతి సద్గురువు జ్ఞానమును వైరాగ్యమును ఐశ్వర్య
మును యశస్సును సంపదయును ఆత్మయును వీనితో గూడుకొనుట
వలన షడ్గుణైశ్వర్యయుక్తుండగు భగవంతుడగుచున్నాడు.

శ్లో॥ గురు శ్చివో గురుర్దేవో గురుర్బంధుశ్చరీరిశాం ।
గురురాత్మా గురుర్జీవో గురోరన్యం న విద్యతే ॥ 155

టీక = గురుః- గురువు, శివః- ఈశ్వరుడు, గురుః- గురువు, దే-
వః- దేవుడు, గురుః- గురువు, శరీరిణాం- దేహయాత్మలకు, బంధుః-
బంధువు, గురుః- గురువు, ఆత్మా- ఆత్మస్వరూపుడు, గురుః-గురువు
జీవః- జీవుడు, గురోః- గురువుకంటెను, అన్యం- ఇతరమైనది, నవిద్య
తే- లేదు;

తా॥ గురువే ఈశ్వరుడు గురువే దేవుడు గురువే దేహయాత్మ
లకు బంధువు గురువే ఆత్మ గురువే జీవుడు గురువుకంటె నన్యమైన
దేదియును లేదు.

శ్లో॥ ఏకాకీనిస్సమశ్శాంత శ్చింతాసూయా వివర్జితః ।

బాల్యభావేనయోభాతి బ్రహ్మజ్ఞానీస ఉచ్యతే ॥ 156

టీక = యః- ఎవడు, ఏకాకీ- ఒక్క-డుగానుండువాడును, నిస్సప్ర
హః- ఇచ్చలేనివాడును, శాంతః- శమముగలవాడును, చింతాసూ
యావివర్జితః= చింతా- వ్యసనమును, అసూయా- ఈర్ష్యయును, (వీ
నిని) వివర్జితః- విడిచినవాడునై, బాల్యభావేన- బాలభావముతో,
(మానముతో) భాతి- ప్రకాశించుచున్నాడో, సః- వాడు, బ్రహ్మ
జ్ఞానీ- పరబ్రహ్మమును దెలిసినవాడని, ఉచ్యతే- చెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ నసుఖం వేదశాస్త్రేషు । నసుఖం మంత్రయంత్రకే ।

గురోఃప్రసాదాదన్యత్ర సుఖంనాస్తి మహితతే ॥ 157

టీక = వేదశాస్త్రేషు- వేదశాస్త్రములయందు, సుఖం- సౌఖ్య
ము, న- లేదు. మంత్రయంత్రకే- మంత్ర-మంత్రములయందును, యం
త్రకే- యంత్రములయందు, (జపముచేసెడిపంచాక్షరిమొదలైన మం
త్రములయందు, ఆమంత్రమహిమను బ్రకాశించునట్టి మంత్రబీజసహి
తములుగా లిఖింపబడిన యంత్రములయందును) సుఖం- సౌఖ్యము,
న- లేదు గురోః- గురువుయొక్క, ప్రసాదాత్- అనుగ్రహముకన్న

అన్యత్ర- మరియొకటి, మహీతలే- భూప్రదేశమునందు, సుఖం- సౌఖ్యము, నాస్తి- లేదు.

తా॥ ఓపార్వతీ వేదశాస్త్రములయందును మగత్ర యంత్రములయందును సౌఖ్యములేదు. భూలోకమునందు సద్గురుని అనుగ్రహముకన్న అన్యమైన దేనియందును సుఖములేదు;

శ్లో॥ చార్వాకవైష్ణవమతే । సుఖం ప్రాభాకరే నహి ।

గురోఃపాదాంతికేయద్వత్ । సుఖం వేదాంతసమ్మతమ్॥ 158

టీక = గురోః- గురువుయొక్క, పాదాంతికే- పాదసమీపమునందు, వేదాంతసమ్మతం= వేదాంత- ఉపనిషత్తులయందు, సమ్మతం-ఆంగీకరింపబడిన: సుఖం- ఆనందము, యద్వత్ - ఏవిధముగా, (ఇవతికలుగునో) (తద్వత్-ఆవిధముగా) చార్వాకవైష్ణవమతే- చార్వాక-చార్వాకులయొక్కయు, వైష్ణవ- వైష్ణవులయొక్కయు, మతే- మతములందును, ప్రాభాకరే- ప్రాభాకరమతమునందును, సుఖం- ఆనందము, నహి- లేదు.

తా॥ గురువుయొక్క పాదపద్మముల సమీపమునందు ఉపనిషత్తులచే నంగీకరింపబడిన బ్రహ్మనంద మెట్లుగల్గునో ఆ విధముగా చార్వాక వైష్ణవ ప్రాభాకర మతములయందానందములేదనిభావము

శ్లో॥ నతత్సుఖం సురేంద్రస్య । నసుఖం చక్రవర్తినాం ।

యత్సుఖం వీతరాగస్య । మునేరేకాంతవాసినః ॥ 159

టీక = వీతరాగస్య- వీత- పోయిన, రాగస్య- అనురాగముగలవాడును, ఏకాంతవాసినః- ఏకాంత= రహస్యప్రదేశమునందును, వాసినః= నివసించియున్నవాడునగు, మునేః= మననశీలుండగు ఋషియొక్క, సుఖం= సుఖము, యత్ = యేదియో, తత్ = ఆ, సుఖం- సుఖము, సురేంద్రస్య= ఇంద్రునికును, న=లేదు. చక్రవర్తినాం=చ

వర్తులకును; సుఖం = సుఖము; న = లేదు.

తా॥ పోయిన అనురాగము గలవాడును రహస్యప్రదేశముల నుండి మననశీలుండగు మహాబుషియొక్క ఆనందమేదియో? స్వర్గ లోకాధిపతియగు ఇంద్రునకును సమస్త భూమండలాధిపతులగు చక్ర వర్తులకును లేదు.

శ్లో॥ రసంబ్రహ్మ పిబేద్యత్స । తృప్త్యాయః పరమాత్మని ।

ఇంద్రంచ మన్యతేరంకం । నృపాణాం తత్రకాతథా ॥ 160

టీక = యః - ఎవడు, రసంబ్రహ్మ - రసస్వరూపమగు పరబ్రహ్మ ను, పిబేచ్ఛ - పానముచేయునో? యః = ఎవడు. పరమాత్మని = 'పర మాత్మయందు, తృప్తః = తృప్తిపొందియుండునో, (సః - వాడు) ఇంద్రం చ = ఇంద్రుని, రంకం = అల్పుడుగాను, మన్యతే = తలంచుచున్నాడు తత్ర = ఆవిషయమునందు, నృపాణాం = రాజులయొక్క, కథా = వార్త కా = ఎక్కడ.

తా॥ ఎవడు పరబ్రహ్మరసమును పానముచేయుచు పరమాత్మ యందు తృప్తిపొందియుండునో వాడు త్రిలోకాధిపతియగు ఇంద్రుని అల్పునిగా తలంచుచున్నాడు. ఆబ్రహ్మనందరసానుభవమును జేసెడు వానికివిషయమునందు రాజులయొక్క యానందవిషయకమగు వార్త మిక్కిలి స్వల్పమైనదగుచున్నది.

శ్లో॥ ఏకఏవాద్వితీ యోహం గురువాక్యేన నిశ్చితః ।

ఏవమభ్యసృతానిత్యం నసేవ్యం వైవనాంతరం ॥ 161

టీక = గురువాక్యేన = గురు - గురువుయొక్క, వాక్యేన - వాక్యము చేత, నిశ్చితః = నిశ్చయజ్ఞానముగలవాడను, అద్వితీయః = రెండనది లేని, అహం - నేను, ఏకఏవ - ఒక్కడనే, (అని) ఏవం - ఈప్రకారము అభ్యసృతా = అభ్యాసము చేసెడివానిచేత, నిత్యం = ఎల్లప్పుడును,

వై=ప్రసిద్ధముగా, వనాంతరం- అడవిమధ్యను, నసేచ్యం- సేవించదగినదికాదు. (పొందదగినదికాదు.)

తా॥ గురు నాశ్యముచేత నిశ్చయజ్ఞానము గలవాడను అద్వితీయుడనగు నేను ఒక్కడనేయని భావించుచు జ్ఞానాభ్యాసము చేసె? వానిచేత ఎప్పుడును ప్రసిద్ధముగా నడవిమధ్యనే పొందదగినదికాదు;

శ్లో॥ అభ్యాసాన్నిమిషేణైవ సమాధిమధిగచ్ఛతి ।

ఆజన్మజనితం పాపం తక్షణాద్దేవినశ్యతి ॥

162

టీక= హేదేవి- ఓపార్వతీ, (జనః-జనుడు) అభ్యాసాత్ - జ్ఞానాత్ జ్ఞామువలన, నిమిషేణైవ= నిమిషమాత్రముచేతనే, (రెప్పపాటులో సమాధిం- సమాధిని, (పరబ్రహ్మమునందే మనస్సు లీనమగుటను,) అధిగచ్ఛతి- పొందుచున్నాడు ఆజన్మజనితం-ఆజన్మ= పుట్టినదిమొదలుకొని, జనితం- కలిగిన, పాపం- పాపము, తక్షణాత్ - అప్పుడే, నశ్యతి= నశించుచున్నది:

తా॥ ఓపార్వతీ! జనుడు జ్ఞానాభ్యాసమువలన రెప్పపాటుకాలములో పరబ్రహ్మమునందే మనోలీనతను పొందుచున్నాడు. జన్మప్రభృతి నిర్మింపబడినపాపము అప్పుడే నశించుచున్నది.

శ్లో॥ కిమావాహనమవ్యక్తే వ్యాపకే కిం విసర్జనం ।

అమూక్తాచకథంపూజా కథంధ్యానం నిరామయే ॥

163

టీక= అవ్యక్తే- నామరూపాది వికారములు లేనిపరిపూర్ణబ్రహ్మమునందు, ఆవాహనం- పిలచుట, కిం- ఏది, వ్యాపకే- అంతటనిండియుండెడు కేవలాత్మయందు, విసర్జనం- విడుచుట, కిం- ఎక్కడిది, అమూక్తా- స్వరూపములేని అచలబ్రహ్మమునందు, పూజా- పూజచేయుట, కథం- ఎట్లు, నిరామయే- నిర్వికారమగు పరిపూర్ణమునందు, ధ్యానం- ప్రార్థనము, కథం- ఎట్లు,

తా॥ నామహాసాగరి నికారములలేని కేవలాత్మమును ఆవాహన మేనలగును. అంతటనిండియుండడి సరిపూర్ణమును విసర్జనమే కలుగును. ప్రకృతిస్వయములేని యశోరీయమును పూజించుటకలుగదు. గోపానిమములేని అచలబ్రహ్మమునకు ధ్యానమే కలుగ నేరదు.

శ్లో॥ గుణవిష్ణుస్సత్త్వమయో నాశశర్పతురాననః ।
తామసో మద్రహాపేణ స్మృత్యనతిహంతిచ ॥

164

టీక = గుణుః - సద్గుడువు, నాశశః - రజోగుణముగల, చతురాననః - బ్రహ్మదైత్య, సృజతి - సృజించుచున్నాడు, సత్త్వమయః - సత్త్వగుణ రూపుడగు, విష్ణుః - విష్ణుఁడు, అదృశః - దర్శించుచున్నాడు, తామసః = తమోగుణముగలవాడయి; మద్రహాపేణ - శశ్వరస్వరూపముతో, హంతిచ - నశింపజేయుచున్నాడు.

తా॥ సద్గుడువు రజోగుణముగల బ్రహ్మస్వరూపియైసృష్టించు సత్త్వగుణముగల విష్ణునై దర్శించుటయును, తమోగుణముగల ఈశ్వర స్వరూపుడయి నశింపజేయుటయును, జేయుచున్నాడు;

శ్లో॥ స్వయంబ్రహ్మనుద్యోభూత్వా తత్పరంచావలోకయేత్ ।
పరాత్పరతరంసాన్యత్ సర్వగతస్మిరామయం ॥

165

టీక = స్వయం - తాను, బ్రహ్మనుయః - బ్రహ్మస్వరూపి. భూత్వా అయి; తత్ = ఆ, పరంచ, పరస్వరూపమును, అవలోకయేత్ = చూచును. పరాత్ = పరస్వరూపమునకంటె, పరతరం - మిక్కిలి-లిశేష్టమైన, అన్యత్ = వేరైనది. న = లేదు. తత్ - ఆపరస్వరూపము, సర్వగం = సమస్తమును నిడియుండనదియును, నిరామయం = అవయవములు లేనిదియును, (భవతి - అగుచున్నది)

తా॥ జనుడు యనుబ్రహ్మస్వరూపియై ఆపరస్వరూపమును కేవలాత్మను జూచును. అట్టి పరస్వరూపుడగు పరపూర్ణమునకంటె మి

క్రిలి శ్రేష్ఠమైన అన్యమేదియును లేదు. అట్టిపరస్వరూపమగు అచ
లస్వరూపమంతటను నించియుండునదియును, నిరామయమైనదియునై
యున్నది.

శ్లో॥ తస్యావలోకనం ప్రాప్య సర్వసంగవివర్జితః ।

ఏకాకీనిస్సృహశ్శాంతః । స్థితావై తత్ప్రసాదతః ॥ 166

టీక= తస్య-ఆపరస్వరూపమగు కేవలాత్మయొక్క, అవలోకనం-
చూచుటను, ప్రాప్య- పొంది, సర్వసంగవివర్జితః- సర్వ-సమస్తమైన
వాటియొక్క, సంగ= కూడికను, వివర్జితః- విడిచినవాడును, ఏకాకీ-
ఒంటివాడును, నిస్సృహః= కోరిక లేనివాడును, శాంతః- శమముగల
వాడును, తత్ప్రసాదతః= తత్ - ఆపరమాత్మయొక్క, ప్రసాదతః=
అనుగ్రహమువలన, స్థితావై= ప్రసిద్ధముగ స్థిరుడైయుండగలడు.

తా॥ జనుడు ఆపరమాత్మస్వరూపావలోకనముబొంది దేహం
ద్రియములను సమస్తప్రపంచముయొక్క కూడికనువిడచి ఏకాకియు
ను, నిస్సృహుడును శాంతుడునై ఆపరమాత్మానుగ్రహమువలన ప్ర
సిద్ధముగా స్థిరుడైయుంచున్నాడు.

శ్లో॥ లబ్ధంవా ధనలబ్ధంవా । స్వల్పంవా బహుశంతధా ।

నిష్కామేనైవ భోక్తవ్యం సదాసంతుష్టమానసః ॥ 167

టీక= లబ్ధంవా- పొందబడినదైనను, అధ= మరియు, నలబ్ధంవా-
పొందబడనిదైనను స్వల్పంవా= స్వల్పమైనవైనను తధా= ఆప్రకార
ముగానే బహుశం=అధికమైనదైనను సదా=ఎల్లప్పుడు సంతుష్టమా
నసః= సంతుష్ట= సంతోషమునుబొందిన మానసః= మనస్సుగలవా
డై నిష్కామేనైవ= కోరికలేకనే భోక్తవ్యం= అనుభవించదగినది.

తా॥ జనులెల్లప్పుడును సంతోషమును బొందిన మనస్సుగలవాడై
కోరికలేకనే వస్తువునైనను పొందబడని వస్తువునైనను అల్పమైనవస్తు

పునైనను అధికమైనవస్తువునైనను కోరిక లేకనే అనుభవించదగినది.

శ్లో॥ సర్వజ్ఞం పదమిత్యాహు ర్దేహీసర్వమయో భువి ।
సదానందస్సదాశాంతో రమతేయత్రకుత్రచిత్ ॥

168

టీక = దేహీ - జీవుడు, భువి - భూమియందు, సదానందః - ఎల్లప్పుడూ నందముగలవాడును, సదాశాంతః - ఎల్లప్పుడు శాంతముగలవాడును, సర్వమయః - సమస్తస్వరూపుడునై, యత్రకుత్రచిత్ - ఎక్కడెక్కడనైనను, రమతే = కీడించుచున్నాడో, (తత్ = దానినే, సర్వజ్ఞం - సమస్తము గుర్తెరిగిన, పదమితి - స్థానమనిః ఆహుః - చెప్పిరి.

తా॥ జీవుడు భూమియందు ఎక్కడెక్కడనైనను సదానందుడును సదాశాంతుడును సమస్తస్వరూపుడునై కీడించుచున్నాడో దానినే సర్వజ్ఞత్వపదమని బ్రహ్మవేత్తలు చెప్పిరి.

శ్లో॥ యత్రైవతిష్ఠతేసోపి సదేశః పుణ్యభాజనః ।

ముక్తస్యలక్షణంచైవ తవాగ్రేకథితం మయా ॥

169

టీక = సోపి - అట్టిసర్వజ్ఞుడనువాడును, యత్రైవ - ఏప్రదేశమందు తిష్ఠతే = ఉంచున్నాడో, సః - ఆ, దేశః - దేశము, పుణ్యభాజనః - పుణ్యమును బొందినది. మయా - నాచేతను, తవ - నీయొక్క, అగ్రే = మొదట, ముక్తస్య = ముక్తుడగువానియొక్క, లక్షణంచైవ - చిహ్నమును కథితం - చెప్పబడినది.

తా॥ ఓసార్వభౌమ? అట్టి సర్వజ్ఞుడగువాడు ఏప్రదేశమునందుంచున్నాడో ఆదేశము పుణ్యమును బొందియున్నదగును. నాచేత నీముందర ముక్తునియొక్క లక్షణమును జెప్పబడినది.

శ్లో॥ ఉపదిశ్యస్వయందేవి గురుమార్గేణముక్తిదం ।

గురుముక్తిస్తథాత్యంతా కర్తవ్యావైమనీషిభిః ॥

170

టీక = హేదేవి- ఓపార్వతీ, మనీషిభిః- పండితులచేత, స్వయం= స్వకీయముగా, గురుమార్గైః-గురువుయొక్క మార్గముతో, ముక్తిదం మోక్షమును ఇచ్చునట్టి జ్ఞానమును, ఉపదిశ్య- ఉపదేశింపబడి, తథా- అప్రకారము, అత్యంతా- అధికమగు, గురుభక్తిః- గురువునందు పూజ్యానురాగము, కర్తవ్యవై- ప్రసిద్ధముగా జేయదగినది.

తా॥ ఓపార్వతి జ్ఞానులచేత గురుమార్గముతో స్వకీయముగా మోక్షమునొసంగెడి జ్ఞానమునుపదేశింపబడి అధికమగుగురుభక్తి ప్రిసిద్ధముగా జేయదగినది;

శ్లో॥ నిత్యయుక్తాశ్రయస్సర్వ వేదకృత్సర్వవేదకృత్ ।

స్వపరజ్ఞానదాతాచ । తం వందే గురుమీశ్వరమ్ ॥ 171

టీక = నిత్యయుక్తాశ్రయః = నిత్య- శాశ్వతమైన, యుక్తా- యోగమును, ఆశ్రయః- ఆశ్రయించియుండెడివాడును, సర్వవేదకృత్ = సమస్త వేదములను జేయువాడును, సర్వవేదకృత్ - సమస్తజ్ఞానములను జేయువాడును, స్వపరజ్ఞానదాతాచ = స్వపర-జీవేశ్వరులయొక్క జ్ఞాన- జ్ఞానమును, దాతాచ- ఇచ్చెడువాడును, (యః-ఎవడో) తం = అటువంటి, ఈశ్వరం- ఈశ్వరస్వరూపుడగు, గురుం-గురువునుగూర్చి వందే- నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ శాశ్వతమైన యోగమునాశ్రయించి యుండెడువాడును, సమస్త వేదములను నిష్ఠించువాడును, సమస్తజ్ఞానమును గలుగజేయువాడును, జీవేశ్వరజ్ఞానమునొసంగెడువాడునెవడో అట్టి ఈశ్వరస్వరూపుడగు గురువునుగూర్చి నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ యద్యద్యధీతానిగమాః । షడంగాన్యాగమాఃప్రియే ।

అధ్యాత్మాదీనిశాస్త్రాణి । జ్ఞానంనాస్తిగురుంవినా ॥ 172

టీక = హేప్రియే- ప్రియురాలవగు ఓపార్వతీ, నిగమాః- వేదము

లును, షడంగాని- శిక్షావ్యాకరణాది అంగములను, ఆగమాః-శై
వవైష్ణవాద్యాగమములును, అధ్యాత్మాచీని- అధ్యాత్మము మొదలైన
శాస్త్రాణి- శాస్త్రములును, యద్యద్యధీతాని- అధ్యయనము చేయ
బడినవైనను, (చదువబడినవైనను) గురుంవినా- గురువు లేకుండా,
జ్ఞానం- ఆత్మజ్ఞానము, నాస్తి- లేదు.

తా॥ ఓపార్వతీ వేదవేదాంగములును శైవాద్యాగమములును
అధ్యాత్మము మొదలైన జ్ఞానశాస్త్రములును చదువబడినవైనను గురు
వులేకుండా ఆత్మజ్ఞానము కలుగదు.

శ్లో॥ నిరస్తసర్వసందేహా ఏకీకృత్యసుదర్శనం ।

రహస్యంయోదర్శయతి । భజామి గురుమీశ్వరమ్ ॥ 173

టీక= యః- ఎవడు, నిరస్తసర్వసందేహాః= నిరస్త- పోయిన,
సర్వసందేహాః- సమస్తసందేహములుగలవాడై, ఏకీకృత్య- ఏకీభవిం
పజేసి, రహస్యం- రహస్యమైన, సుదర్శనం- అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మ
మును దర్శయతి=దర్శించుచున్నాడో (తా=అటువంటి) ఈశ్వరం-ఈ
శ్వరస్వరూపుడగు గురుం= సద్గురుస్వామిని భజామి= సేవించుచు
న్నాను.

తా॥ ఎవడు సర్వసంశయములు పోయినవాడై ఏకత్వముపా
దించి పరమరహస్యమైన అచల పరిపూర్ణ బ్రహ్మమును జూపించుచు
న్నాడో అట్టి ఈశ్వరస్వరూపుడైన సద్గురుస్వామిని సేవించుచున్నాను

శ్లో॥ జ్ఞానహీనో గురుత్యాజ్యః మిథ్యావాదీవిడంబకః ।

స్వవిశ్రాంతిం నజానాతి షరణాంతం కరోతికిమ్ ॥

174

టీక= జ్ఞానహీనః= జ్ఞానము లేనివాడును, గురుత్యాజ్యః=గురువు
చేత విడుదగినవాడును, మిథ్యావాదీ= అబద్ధము పలికెడువాడును,
విడంబకః= ఆలస్యముచేయువాడు, (మందుడు) స్వవిశ్రాంతిం= తన

యొక్క నెమ్మదిని, నజానాతి- తెలిసికొనడు. పరశాంతిం= సర=ఇతరులకు, శాంతిం= నెమ్మదిని, కిం=ఏమి, కరోతి= చేయుచున్నాడు;

తా॥ జ్ఞానహీనుడును గురుత్యాగియును మిథ్యావాదియునగు మందుడు తనయొక్క నెమ్మదినే తెలిసికొనడు. ఇతరులకు నెట్లు విశ్రాంతిమార్గమును గలుగజేయుచున్నాడు. అనగా (నెమ్మదిని గలుగజేయడని భావము.)

శ్లో॥ శిలాయాః కింషరజ్ఞానం శిలాసంఘప్రతారణే ।

స్వయంతర్తుం నజానాతి । పరనిస్తారయేత్కథమ్ 175

టీక= శిలాయాః- పాషాణమునకు, (రాతికి) పరం= శ్రేష్ఠమైన జ్ఞానం=జ్ఞానము, కిం= ఎక్కడిది. శిలా= రాళ్లయొక్క, సంఘప్రతారణే= సంఘ= సమూహములను, ప్రతారణే=తిరస్కరించి; స్వయంతాను, తర్తుం= తరించుటను, నజానాతి= తెలుసుకొననివాడు, పరం ఇతరుని, కథం= ఎట్లు, నిస్తారయేత్= చాటించును:

తా॥ రాతికి శ్రేష్ఠమైనజ్ఞానమెక్కడిది జనుడుఅట్టిరాళ్లయొక్క సమూహమును (ప్రతిమలను) అజ్ఞానమువలన దైనమనెడి భావమును తిరస్కరించి తానుకడతేరుటకు జ్ఞానమునుబొందనివాడు పరునియెట్లు తరింపజేయును. అట్టి అజ్ఞాని ఇతరుని తరింపజేయలేడని భావము.

శ్లో॥ నవందనీయాస్తే కష్టం దర్శనాన్భ్రాంతికారకాః ।

వర్జయేత్తాగురూదూరే ధీరస్యతుసమాశ్రయేత్ ॥ 176

టీక= దర్శనాత్= చూచుటవలన, భ్రాంతికారకాః= భ్రమనమును కలుగజేసెడు తే= ఆగురువులు కష్టం= కఠినముగానైనను నవందనీయాః- నమస్కరించదగినవారుకారు. తా-అటువంటి, గురూ- గురువులను, దూరే- దూరమునంచు, వర్జయేత్-విడిచిపెట్టి సమాశ్రయేత్- ధీరస్యతు- ధైర్యశాలియగు జ్ఞానినే, సమాశ్రయేత్- ఆ

శ్రయించవలయును.

తా॥ దర్శనమాంత్రమువల్ల నే భ్రమజ్ఞానమును గలుగజేసెడి గురువులు అతిప్రయాసచేతనున్న నమస్కారార్హులుకారు. అట్టిగురువులను దూరముగా విడిచిపెట్టి ఛేర్యశాలియగు జ్ఞానినే ఆశ్రయించవలయును.

శ్లో॥ పాషండినః పాపరతాః నాస్తి కాభేదబుద్ధయః ।

స్త్రీలంపటా దురాచారాః కృతఘ్నాబకవృత్తయః ॥ 177

శ్లో॥ కర్మభ్రష్టాక్షమానష్టా । నింద్యతరైశ్చవాదినః ।

కామినః క్రోధినశ్చైవ । హింసాచండాశ్శతాస్తథా ॥ 178

శ్లో॥ జ్ఞానలుప్తాశ్చకర్తవ్య । మహాపాపాస్తథాప్రియే ।

ఏభ్యోభిన్నోగురుస్సేవ్య । ఏకభక్త్యావిచార్యచ ॥ 179

టీక = హేప్రియే - ఓప్రియురాలవగు నోపార్వతీ? పాషండినః - పాషండులును, (వేదోక్తాచారముతేనివారు) పాపరతాః - పాపమునందాసక్తిగలవారును, నాస్తి కాః - దేవుడులేడనడివారును, భేదబుద్ధయః - భేదజ్ఞానముగలవారును, స్త్రీలంపటాః = స్త్రీలయందాశగలవారును, దురాచారాః - చెడుఃచారములుగలవారును, కృతఘ్నాః - చేసినమేలు మరిచెడువారును, బకవృత్తయః = బక - కొంగయొక్క, వృత్తయః వృత్తివంటివృత్తిగలవారును, (మోసముచేయువారును,) కర్మభ్రష్టాః వేదోక్తకర్మతేని, అక్షమాః - ఓర్పులేని, నష్టాః - నాశనమునొందిన, నింద్యతరైశ్చ - నిందించదగిన న్యాయములచేతను, వాదినః = వాదిచెడువారును, కామినః - కామముగలవారును, క్రోధినశ్చైవ - కోపముగలవారును, హింసాచండాః - హింసించుటయందు కఠినముగానుండడివారును, తథా - అప్రకారము, శతాః - మురార్గులును, జ్ఞానలుప్తాశ్చ = జ్ఞానలోపముగలవారును; తథా = అప్రకారముగానే; కర్తవ్య

కర్తవ్యమహాపాపాః- చేయబడినగొప్పపాపములుగలవారును ఏభ్యః- ఈచెప్పబడినవారికంటెను. భిన్నః- అన్యః, గురుః- సద్గురువు, ఏకభక్త్యా- ముఖ్యమైనభక్తితో విచార్యచ- విచారించి, సేవ్యః- సేవించవలయును.

తా॥ ఓ! పార్వతీ వేదోక్తా చారములు లేనివారును పాపము నందాసక్తులగువారును నాస్తికులును జీవేశ్వర భేద జ్ఞానము గలవారును స్త్రీలోలులును, దురాచారులును కృతఘ్నులును, కొక్కెరవలె మోసముజేసెడు వారును, వేదోక్త కర్మలేనివారై నష్టమును బొంది నింద్యములైన, న్యాయములతో వాదించెడు వారును, కామకులును క్రోధము గలవారును పరహింసయందు కఠినముగా నుండెడివారును దుర్మార్గులును జానహీనులును గొప్పపాపములను జేసినవారును, ఇటువంటి వీరలందరికిని వేరైనసద్గురువును ముఖ్యమైన పూజ్యానురాగముతో, విచారించి సేవించదగినవాడు.

శ్లో॥ శిష్యాద్యన్యత్రదేవేశి । నవదేద్యన్యకన్యచిత్ ।

నరాణాంచఫలప్రాప్తా । భక్తిరేవహికారణం ॥

180

టీక= హేదేవేశి= ఓపార్వతీ?, శిష్యాత్= శిష్యునికంటె, అన్యత్ర= ఇతరమైన, అన్యకన్యచిత్= ఎవనికైనను, నవదేత్= చెప్పగూడదు. నరాణాంచ= మనుష్యులలోపల, ఫలప్రాప్తా= ఫలములను బొందుటయందు, భక్తిరేవ= పూజ్యానురాగమే, కారణంహి= హేతువుగదా?

తా॥ ఓ పార్వతీ శిష్యునికంటె నిరతమగు ఎవరికిని తత్వమునుజెప్పగూడదు. మనుష్యులలోపల ప్రాప్తియందు భక్తియే ముఖ్యకారకమది గనుక అట్టభక్తిగలవానికే చెప్పవలయును.

శ్లో॥ గూఢోదృఢశ్చప్రీతశ్చ । మానేనసుసమాహితః ।

సకృత్కామగతోవాపి । పంచధాగురురీరితః ॥

181

టీక = గూఢః = రహస్యవృత్తి గలవాడును దృఢశ్చ = ధైర్యము గలవాడును ప్రీతశ్చ = సంతోషముగలవాడును మానేన = మానముతోను, సకృత్కామ గతోవాపి = ఒకసారి కామమును బొందినవాడును పంచధా = అయిదు విధముల చేతను, గురుః = గురువని, ఈరితః = చెప్పబడుచున్నాడు;

తా॥ రహస్యవృత్తి గలవాడును ధైర్యముగలవాడును సంతోషచిత్తుడును మానముతో నుండువాడును యేకపత్నీ వ్రతమును బొందినవాడునగు జనుడు ఈ అయిదువిధముల చేతను గురువని చెప్పబడుచున్నాడు.

శ్లో॥ సర్వంగురుముఖాల్లబ్ధం । సఫలంపాపనాశనం ।
యద్యదాత్మహితంవస్తు । తత్తద్ద్రవ్యంనవంచయేత్ ॥ 182

టీక = గురుముఖాత్ = గురుముఖమువలన; లబ్ధం = పొందబడినదియును, సఫలం = నెరవేరినదియును, పాపనాశనం = పాపమును నశింపజేయునదియును, ఆత్మహితం = ఆత్మకు ఇష్టమైనదియును, సర్వం = సమస్తమునగు, వస్తు = వస్తువు, యద్యత్ = ఏదియో, తత్తత్ = ఆయా, ద్రవ్యం = వస్తువును, నవంచయేత్ = వంచనచేయగూడదు (అలక్ష్యముచేయగూడదు).

తా॥ గురుముఖమువలన పొందబడి సఫలమై పాపనాశనమగు ఆత్మహితమైన సమస్త పదార్థమేదియో! ఆయాపదార్థములను అలక్ష్యము చేయగూడదు.

శ్లో॥ గురుదేవార్పణాయత్తు । తేనతుష్టోస్మినువ్రతా ।
శ్రీగురోఃపాదుకాంముద్రాంమూలమంత్రంచగోపయేత్ ॥ 183

టీక = సువ్రతే = మంచి నియమముగల ఓపార్వతీ? గురుదేవార్పణం = గురు = గురుస్వాములవారికి ఆర్పణం = అర్పింపబడినది, యత్

యేదియో, తేన= గానిచేతను, తుష్టః= సంతోషమును, బొందిన
వాడను, అస్మి= అగుచున్నాను. శ్రీగురోః= ప్రకాశమానుడగు గు
రువుయొక్క పాదుకాం= పాదుకయనెడి ముద్రాం= ముద్రను, మూ
లమంత్రంచ; మూలమంత్రమునున్ను, గోపయేత్; రహస్యముగానుం
చుకొనవలయును.

తా॥ మంచినియమముగల ఓ పార్వతీ? గురుదేవునకు అర్పింపబడి
న యేదియో దానిచేత నేనుసంతోషము పొందిన వాడనగుచున్నాను
శ్రీగురుపాదుకాముద్రను మూలమంత్రమునున్ను వెల్లడిచేయ గూడద
ని ఈశ్వరుడు పార్వతికిం జెప్పెను,

శ్లో॥ సతాస్మితే నాథపదారవిందం । బుద్ధీంద్రియప్రామనోవ
చోభిః । యచ్చింత్యతే భావితఆత్మయుక్తౌ । ముముక్షుభిః కర్మ
మయోపశాంతయే ॥

184

టీక= ముముక్షుభిః= మోక్షమునందిచ్చగల వారిచేతను; భావి
త ఆత్మయుక్తౌ= భావిత= ధ్యానించబడిన, ఆత్మ=ఆత్మస్వరూపము
యొక్క, యుక్తౌ= కూడికయందు, కర్మమయోపశాంతయే- కర్మమ
య= కర్మస్వరూపము యొక్క, ఉపశాంతయే= శమించుటకొఱకు,
యత్= ఏది, చింత్యతే= తలంచబడుచున్నదో, హేనాథా= ఓస్వా
మీ? తే=నీయొక్క, తత్= అటువంటి, పదారవిందం= పాదపద్మ
ములను, బుద్ధీంద్రియప్రాణ మనోవచోభిః=బుద్ధి, ఇంద్రియములు, ప్రా
ణములు, మనస్సు, వాక్కులు (వీనిచేతను) సతా=నమస్కరించుదా
నను, అస్మి= అగుచున్నాను.

తా॥ మోక్షేచ్చగల వారిచేత ధ్యానింపబడిన ఆత్మస్వరూపము
యొక్క కూడికయందు కర్మశాంతికొఱకు ఏభగవత్పాదారవిందముల
ను పూజింపబడుచున్నవో అటువంటి పాదపద్మములను గూర్చి బుద్ధి
ద్రియప్రాణ మనోవాక్కులచేత నమస్కరించుచున్నానని పార్వతిపలి
కెను.

శ్లో॥ అనేనయద్భవేత్కార్యం । తద్యదామితవప్రియే ।
లోకోపకారకందేవీ । తాకికంతువివర్జయేత్ ॥

185

టీక = హే(ప్రియే = ప్రియురాలవగు ఓ పార్వతీ! అనేన = దీనిచే
తను, యత్ = ఏ కార్యం = పని, భవేత్ = అగునో? తత్ = అది తవ
నీకు వదామి = చెప్పుచున్నాను, లోకోపకారకం = లోక = ప్రపంచ
మునకు, ఉపకారకం = ఉపకారమగు, తాకికంతు = లోకసంబంధమగు
వ్యాపారము దేవీ = ఓ పార్వతీ, వివర్జయేత్ = విడుచును.

తా॥ ఓప్రియురాలవగుఓపార్వతీ ఈపూర్వముచేసిన నమస్కార
ముజేతంగలిగెడు కార్యమేదియో దానిని చెప్పుచున్నానువినుము, ఓ
పార్వతీలోకోపకారమగు తాకికసంబంధమైన వ్యాపారమంతయును వి
డచిపోవునని ఈశ్వరుడు పలికెను.

శ్లో॥ తాకికార్థర్థోయాతి । జ్ఞానహీనోభవార్ణవే ।
జ్ఞానభావేచయత్సర్వం । కర్మనిష్కర్మశామ్యతి ॥

186

టీక = తాకికాత్ = లోకసంబంధమైన, కర్మతః - న్యాయమునుండి
జ్ఞానహీనః = జ్ఞానముతేనివాడు, భవార్ణవే - సంసార|సముద్రమునందు
యాతి - పోవుచున్నాడు, జ్ఞానభావేచ - జ్ఞానభావమునందు, సర్వం - స
మస్తమైన, కర్మః కర్మము, యత్ = యేదియో, (తత్ = అది)నిష్కర్మ
ర్మ = కర్మరహితమైన బ్రహ్మస్వరూపమై, శామ్యతి = శమించుచు
న్నది..

తా॥ జ్ఞానహీనుడగువాడు తాకికాచారమునుండి సంసారసము
ద్రమునందు మునిగి పోవుచున్నాడు. జ్ఞానభావముచేతలోక సంబంధమ
గు సమస్త కర్మరహితమైన బ్రహ్మస్వరూపముచు, బొందుచున్నాడు

శ్లో॥ ఇమాంతుభక్తిభావేన । పఠనాచ్ఛవణాదపి ।
లిఖిత్వాచప్రదావేన । తత్సర్వంఫలమశ్నుతే ।

187

టీక॥ ఇమాంతు= ఈగురుగీతను, భక్తి భావేన, భక్తి భావమువలన, పఠనాత్= చదువుటవల్లను, శ్రవణాదపి=వినుటవల్లను, లిఖిత్వా వ్రాసి, ప్రదానేనచ= ఇచ్చుటచేతనున్ను, తత్= ఆ సర్వం= సమస్తమయిన, ఫలం=ఫలమును, లభు తే= పొందుచున్నాడు.

తా॥ జనుడు ఈ గురుగీతను భక్తి భావముతో పఠించుటవలన వినుటవల్లను దీనిని వ్రాసి ఇతరులకు దానము చేయుటచేతనుసఫలములను బొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ గురుగీతామిమాందేవీ । హృదినిత్యంవిభావయ ।

మహావ్యాధిగతైర్దుఃఖైః । సర్వదాప్రజపేన్ముదా ॥ 188

టీక= హేదేవీ? ఓపార్వతీ, ఇమాం= ఈ గురుగీతాం= గురుగీతను, హృది=హృదయమునందు, నిత్యం=ఎల్లప్పుడున్ను, విభావయ భావించుము. (తలంచుము) మహావ్యాధిగతైః= మహావ్యాధి=గొప్ప రోగముచేతను, గతైః= పొందబడిన, దుఃఖైః= దుఃఖములతో, ఉపలక్ష్మీతాపి= కూడుకొనిన దానవైనను, ముదా= సంతోషముతో, సర్వదా= ఎల్లప్పుడున్ను ప్రజపేత్= జపించలవయును.

తా॥ ఓపార్వతీ ఈగురుగీతను నీహృదయము నందెల్లప్పుడును, భావనచేయుము. గొడ్పవాధులవలన పొందబడిన దుఃఖములతో కూడుకొనిన దానవైనను సంతోషముతో నెల్లప్పుడును, జపించవలయును.

శ్లో॥ గురుతాక్షరైకైకం । మంత్రరాజమిదంప్రియే ।

అన్యేచవిధామంత్రాః । కలాంనార్హంతిపోడశీం॥ 189

టీక= హేప్రియే= ప్రియురాలవగు ఓ పార్వతీ; ఇదతి= ఈ గురుగీతాక్షరైకైకం= గురుగీతా= గురుగీతయందలి; అక్షర= వర్ణములలో ఏకైకం= ఒక్కొక్కటియే మంత్రరాజం= మంత్రశ్రేష్ఠము, అన్యే ఇతరములగు= వివిధాః= నానావిధములైన' మంత్రాశ్చ= మంత్రము

లున్ను, పోడశీం=పదియారవదియగు, కలాం- భాగమునుగూర్చిన్ని
నార్హంతి= కలిగియుండవు

తా॥ ఓ పార్వతీ ఈగురుగీతయందలి యొక్కొకవర్ణమే మంత్రరా
జముగా నున్నది. ఇతరములగు సమస్తమంత్రములున్ను ఈమంత్రరా
జముయొక్క పదియారవ భాగమునకు సమానములుగావు.

శ్లో॥ అగాధంఫలమాప్నోతి । గురుగీతాజపేనతు ।

సర్వపాపహరాదేవ । సర్వదారిద్ర్యనాశినీ ॥

190

టీక= (జనః= జనుడు, గురుగీతాజపేనతు= గురుగీతయొక్క జ
పమును, అగాధం- అధికమైన, ఫలం- ఫలమును, ఆప్నోతి=పొందు
చున్నాడు; హేనేవీ- ఓ పార్వతీ, (గురుగీత) సర్వపాపహరా- సమ
స్తపాపమును హరించునదియును, సర్వదారిద్ర్యనాశినీ= సమస్తదా
రిద్ర్యమును నశింపజేయు నదియును, భవతి= అగుచున్నది.

తా॥ జనుడు గురుగీతను జపించుటచేత, నధికమైన ఫలమునుబొం
దుచున్నాడు. ఓపార్వతీ ఈగురుగీత సమస్తపాపములను హరించు నది
యును గొప్పదరిద్రమును నశింపజేయునదియు నగుచున్నది:

శ్లో॥ కాలమృత్యుహరంచైవ । సర్వసంకటనాశినీ ।

యక్షరాక్షసభూతాది చోరవ్యాఘ్రవిఘాతినీ ।

161

టీక= కాలమృత్యుహరంచైవ= కాల- సమయమునందైన; మృ
త్యు= మరణమును, హరంచైవ= హరించునదియును, సర్వసంకటనా
శినీ- సర్వ- సమస్తములయిన. సంకట- కష్టములను, నాశినీ- నశింప
జేయునదియును, యక్షరాక్షసభూతాదిచోరవ్యాఘ్రవిఘాతినీ యక్ష-
యక్షులున్ను, రాక్షస- రాక్షసులున్ను, భూత- పిశాచములున్ను, ఆ
ది- మొదలైనవాటినిన్ని, చోర- దొంగలునున్ను, వ్యాఘ్ర= పెద్దపు
లులునున్ను, విఘాతినీ- కొట్టుచున్నది;

శ్లో॥ సర్వోపద్రవకుష్టాది దుష్టదోషనివారణీ ,
యత్ఫలంగురుసాన్నిధ్యా తత్ఫలంపఠనాదభవేత్ ॥ 192

టీక = సర్వోపద్రవకుష్టాది దుష్టదోషనివారణీ - సర్వ - సమస్తములయిన, ఉపద్రవ = ఆపదలనున్న, కుష్ట = కుష్టురోగమును, అది - మొదలయిన, దుష్ట = చెడుగయిన, దోష = పాపములను, నివారణీ = పోగొట్టునదియును, (భవతి = అగుచున్నది.) గురుసాన్నిధ్యాత్ = గురువుయొక్క సమీపమువలన, ఫలం - ఫలమును, యత్ = ఏదియో, తత్ ఆ, ఫలం = ఫలమును, పఠనాత్ = గురుగీతను పఠించుటవలన భవేత్ - కలుగును.

తా॥ ఈగురుగీత కాలమందైన మరణమును హరియించుచున్నది. సమస్త కష్టములను నశింప జేయునదియును, యక్ష రాక్షసభయమునున్న చోరవ్యాఘ్రములనున్న కొట్టివేయునదియునున్న సమస్త ద్రవములనున్న కుష్టవ్యాధి మొదలైన చెడుదోషములనున్న పోనడచుచున్నదియు నగుచున్నది; ఓ పార్వతీ గురుసాన్నిధ్యమువలన ఏఫలమును బొందునో ఆఫలమును ఈ గురుగీతను పఠించుటవలన కలుగును

శ్లో॥ మహావ్యాధిహారాస్సర్వా విభూతేసిద్ధిధాభవేత్ ।
అధవామోహనే వశ్యే స్వయమేవజపెత్సదా । 193

శ్లో॥ కుశదూర్వాసనేదేవీ హ్యసనే శుభ్రకంబళే ।
ఉపవిశ్యతతోదేవీ జపేదేకాగ్రమానసః ॥ 194

టీక = సర్వా - ఈగురుగీతయంతయు మహావ్యాధిహారా - గొప్పరోగమును హరించునదియును విభూతైః - భగవద్విభూతియొక్క (భగవత్సంబంధమైన ఐశ్వర్యముయొక్క) సిద్ధిదా - ప్రాప్తినిచ్చునదియును, భవేత్ - అగును. అధవా - అట్లుకాదేని హేదేవీ - ఓపార్వతీ, నెరాపనే - మోహమునందును (జగత్తును మోహపరచుటయందును) వ

శ్వే - స్వాధీనపరచుకొనుటయందును) స్వయమేవ - స్వకీయముగానే
సదా - ఎల్లప్పుడును కుశదూర్వాసనే కుశ - దర్భచేతను దూర్వా
గరికిచేతను ఆసనే - ఆసనమునందు జపెత్ - జపముచేయవలయును -
తతః - అనంతము హేదేవీ - ఓపార్వతీ శుభ్రకంబలే - తెల్లనికంబలము
అనునేహి - ఆసనమునందును ఉపవిశ్య - కూర్చుండి ఏకాగ్రమానసః -
ఏకాగ్రచిత్తముగలవాడై (చంచలములేని మనస్సుగలవాడై) జపెత్ -
జపము చేయవలయును.

తా॥ ఈగురుగీతయంతయు గొప్పరోగములనునశింపజేయునదియు
ను భగవదైశ్వర్యము నొసంగునదియునగును: ఓ పార్వతీ జగత్తువశ్య
ములయందు ఈ గురుగీతను కుశదూర్వాసనములయందు స్వకీయము
గానే జపముచేయవలయును. ఓ పార్వతీ నిశ్చలమనస్సుగలవాడై తె
ల్లనికంబళముగల ఆసనమునందుండియైనను జపముచేయవలయును.

శ్లో॥ శుక్లంసర్వత్రవైప్రోక్తం । వశ్యేరక్తాసనం ప్రియే ।

పద్మాసనేజపేన్నిత్యం శాంతివశ్యకరంపరం ॥ 195

శ్లో॥ వస్త్రాసనేచదారిద్ర్యం పాషాణేరోగసంభవః ।

మేదిన్యాందుఃఖమాప్నోతి । కాష్ఠేభవతినిష్ఫలం ॥ 196

శ్లో॥ కృష్ణాజినే జ్ఞానసిద్ధిః । స్మృతశ్రీర్వాప్తఃపరమః ।

కుశాసనే జ్ఞానసిద్ధిః సర్వసిద్ధిస్తుకరిబలే ॥ 197

టీక:- శుక్లం - తెల్లనిఆసనము. సర్వత్ర - అంతటను వై - ప్రసిద్ధి
మైనదిగా ప్రోక్తం - చెప్పబడినది హేప్రియే = ఓపార్వతీ వశ్యే - జన
వశ్యమునందు, రక్తాసనం - ఎఱ్ఱనిఆసనమున్న (ప్రోక్తం - చెప్పబడినది)
పరం - శ్రేష్ఠమైన శాంతివశ్యకరం - శాంతముతో స్వాధీనమగుటనుగు
రించి పద్మాసనే - పద్మాసనమునందు నిత్యం - ఎల్లప్పుడును జపెత్
జపముచేయవలయును. వస్త్రాసనే - వస్త్రాసనమునందు దారిద్ర్యం -

దరిద్రమున్ను, పాపాణే = రాతియందు, రోగసంభవః - రోగ - రోగముయొక్క, సంభవః - పుట్టుకయును, (భవతి - అగుచున్నది) మేదిన్యాయం - భూమియందు, దుఃఖం = దుఃఖమును, ఆప్నోతి - పొందువాడు; కాష్టే = కొయ్యయందు, నిష్ఫలం = వ్యర్థము, భవతి - అగుచున్నది కృష్ణాజినే - కృష్ణాజినమునందు, జ్ఞానసిద్ధిః - జ్ఞానప్రాప్తియును, కంబళే - కంబళమునందు సర్వసిద్ధిః - అన్నిటియొక్కసిద్ధియును, (భవతి - అగుచున్నది);

తా॥ ఓపార్యతే? ఈగురుగీతను జపించుటకు తెల్లనిఆసనమంతటను బ్రసిద్ధమైనదిగా జెప్పబడుచున్నది; ఎఱ్ఱనిఆసనము జనవశ్యముకొఱకును పద్మాసనము శాంతముగా మిక్కిలిజనమును స్వాధీనపరచుకొనుటకున్ను, జెప్పబడినది ఈ గురుగీతను వస్త్రాసనమునందు జపించినయడల దారిద్ర్యమున్ను రాతియందు జపించెనేని రోగోత్పత్తియును, భూమియందాసనములేకుండా జపించినయడల దుఃఖమును గలుగుచున్నది. కొయ్యయందు జపించినయడల నిష్ఫలమగుచున్నది; కృష్ణాజినమునందు జపించెనేని జ్ఞానసిద్ధియును, వ్యాఘ్రచర్మమునందు జపముచేసినయడల మోక్షసంపదయును, దర్భాసనమునందు జపించినయడల జ్ఞానప్రాప్తియును, కంబళియందు జపించినయెడల సర్వసిద్ధియును గలుగుచున్నది.

శ్లో॥ ఆగ్నేయైంకర్షణః చైవ వాయవ్యాశత్కూనాశశం ।

నైరుత్యాందర్శనంచైవ । ఈశన్యాంజ్ఞానమేవచ ॥

198

శ్లో॥ ఉదజ్జుఖశ్శాంతిజాప్యే వశ్యేపూర్వముఖస్తథా ।

యామ్యేతుమారణం ప్రోక్తం । పశ్చిమేచధనాగమః ॥

199

శ్లో॥ మోహనంసర్వభూతానాం । బంధమోక్షకరం పరం ।

దేవరాజప్రియకరం । రాజానం నశమానయేత్ ॥

200

టీక = ఆగ్నేయాయం = ఆగ్నేయపుదిక్కుముఖముగాగూర్చుండిజపిం

చుటవలన, కర్షణంచైవ- శత్రుజయమును, వాయవ్యాం- వాయవ్య పుదిక్కుముఖముగా గూర్చుండిజపించుటచేత, శత్రునాశనం- శత్రు సంహారము, నైరుత్యాం- నైరుతిమూల ముఖముగాగూర్చుండి జపించుటవలన, దర్శనంచైవ- మంత్రాధిష్ఠాన దేవతాదర్శనమున్ను, ఈ శాన్యం= ఈ శాన్యముఖముగా గూర్చుండి జపించుటయందు, జ్ఞానమే వచ- పరబ్రహ్మజ్ఞానమున్ను; భవతి- కలుగుచున్నది. శాంతిజాప్యే- శాంతముగలుగుటయందు, ఉదజ్ఞుః- ఉత్తరముఖముగలవాడును, వశ్యే- వశ్యమునందు, తథా- అప్రకారము, పూర్వముఖః- తూర్పు ముఖముగలవాడుగాను, (తిష్ఠేత్- ఉండవలయును) యామ్యేతు- దక్షిణముఖముగా జపించుటయందై తే, మారణం- శత్రుమారణము, ప్రోక్తం- చెప్పబడినది. పశ్చిమేచ- పడమరముఖముగాజపించుటయందు ధనాగమః- ధనముయొక్క పొందుటయును, (భవతి- అగుచున్నది) సర్వభూతానాం- సమస్తజీవులకును, మోహనం- భ్రమింపజేయునది యును, పరం- మిక్కిలి, బంధమోక్షకరం- బంధమోక్షములను జేయునదియును, దేవరాజప్రియకరం- దేవరాజ- ఇంద్రునకు, ప్రియకరం- ఇష్టమును గలుగజేయునదియై, రాజానం= ప్రభువును, వశం స్వాధీనమును, ఆనయేత్- పొందించును.

తా॥ ఓపార్వతీ ఈగురుగీతఆగ్నేయముఖముగా జపించినయెడల శత్రువునకు బాధయున్ను, వాయవ్యముఖముగా జపించినయెడల శత్రునాశనమున్ను, నైరుతిముఖముగాజపించెనేని మంత్రదేవతాదర్శనమున్ను ఈ శాన్యముఖముగా జపించినయెడల పరబ్రహ్మజ్ఞానమున్ను గలుగుచున్నది. శాంతరూపమైనజపమునకు ఉత్తరముఖముగాను, జననశ్యమునకు తూర్పుముఖముగానుండి జపించవలయును. శత్రుమారణమునకు దక్షిణముఖముగాను ధనాగమమునకు, పశ్చిమముఖముగాను జపించవలయును. ఇట్లు గురుగీత సమస్తజీవులకు మిక్కిలి బంధమోక్షములను మోహనమును గలుగజేయుచు దేవేంద్రునకు ప్రీతికరమైన ప్రభువశ్యమును గలుగజేయును.

శ్లో॥ ముఖస్తంభకరంచైవ । గుణానాంచవివర్ధనం ।

దుష్కర్మనాశనంచైవ । తథా సత్కర్మసిద్ధిదం ॥

201

టీక= ముఖస్తంభకరంచైవ- ముఖస్తంభనము జేయునదియును, (గురుగీతా జపముచేసెడివానిముఖమును జూచుటతోనే ఏదిరిముఖమును చలించకుండా స్తంభింపజేయును.) గుణానాంచ- మంచిగుణముల వివర్ధనం- వృద్ధిపొందించునదియును. దుష్కర్మనాశనంచైవ- దుష్కర్మ= చెడుకర్మను; నాశనంచైవ= నశింపజేయునదియును, తథా- ఆ ప్రకారము, సత్కర్మసిద్ధిదం= సత్కర్మ= మంచికర్మయొక్క, సిద్ధిదం సిద్ధించునటుల జేయుచున్నది.

తా॥ ఈగురుగీత జపముచేసెడివానిముఖము చూచుటతో ఏదిరిముఖమును స్తంభింపజేయునదియును, సద్గుణములయొక్క వృద్ధిజేయునదియును, చెడుపనులను నశింపజేయునదియును, ఆప్రకారము మంచికార్యములను సిద్ధింపజేయునదియునగుచున్నది.

శ్లో॥ అసిద్ధంసాధయేత్కార్యం నవగ్రహభయాపహం ।

దుస్స్వప్ననాశనంచైవ । సుస్వప్నఫలదాయకమ్ ॥ 202

టీక= అసిద్ధం= నెరవేరని, కార్యం- పనిని, సాధయేత్= నెరవేర్చును, నవగ్రహభయాపహం- నవగ్రహ= సూర్యాదినవగ్రహముల వల్లనైన, భయ= భీతిని, అపహం= పోగొట్టునదియును, దుస్స్వప్ననాశనంచైవ- చెడుస్వప్నముల నశింపజేయునదియును, సుస్వప్నఫలదాయకం= సుస్వప్న= మంచిస్వప్నములయొక్క, ఫల=ఫలమును; దాయకం= ఇచ్చువదియును, (భవతి= అగుచున్నది.)

తా॥ ఈగురుగీతజపించినయడల సిద్ధించనికార్యములను సిద్ధింపజేయును. సూర్యాదినవగ్రహములవల్లనైన భయమును బోగొట్టును, చెడుస్వప్నములను నశింపజేయును, మంచి స్వప్నములయొక్క ఫలముల నిచ్చును.

శ్లో॥ సర్వశాంతికరం నిత్యం । తథావంధ్యా సుపుత్రదం ।

అవైధవ్యకరం స్త్రీణాం । సౌభాగ్యస్యవివర్ధనమ్ ॥ 203

టీక = నిత్యం = ఎల్లప్పుడు, సర్వశాంతికరం = సర్వ = సమస్తమైనవాటియొక్క, శాంతికరం = శమింపజేయునదియును, తథా = అప్రకారముగానే. వంధ్యాసుపుత్రదం = వంధ్యా = గొడ్రాలికి సుపుత్రదం మంచిపుత్రులనిచ్చునదియును, స్త్రీణాం = స్త్రీలకు అవైధవ్యకరం. విధవరికము లేకపోవుటయును సౌభాగ్యస్య = సుభగత్వమును వివర్ధనం = వృద్ధిపొందించునదియును (భవతి = అగుచున్నది.)

తా॥ ఈ గురుగీతను యెల్లప్పుడును జపించినవారికి సమస్తచెడుగులను శాంతిపరచును. గొడ్రాలికి సహితము మంచిపుత్రులనిచ్చును స్త్రీలకు విధవరికమును బోగొట్టును సకలసౌభాగ్యముల నొసంగును.

శ్లో॥ ఆయురారోగ్య మైశ్వర్యం పుత్రపౌత్రవివర్ధనం ।

నిష్కామజాపీ విధవా । పఠన్మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ 204

టీక = ఆయుః = ఆయుస్సును ఆరోగ్యం = ఆరోగ్యమును (రోగము లేక ఆరోగ్యముగానుండుటను) ఐశ్వర్యం = సంపదను పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం = పుత్ర = కుమారులను పౌత్ర = మనుమలను వివర్ధనం = వృద్ధిపొందించునదియును, (భవతి = అగుచున్నది.) నిష్కామజాపీ = నిష్కామ = కోరిక లేకుండా, జాపీ = జపముచేయుచున్న, విధవా = గతభర్తృక, పఠేత్ = పఠించెనేని, మోక్షం = మోక్షమును, అవాప్నుయాత్ = పొందను.

తా॥ ఈ గురుగీతను జపించుటచేత ఆయుస్సును ఆరోగ్యమును ఐశ్వర్యమును పుత్రులును పౌత్రులును వృద్ధిపొందును, విధవ స్త్రీలుయైనను, సదా జపించుటచేత మోక్షమును బొందుదురు.

శ్లో॥ అవైధవ్యం సకామాతు లభతేచాన్యజన్మని ।

సర్వదుఃఖభయఃవిఘ్నం । నాశయేత్తాపహరకం । 205

టీక = సకామాతు = కోరికతో గూఁగుకొనినదాయెనేని” అన్య
జన్మని = ఇంకొకజన్మమునందు” అవైధవ్యంచ = విధవత్వము లేకపో
వుటను, లభతే = పొందుచున్నది; సర్వదుఃఖభయం = సర్వ = సమస్త
ములైన” దుఃఖి = దుఃఖములయొక్క, భయం = భీతిని” విఘ్నం = వి
ఘ్నములను, నాశయేత్ = నశింపజేయును. తాపహరకం = తాప = సం
తాపమును” హరకం = హరింపజేయునదియును, (భవేత్ = అగును:

తా॥ విధవస్త్రీ కోరికగలదియై యీగురుగీతను జపించెనేని మరి
యొకజన్మమున సుమంగళిగా నుండును, ఈ గురుగీత సమస్త భయమును
దుఃఖమునుసంతాపమునుబోగొట్టును;

శ్లో॥ సర్వపాపప్రశమనం । ధర్మకార్మార్థమోక్షదం ।

యంయంచింతయతేకామం తంతంప్రప్నోతి నిశ్చితం ॥ 206

టీక = సర్వపాప ప్రశమనం = సర్వ = సమస్తములైన” పాప.పా
పములను, ప్రశమనం = నశింపజేయు నదియును, ధర్మకార్మార్థమో
క్షదం = ధర్మ = ధర్మమును, కామ = కామమును, అర్థ = ధనమును”
మోక్ష = ముక్తిని, దం = ఇచ్చునదియును, (భవతి = అగుచున్నది.)
యంయం = యే యే కామం - కోరికను, చింతయతే = తలంచుచు
న్నాడో, తంతం = ఆఆకోరికలను, నిశ్చితం = నిశ్చితమగునట్లు ప్రా
ప్నోతి = పొందుచున్నాడు.

తా॥ ఈగురుగీత సమస్త పాపముల నశింపజేయునదియును ధర్మా
ర్థ కామమోక్షముల నిచ్చునదియునగును ఏవేకోరికల నుద్దేశింపజేయు
చున్నాడో, ఆయాకోరికలను పొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ కామ్యానాం కామధేనుర్వై । కల్పతే కల్పపాదపః ।

చింతామణిశ్చింతితస్య । సర్వమంగళకారకం ॥

207

టీక= కామ్యానాం= కోరదగినవాటిని, నై= ప్రసిద్ధముగా, కామధేరుః= కామధేనువును, కల్పపాదపః= కల్పవృక్షమునై, కల్పతే, స్మష్టించుచున్నది, చింతితస్య= తలంపబడిన దానికి, చింతామణిః=చింతామణియై, సర్వమంగళకారకం= సర్వ= సమస్తములయిన, మంగళ= శుభములను, కారకం= చేయునది, (భవతి= అగుచున్నది.

తా|| ఈ గురుగీత జపించెడి వారలయొక్క కామ్యము లన్నిటిని ప్రసిద్ధముగు కామధేనువును కల్పవృక్షమునై సృజించుచున్నది, తలంచబడిన దానికి చింతామణియై సమస్త శుభములను ! జేయుచున్నది.

శ్లో|| లిఖత్వా పూజయేద్యస్తు । మోక్షశ్రియమవాప్నుయాత్ ।
గురుభక్తిర్విశేషేణ । జాయతే హృదిసర్వదా ॥ 208

టీక= యస్తు=యెవడైతే” లిఖత్వా= (గురుగీతను) వ్రాసి, పూజయేత్= పూజించునో, (సః=) వాడు” మోక్షశ్రియం= మోక్ష సంపదను, అవాప్నుయాత్= పొందును, సర్వదా= ఎల్లప్పుడును, హృది= హృదయమునందు, విశేషేణ= అధికముగా, గురుభక్తిః= గురువు యందలి భక్తి, జాయతే= పుట్టుచున్నది.

తా|| ఎవడు ఈ గురుగీతను లిఖించి పూజించునో వాడు మోక్ష సంపదను పొందుచున్నాడు. వానియొక్క హృదయము నందు ఎల్లప్పుడును, విశేషముగా గురుభక్తి పుట్టుచున్నది.

శ్లో|| జపంతి శాక్తాస్సారాశ్చ । గాణాపత్యాశ్చ వైష్ణవాః ।
శైవాఃపాశుపతాస్సర్వే । సత్యంసత్యంనసంశయః ॥ 209

టీక= శాక్తాః= శక్తిపూజ చేయువారును, సారాశ్చ= సూర్యుని పూజించు వారును, గాణాపత్యాః= గణపతిని పూజించెడు వారును, వైష్ణవాః= విష్ణుపూజ చేయువారును, పాశుపతాః= పశుపతిని పూజించెడువారును, శైవాః=శివార్చన చేసెడివారును సర్వే= స

స్తమైనవారును, జపన్తి = జపించవలెను. సత్యంసత్యం = నిజము నిజము
నసంశయః = సందేహము లేదు.

తా = శాక్తేయులును, సౌరులును, గాణాపత్యులును, వైష్ణవులు
ను” శైవులును, పాశుపతులు సహా, అందరును ఈ గురుగీతను జపిం
చవలయును. ఇది మిక్కిలి సత్యమైనది, ఇందుకు సందేహము లేదు.

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే ఉత్తరఖండేఉమామహేశ్వర సంవాదే గురు
గీతాయాం ధ్యానాదివిధిప్రశంసనంనామతృతీయోఽధ్యాయః

సద్యః॥ ఇదిస్కాందపురాణాంతర్గత ఉత్తరఖండమునందున్న

ఉమామహేశ్వర సంవాదము నందలి గురుగీతయం

దు గురుమంత్ర ధ్యానాదివిధి ప్రశంసనమును,

శ్రీమద్భాగవత కృష్ణదేశిక ప్రభుస్వాములవారి

ప్రియశిష్యుడైన పీల్ఘానా శంకరరావు

గారిచే టీకాతాత్పర్యములను

రచియింపబడిన తృతీయా

ధ్యాయము;

సమాప్త

ము.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.
సుజ్ఞానదీపమను యోగురుగీతలు;

—ॐ—

చ తు థా ధ్యా య పా ర ం భః

శ్లో॥ అథకామ్య జపస్థానం । కథయామి వరాననే ।
సాగరాంతేసరిస్తీరే । తీర్థహరిహరాలయే ॥

210

టీక= అథ= అనంతరము; హేవరాననే= శ్రేష్ఠమైన ముఖముగ
ల ఓ పార్వతీ, కామ్యజపస్థానం= కామ్య= కామ్యము కొఱకైన, జ
ప= జపమునకు, స్థానం= ప్రదేశమును, కథయామి= చెప్పుచున్నా
ను, శ్రుణు= వినుము. సాగరాంతే= సముద్రసమీపము నందు, స
రిస్తీరే= సరిత్ నదియొక్క; తీరే= గట్టునందు, తీర్థే=పెద్దలు వసిం
చిన పుణ్యస్థలములయందును, హరి హరాలయే= త్రిమూర్త్యాత్మక
స్వరూపుడైన సద్గురువుయొక్క ఆలయ మందును జపము చేయవల
యును-

శ్లో॥ శక్తిదేవాలయోగోష్ఠే సర్వదేవాలయేశుభే ।

వటస్యఛాత్ర్యా మూలే వామతేబృంగావనేతథా ॥ 211

శ్లో॥ పవిత్రైర్గులేదేశే జపానుష్ఠానతోపివా ।

నిర్వేదనేనమానేన జపంతాత్మసమారభేత్ ॥ 212

టీక= శక్తిదేవాలయే= సర్వశక్తులు వశీకరమైయుండెడు సద్గురు
ని ఆలయమందును గోష్ఠే= పసులదొడ్డియందును- శుభే= శుభమైన
సర్వదేవాలయే= పెద్దలుండెడి అన్నిస్థలముల యందును, వటస్య=
మట్టిచెట్టుయొక్కయు, ఛాత్ర్యా= ఉసిరిగ చెట్టుయొక్కయు, మూలే
వా= మొదటియందును, మతే= సన్యాసులుండెడి మతమునందును

తథా = ఆశ్రయకారము, బృహదావనే = తులసీ వనమునందును, ఇవితే
పవిత్రమైన, నిర్మలే = స్వచ్ఛముగ, దేశే = దేశమునందును, జపాను
స్థానతోవాపి = జప = జపముయొక్క, అనుస్థానతోపివా - చేయు
ట వల్లనైనా" నిర్వేదనేన = నిర్వేద రహితమైన, మానేన = మాన
ముతో, (అనగా జిహ్వాంద్రియముతో) జపం = జపమును, స్త్రోత్రం
స్తుతినిన్ని, సమారభేత్ = ప్రారంభించ వలయును;

తా = ఓపార్వతీ! తరువాత కోరదగిన పనులు నెరవేరుటకు దగి
న విషయములను జెప్పుచున్నాను వినుము. సముద్ర సమీపమందు
ను, తులసీ వనమందును, పుణ్యభూమియందును కేవలాత్మ స్వరూపు
డైన సద్గురువు యందును చైతన్యస్వరూపులైన పెద్దలయొక్క గృహ
ముల యందును పసుల దొడ్డియందును ఆరూఢజ్ఞానులు పసిచెడు
శుభ్రమగు సమస్త యింద్రియందును మట్టి చెట్టు యొక్కయు యుసిరిగ
చెట్టుయొక్కయు మొదటను, యతుల మతము నందును బృందావన
ము నందును నిర్మలమైన పవిత్రప్రదేశ ములయందును జపము చేయు
టనుండిన దుఃఖరహితమైన మాన్యస్థితితో జపమును స్త్రోత్రమును జే
యుటకు నుపక్రమించ వలయును.

శ్లో॥ జాప్యేనజయమాప్నోతి । జపసిద్ధిఫలంతథా ।

హీనంకర్మత్యజేత్సర్వం । గర్హితస్థానమేవచ ॥

213

టీక = జాప్యేన = జపముచేయుట చేతను, జయం = జయమును
న్ను, తథా = ఆశ్రయకారముగానే, జపసిద్ధిఫలం = జప = జపముయొక్క
సిద్ధి = నెరవేరుట వల్లనైన, ఫలం = లాభమును, ఆప్నోతి = పొందుచు
న్నాడు: సర్వం = సమస్తమైన = హీనం = తక్కువైన, కర్మ = కర్మను
గర్హితస్థానమేవచ = గర్హిత = నిందితమైన, స్థానమేవచ = ప్రదేశము
న, త్యజేత్ = విడిచి పెట్టవలయును.

తా = జనుడు ఈ పూర్వము చెప్పి నస్థానములయందు జపమును
చేయుటచేత జయమును జపసిద్ధివల్లనైన ఫలమును పొందుచున్నాడు

నీచకర్మములను నింద్యస్థానములను విడిచి చెట్టవలయును.

శ్లో॥ శ్మశానభయభూమావా ! వటమూలేచకాననే ।

సిధ్యన్తి కానకేమూలే ! చూతవృక్షస్యసన్నిధౌ ॥

214

టీక = శ్మశానభయభూమావా = శ్మశాన = కాటియందలి, భయ
భూమావా = భయంకరమగు ప్రదేశమున స్థితియు, వటమూలే = మట్టి
వృక్షము క్రిందనున్ను, కాననే = అడవియందును, కానకే = జయపాల
వృక్షవిధమైన” మూలే = మొదటియందును, చూతవృక్షస్య = మా
మిడి చెట్టుయొక్క, సన్నిధౌ = సమీపమానందు, (జయపాలచేయటవల
న, సమస్త కార్యములు) సిధ్యన్తి = నెరవేరు చున్నవి.

తా = ఈ గురుగీతను శ్మశానము నందలి భయంకరస్థాన ప్రదేశ
మునందును వటవృక్షముయొక్క మొదటియందును అడవియందును,
జయపాలవృక్షముయొక్క మొదటియందును, మామిడి చెట్టుయొక్క
సమీపము నందును జపించుట వలన సమస్త కార్యములును సిద్ధింప
చున్నవి.

శ్లో॥ పీతాసనంమోహనేతు మ్యాపితచాభిచారికే ।

జ్ఞేయంశుక్లంచ శాంత్యర్థం వశ్యేరక్షంప్రకీర్తితం ॥

21

టీక = మోహనేతు = (జగత్తును) మోహపరచుట యందు, (తాసనం = పసుపు గంగుగల ఆసనమున్ను, అభిచారికే = ఇతరులక
హనిచేయునట్టి పనియందు”) అపితంపే = నల్లనిఆసనమున్ను, శా
త్యర్థం = శాంతికొఱకు; శుక్లంచ = తెల్లనిఆసనమున్ను; జ్ఞేయం = వి
లిసికొనదగినది. వశ్యే = జనవశ్యముగందు, రక్షం = ఎట్టుని ఆసనమును
ప్రకీర్తితం = చెప్పబడినది.

తా = ఈ గురుగీతను జపించుటయందు జగత్తును మోహపరచు
కు, పచ్చని ఆసనమున్ను పరులకు హింసచేయుటకు నల్లనిఆసనము

న్న శాంతికౌరకు తెల్లని ఆసనమున్న జనవశ్యమునకు ఎట్టినిఆసన
మున్న జెప్పబడినవి.

శ్లో॥ జపంహీనాస నేకుర్వణ । హీనకర్మఫలప్రదం ।
గురుగీతాంప్రయాణేవా సంగ్రామేఽపుసంకటే ॥ 216

శ్లో॥ జపస్తయమపాప్నోతి । మరణేముక్తిదాయకాం ।
సర్వకర్మాణిసిద్ధ్యన్తి । గురుపుత్రేనసంశయః ॥ 217

టీక = హీనాసనే = తక్కువ ఆసనమునందు, ఫలప్రదం = ఫలము
ను ఇచ్చెడు వాడును, జపం = జపమును, కుర్వణ = చేయుచు, హీ
నకర్మా = తక్కువకర్మవాడు, (భవతి = అగుచున్నాడు.) మరణే =
చావునందు, ముక్తిదాయకాం = మోక్షమును ఇచ్చెడు, గురుగీతాం =
గురుగీతను, ప్రయాణేవా = ప్రయాణ మందైనను, సంకటే = సంకట
శత్రువులచేతను, సంకటే - సంకటముగల, సంగ్రామే = యుద్ధమునందె
నను, జపణ = జపించుచు, జయం = జయమును, అపనోతి = పొందు
చున్నాడు గురుపుత్రే = గురుపుత్రుని విషయమై, సర్వకర్మాణి = అన్ని
పనులును, సిద్ధ్యన్తి = నెరవేరు చున్నవి, సంశయః = సందేహము
లేదు.

శా = జనుడు తక్కువ ఆసనమునందు ఫలమును ఇచ్చెడు జపము
నుచేయుచు హీనకర్మ గలవాడగుచున్నాడు. మరణమునందు మోక్ష
మునొసంగెడు గురుగీతను ప్రయాణ మునందును శత్రువులచే సంకట
మగు యుద్ధమునందును జపించినయెడల జయమును బొందుచున్నాడు,
ఇట్లుగురూప దేశమునుబొంది గురుగీతను జపించెడు గురుపుత్రుని విష
యమై కార్యము లన్నియు నెరవేరుచున్నవి. ఇందుకెంత మాత్రమును
సందేహము లేదు.

శ్లో॥ కురుమశ్రంభేమస్య । తస్యసిద్ధ్యన్తి నాన్యథా।

దీక్షాయాసర్వకర్మాణి సిద్ధ్యన్తి గురుపుత్రక్తి ॥

218

టీక = యస్య = ఎవనియొక్క, ముఖే = ముఖము నందు, గురుమంత్రం = గురుమంత్రము, 'అస్తి = కలదో, తస్య = వానియొక్క; (కార్యాణి = పనులు) సిద్ధ్యన్తి = నెరవేరు చున్నవి; అన్యథా = ఇంకొక విధముగా, న = సిద్ధ్యన్తి = నెరవేరవు, గురుపుత్రకే = గురుపుత్రుని విషయమై, దీక్షయా = గురుమంత్రదీక్ష చేతను, సర్వకర్మాణి = సమస్త కర్మములు; సిద్ధ్యన్తి = నెరవేరును.

తా॥ ఓ పార్వతీ, ఎవని ముఖమునందు గురు మంత్రము కలదో వానికి సమస్తపనులు నెరవేరు చున్నవి, ఇంకొక విధముగా నెరవేరవు గురుపుత్రుని విషయమై ఆ మంత్రము చేతనే అన్ని పనులు నెరవేరు చున్నవి.

శ్లో॥ భవమూలవినాశాయ । చాప్తపాశనివృత్తయే ।

గురుగీతాంభసిస్సానం । తత్త్వజ్ఞఃకురు తేనదా ॥

219

టీక = తత్త్వజ్ఞః = బ్రహ్మజ్ఞానము తెలిసినవాడు, భవమూలవినాశాయ = భవమూల = సంసార కారణము యొక్క 'వినాశాయచ = నశించుటకు, అప్తపాశనివృత్తయే - అప్తపాశ = ఎనిమిది పాశముల యొక్క, (దశజగుప్త మోహము భయము సంశయము కులము బలము అజ్ఞానము ఇవియే అప్తపాశములు.) నివృత్తయే = పోవుటకొరకు, గురుగీతాంభసి = గురుగీత యనెడు యుదకమునందు, స్సానం = స్నానమును, సదా = ఎల్లప్పుడును, కురుతే = చేయుచున్నాడు.

తా - త్వజ్ఞుడు సంసార కారణమగు అజ్ఞానము నశించుటకును అప్తపాశములు పోవుటకును ఎల్లప్పుడు గురుగీతయనెడు యుదకము నందు స్నానము చేయుచున్నాడు.

శ్లో॥ సవీవసద్గురుస్సాక్షాత్ । సదసద్బ్రహ్మవిత్తమః ।

తస్యస్థానానిసర్వాశి । పవిత్రాణినసంశయః ।

టీక = సదసద్బ్రహ్మవిత్తమః = సదసత్ - సదసత్త్వరూపమైన, బ్రహ్మ - పరబ్రహ్మ స్వరూపమును, విత్తమః - మిక్కిలి తెలిసినవాడగు సవీవ = వాడే సాక్షాత్ = ప్రత్యక్షముగా సద్గురుః = సద్గురువు (భవతి = అగుచున్నాడు, తస్య = వానియొక్క సర్వాశి = సమస్తములైన స్థానాని = ప్రదేశములు పవిత్రాణి - పవిత్రములైనవి భవంతి = అగుచున్నవి) నసంశయః సందేహములేదు.

తా = సదసత్త్వరూపమైన పరబ్రహ్మను తెలిసినవాడే ప్రత్యక్షముగా సద్గురువు వానియొక్క నివాస స్థానములన్నియును పవిత్రములగును అందుకేమియును సందేహము లేదు.

శ్లో॥ సర్వశుద్ధఃపవిత్రోసా స్వభావాద్యత్రతిష్ఠతి ।
తత్రదేవగణాస్సర్వే క్షేత్రప్రేతేచరంతి ॥

టీక = సర్వశుద్ధః అన్నిటిలో పరిశుద్ధుడును పవిత్రః - పవిత్రమై వచ్చి అశా - ఆజుడు యత్ర - ఎక్కడ స్వభావాత్ - ప్రకృతి వలన తిష్ఠతి - ఉంచున్నాడో తత్ర! ఆ క్షేత్రప్రేతే - నివాసమైన క్షేత్రప్రేతమునందు సర్వ - సమస్తము లయిన దేవగణాః - దేవసమూహములు చరంతిచ కదలుచున్నారు.

తా॥ అన్నిటిలో పరిశుద్ధుడును పవిత్రుడునగు సద్గురుడు సహాయము నెక్కడ నుండునో ఆగృహమునందలి ప్రేతమునందు సమస్తదేవసమూహములును ఉంచున్నవి.

శ్లో॥ ఆసనస్థాశ్చయానావా గచ్ఛన్తస్తిష్ఠోపివా ।

అశ్వాధాగజాధాః । సుషుప్తాజాగ్రతోపివా । 222

శ్లో॥ శుచిర్భూతాజ్ఞానవన్తో । గురుగీతాంజపన్తియే ।

తేషాందర్శనసంస్పర్శాత్ । పునర్జన్మనవిద్యతే ॥ 223

టీక॥ ఆసనస్థాః.. ఆసనమందున్న వారైనను (కూర్చున్న వారును) శయనావా- శయనించిన వారైనను గచ్ఛంతః- నడచుచున్న వారైనను తిష్ఠతోపివా- నిలుచున్న వారైనను అశ్వారూఢాః- గుఱ్ఱములను యెక్కి-న వారైనను గజారూఢాః- ఏనుగుల యెక్కి-న వారైనను సుషుప్తాః- నిద్రించి యున్న వారైనను జాగ్రతోపివా- మేలుకొన్న వారైనను యే.. ఎవరు శుచిర్భూతా- పరిశుద్ధమైన వారును జ్ఞానవన్తః- జ్ఞానము గలవారైనను గురుగీతాం- గురుగీతను జపన్తి- జపము చేయుచున్నారో తేషాం- వారలయొక్క దర్శనసంస్పర్శాత్- దర్శన- చూచుటవల్లను సంస్పర్శాత్- తాకుటవల్లను పునర్జన్మ- తిరుగా పుట్టడము నవిద్యతే- లేదు.

తా॥ ఎవరు కూర్చుండినను శయనించినను నడచుచున్నను నిలుచున్నను గుఱ్ఱములను యెక్కి-నను ఏనుగులను యెక్కి-నను నిద్రించినను మేలుకొని యున్నను పరిశుద్ధులును జ్ఞానులును గురుగీతను జపించుచున్నారో అట్టి జనులయొక్క దర్శన స్పర్శనములవలన మరలము క్తులగుచున్నారు.

శ్లో॥ సముద్రేవైయథాతోయం । క్షీరేక్షీరంజలేజలం ।

భిన్నకుంభేయథాకాశం । తథాత్మాపరమాత్మని ॥ 224

టీక- తోయం- ఉదకము సముద్రే- సాగరమునందు క్షీరం- పాలు క్షీరే= పాలయందును జలం- ఉదకము జలే- ఉదకమునందు యథావై- యేప్రకారముగానో భిన్నే- పగిలి పోయిన కుండయందు ఆ కాశం- ఆకాశము యథా- యేప్రకారమో తథా- అప్రకారము అత్మ- జీవాత్మ పరమాత్మని= పరమాత్మ స్వరూపమే భవతి= అగుచున్నది.

తా = సముద్రమునందుదకమును పాలయందు పాలను సీగ్లయం
కు నీళ్లును పగిలిపోయిన కుండయందలి ఆకాశము మహాకాశమునం
దును యెటుల యైక్యమును బొందునో ఆప్రకారముగానే జీవాత్మప
రమాత్మయందు గలసి యేకత్వమును బొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ తద్భైవజ్ఞానవాణ్ జీవః పరమాత్మనిసర్వదా ।

ఐ క్యేనరమ తేజ్ఞానీ యత్రకుత్రనివానిశం ॥

229

టీక - జ్ఞానవాణ్ - పరమాత్మజ్ఞానముగల జీవః - జీవుడు పరమా
త్మని - పరమాత్మయందు సర్వదా - ఎల్లప్పుడును తద్భైవ - ముందుచె
ప్పిన ప్రకారముగానే (భవతిః అగుచున్నాడు) తేజ్ఞానీ - పరమాత్మజ్ఞా
నము గలవాడు యత్రకుత్ర - ఎక్కడెక్కడైనను దివానిశం - రాత్రిం
బగళ్లయందు ఐ క్యేన - పరమాత్మైక్యముతో (పరమాత్మతో జేరియొ
కసమయనందు గమతే - కీడించుచున్నాడు.

తా॥ పరమాత్మ జ్ఞానముగల జీవుడు ఎల్లప్పుడును పూర్వశ్లోకము
నందు చెప్పిన తోయక్షీరములు మొదలైనవి యెట్లు యేకత్వమును
బొందుచున్నవో ఆప్రకారముగానే పరమాత్మ యొకైక్యమును బొం
దుచున్నాడు. జ్ఞానముగల జనుడు యేయేప్రదేశ ములయందైనను రా
త్రింబగళ్లయందును పరమాత్మతో జేరి ఆనందించుచున్నాడు,

శ్లో॥ ఏవంవిధోమహాయుక్తో సదాసర్వత్రవర్తతే ।

తస్మాత్సర్వప్రకారేణ । గురుభక్తింసమాచరేత్ ॥ 225

టీక - ఏవంవిధః - ఈప్రకారమైనవాడు మహాయుక్తః - పహత్స్వ
రూపమగు పరమాత్మతో గూడుకొనిన వాడై సదా - ఎల్లప్పుడు స
ర్వత్ర - అంతటను వర్తతే = ప్రవర్తించుచుండును తస్మాత్ - అందు
వలన సర్వప్రకారేణ - అన్ని విధముల చేతను గురుభక్తిం = గురువు
యందలి భక్తిని సమాచరేత్ - చేయవలయును.

తా॥ ఈపూర్వము చెప్పిన ప్రకారము పరమాత్మ జ్ఞానముగల జ

నుడు మాహాత్మ్యరూపమైన పరమాత్మతో గూడుకొనినవాడై అన్నిస్థలముల యందును యుండును గనుక సర్వప్రకారముల చేతను సద్గురుని యందును భక్తిని బాగుగా ఆచరించ వలయును.

శ్లో॥ గురుసంతోషణాదేవ ! ముక్తోభవతిపార్వతి ।

అణిమాదిషుభోక్తృత్వం ! కృపయాదేవిజాయతే ॥ 227

టీక- హే పార్వతీ- ఓ పార్వతీ (జనః = జనుడు) గురుసంతోషణాదేవ-గురు- గురువుయొక్క- సంతోషణాదేవ- సంతోషము నుండియే ముక్తః- ముక్తుడు భవతి- అగుచున్నాడు, హేదేవీ = ఓ పార్వతీ కృపయా- దయచేతను అణిమాదిషు- అణిమయనునది మొదలైన అష్టసిద్ధులయందును భోక్తృత్వం- భోక్తృత్వము (వాటినన్నిటిని యనుభవించుట), జాయతే = కలుగుచున్నది;

తా॥ ఓ పార్వతీ జనుడు గురువును సంతోష పెట్టుట చేతనే ముక్తుడగుచున్నాడు“ ఓ పార్వతీ అట్టిసద్గురుని కృపచేతనే మనుజుడు అణిమాది యష్టసిద్ధుల ననుభవించును.

శ్లో॥ సామ్యేనరమతేజ్ఞానీ । దివావాయదివానిశి ।

ఏవంవిధోనుహమానీ । త్రైలోక్యసమతావ్రజేత్ ॥ 228

టీక- జ్ఞానీ = బ్రహ్మజ్ఞాని, దివావా = పగటియందైనను, నిశివా రాత్రియందైనను, సామ్యేన = సమభావముతో, రమతే = క్రీడించుచున్నాడూ, ఏవంవిధః = ఈప్రకారమైన, మహామానీ = గొప్ప మానముగలజ్ఞాని, త్రైలోక్యసమతా = మూడులోకములకు సమభావమును, వ్రజేత్ = పొందును.

తా = బ్రహ్మజ్ఞాని పగటి యందైనను రాత్రియందైనను సమభేదముతో క్రీడించును, అట్టిమానియగువాడు మూడులోక ములయందు సమభావమును బొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ అథసంసారిణస్సర్వే । గురుగీతాజప్తనతు ।

సర్వాః కామాంస్తభంజన్తి । త్రిసత్యమమభాషితం ॥ 22

టీక= అథ= మరియు సర్వే= సమస్తములైన సంసారిణః= సంసారులును“ గురుగీతాజప్తనతు= గురుగీతా= గురుగీతయొక్క జప్తనతు= జపముచేతనే, సర్వాః= సమస్తములైన” కామాంస్తు= కోరికలన్నియును, భంజన్తి= అనుభవించుచున్నారు, మమ= నాచేతను, భాషితం= చెప్పబడినది, త్రిసత్యం= త్రి=మూటిచేతను, సత్యం=యధార్థమైనది.

తా= ఇంకా సంసారులందఱును గురుగీతను జపించుట చేతనే సమస్త కోరికలను అనుభవించుచున్నారు, ఓ పార్వతీ ఇట్లు నాచేత జెప్పబడిన ఇది, కాయికర వాచిక. మానసిక ములయొక్క మూటితోను యధార్థ మైనదిగా నున్నది;

శ్లో॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యం । ధర్మసాంఖ్యంమయోదితం ।

గురుగీతాసమంతాత్రిం నాస్తితత్త్వంగురోఽపరం ॥ 230

టీక= మయా= నాచేతను, ఉదితం= చెప్పబడిన, ధర్మసాంఖ్యం ధర్మ న్యాయముతోనైన, సాంఖ్యం= జ్ఞానము సత్యం= యధార్థమైనది, సత్యం= యధార్థమైనది, పునః= తిరుగ, సత్యం= యధార్థమైనది, గురుగీతాసమం= గురుగీతా= గురుగీతతో” సమం= సమానమైన, స్తోత్రం= స్తోత్రమును, గురోః= గురువుకంటె, పరం= శ్రేష్ఠమైన తత్త్వం= పరమాత్మ స్వరూపమును” నాస్తి= లేదు.

తా॥ ఓపార్వతీ నాచేత చెప్పబడిన న్యాయము చేతనైన జ్ఞానము సత్యము సత్యము సత్యము, ఈగురుగీతతో సమానమైన స్తోత్రమును గురువుకంటె శ్రేష్ఠమైన పరమాత్మ స్వరూపమును లేదు.

శ్లో॥ గురుశ్చేవోగురుర్ధర్మో । గురుర్నిష్ఠాపరంతపః ।

గురోః పరతరం నాస్తి । త్రివారం కథయామితే ॥ 231

టీక = గురుః = గురువే, దేవః = దేవుడు, గురుః = గురువే ధర్మః
ధర్మము గురుః = గురువే, నిష్టాపరం = ధ్యానాధీనమగు, తః = త
పస్సు, గురోః = గురువుకంటెను, పరతరం = మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది,
నాస్తి = లేదు; (అని) త్రివారం = ముమ్మాటికిని, తే = నీకు, కథయా
మి = చెప్పుచున్నాను.

తా = గురువే దైవము గురువే ధర్మము గురువే ధ్యానాధీనమగు
తపస్సు గురువు కంటెను శ్రేష్ఠమైన దేదియును లేదని ముమ్మాటికి
చెప్పుచున్నాను ఓ పార్వతీ యని ఈ శ్వరుడు పలికెను;

శ్లో॥ ధన్యామాతాపిథన్యో । గోత్రంధన్యం కులంభవం ।

ధన్యాచవసుధాదేవీ । యశ్రస్యాద్గురుభక్తతా ॥ ॥ 232

టీక = యత్ర = ఎవనియందు, గురుభక్తతా = గురువుయందలి భ
క్తి కలుగుట, స్యాత్ = అగునో, (తస్య = వానియొక్క) మాతా = త
ల్లి ధన్యా = పుణ్యాత్మురాలు, పితా = తండ్రి" ధన్యః = పుణ్యాత్ముడు
గోత్రం = 'పేరును' కులం = వంశమును, భవం = జన్మమును, ధన్యం
పుణ్యమైనది, హేదేవీ = ఓ పార్వతీ! వసుధా = భూమియును, ధన్యా
పుణ్యమైనది;

తా॥ ఓ పార్వతీ! ఎవనికి గురువునందు పూజ్యాను రాగత కలుగు
నో వానితల్లి పుణ్యాత్మురాలు వానితండ్రి పుణ్యాత్ముడు వానియొక్క
వేరును, కులమును, జన్మమును, పాడుండెడు భూమియును పుణ్యమైన
దిగా అగుచున్నది-

శ్లో॥ ఆకల్పజన్మకోటీనాం । యజ్ఞవ్రతతపఃక్రియాః ।

తాస్యర్వాస్యఫలాదేవీ । గురుసంతోషమాత్రతః ॥ 233

టీక = హేదేవీ = ఓ పార్వతీ ఆకల్ప జన్మకోటీనాం = ఆకల్ప =

బ్రహ్మపర్యవ్రాముకలిగెడి జన్మ = పుష్టికలయొక్క, కోటి నాం: కోట్ల
లోపలి, యజ్ఞవక్త తపఃక్రియా: - యజ్ఞ = యాగముయొక్క యు, వక్త
త = నియమముయొక్కయు, తపః = తపస్సుయొక్కయు, క్రియాః - క
ర్మములు యాచింపవలెనా, తాః = ఆ సర్వాః = సమస్తములయినకీ
యులు, గురుసంతోషమాత్రాతః = గురు = గురువుయొక్క, సంతోష
మాత్రాతః. సంతోషమువల్లనే సఫలాః = సంపూర్ణములైనవి, (నెరవే
రినవి) భవన్తి = అగుచున్నవి!

తా॥ ఓ పార్వతీ? బ్రహ్మకల్పము వరకొండెడి యనేక జన్మముల
లోపలి యాగప్రతి తపోక్రియాలేవయో యవియన్నియును గురుసంతో
షమాత్రము వల్లనే సఫలములగుచున్నవి.

శ్లో॥ శక్తిరమింద్రియంప్రాణ । మర్థస్వజనబంధుతాం ।

జ్ఞాతుకులంపితృకులం గురుమేవచరంస్మరేత్ ॥

234

టీకః = శక్తిరం = దేహమును, ఇంద్రియం = ఇంద్రియములును, క
స్మ చైవి, మొదలైనవి) ప్రాణ = ప్రాణమును, అర్థస్వజనబంధుతాం
అర్థ = ధనమును, స్వజన = స్వజనమును, (సహోదరులు భార్యపు
త్రాదీలు) బంధుతాం = బంధుత్వమును, (చుట్టరికమును) మాతః =
తల్లియొక్క, కులం = వంశమును, పితృకులం = తండ్రి వంశమును,
(వీటినిన్నిటిని) పరం - శ్రేష్ఠమన - గురుమేవ = గురువునే; స్మరే
త్ - స్మరించవలయును -

తా = జనుడు శ్రేష్ఠుడగు గురువునే భజించి దేహమును చతురాదీం
ద్రియములను ప్రాణమును ధనమును సహోదరులును భార్యమొదల
గు వారిని చుట్టిములను తల్లియొక్క వంశమును, తండ్రియొక్క వంశము
ను, యవియన్నియును వర్ణిల్ల జేసికొను చున్నాడు.

శ్లో॥ మందభాగ్యాహ్యశక్తశ్చ । యేజనానామనృతే ।

గురుస్సేవాంసవియభాషచ్యస్తేనరి కేసుచౌ ॥

235

టీక - మందభాగ్యాః- మంద- అల్పమైన భాగ్యాః- అదృష్టముగ
అవారును అశక్తాశ్చ- అసమర్థులును సవిముఖాః= మిక్కిలివిరక్తులు
నగు యేజనాః. ఏజనులు గురుసేవాం- గురు- గురువుయొక్క సేవాం
సేవను, నానుమన్వ తేహి- తలంచరో, తే- వారు, అశుచౌ- అపరి
శుద్ధమగు నర కే- నరకమునందు, పచ్యంతే- వండబడు చున్నారు.

తా॥ ఓ పార్వతీ? అదృష్టముగ అవారును అసమర్థులును మిక్కిలి
విరక్తులునగు ఏకజన లు గురుసేవను దలంచరో వారు అపరిశుద్ధమగు న
రకమునందు, వండబడు చున్నారు.

శ్లో॥ విద్యాధనంబలంచైవ తేషాం భాగ్యం నిరరకం ।

యేషాం గురుకృపానాస్తి ! అథోగచ్ఛన్తి పార్వతీ ॥ 236

టీక = యేషాం- యెవరికి గురుకృపా- గురువుయొక్కదయ నాస్తి
లేదో తేషాం- వారియొక్క- విద్యా- చదువును ధనం- ధనమును
బలంచైవ- బలమును భాగ్యం- అదృష్టమును, నిరర్థకం- వ్యర్థమైనది-
షే పార్వతీ? - ఓ పార్వతీ (తే) వారు అథోగచ్ఛన్తి- అథోలోకమును
బొందుచున్నారు.

తా॥ ఓ పార్వతీ ఎవరికి గురుకృపలేదో వారియొక్క చదువును ధ
నమును బలమును అదృష్టమును వ్యర్థములైనవారై అథోలోకము
ను బొందుచున్నారు.

శ్లో॥ బ్రహ్మవిష్ణుశ్చరుద్రాశ్చ దేవాశ్చ పితృకిన్నరాః ।

సిద్ధచారణయత్నాశ్చ । అన్యేచమున యోజనాః ॥ 237

టీక - (గురురేవ-గురువే) బ్రహ్మ- బ్రహ్మయును విష్ణుశ్చ- విష్ణువు
ను రుద్రాశ్చ- ఏకాదశ రుద్రులును దేవాశ్చ- దేవతలును పితృకిన్న
రాః-పితృ- పితృదేవతలును కిన్నరాః- కిన్నరులును సిద్ధచారణయత్నా
శ్చ- సిద్ధ- సిద్ధులును చారణ- చారణులును యత్నాశ్చ- యత్నులు

ను, అన్యేచ= ఇతరులకు, మునయః= మునులును, జనాశ్చ=జనులును, భవతి= (అగుచున్నాడు).

తా॥ గురువే బ్రహ్మయును విష్ణువును, రుద్రులును, దేవతలును, పితృలును, కిన్నరులును, సిద్ధులును, చారణులును, యక్షులును, మొదలగుమునులును, జనులును, వీరందరును అగుచున్నాడు:-

శ్లో॥ గురుభావఃపరంతీర్థం । మన్యతీర్థంసరర్థకం ।

సర్వతీర్థమయందేవి । శ్రీగురోశ్చరణాంబుజం ॥

238

టీక= గురుభావః= గురు= గురువుయొక్క, భావః= దయారసము, పరం= శ్రేష్ఠమైన, తీర్థం= పుణ్యక్షేత్రము, అన్యతీర్థం= ఇతరమైనక్షేత్రము, నిరర్థకం= వ్యర్థమైనది, హేదేవీ!= ఓ పార్వతీ, శ్రీగురోః= ప్రకాశమానుడగు గురువుయొక్క, చరణాంబుజం= పాదపద్మములు, సర్వతీర్థమయం= సర్వ= సమస్తములయిన, తీర్థం= పుణ్యక్షేత్రములయొక్క, మయం= స్వరూపమైనది.

తా॥ గురువుయొక్క దయారసమే శ్రేష్ఠమైన పుణ్యక్షేత్రము, ఇతరమైన క్షేత్రము వ్యర్థమైనది, ఓ పార్వతీ! సద్గురువుయొక్క పాదపద్మములే సమస్తమైన పుణ్యక్షేత్రముగా నున్నది;

శ్లో॥ కన్యాభోగరతామందాః । స్వకాంతాయాఃపరాఙ్ముఖాః ।

అతఃపరంనుయాదేవికథితంనమానుప్రియే ॥

239

శ్లో॥ ఇదంరహస్యమస్పష్టం । వక్తవ్యంచవరాననే

సుగోప్యంచతవాగ్రేతు । మమాత్మప్రీతయేసంతి॥

240

శ్లో॥ స్వామిముఖ్యగణేశాద్యాన్వైష్ణవాదీంశ్చపార్వతీ ।

నవక్తవ్యంమహామాయే । పాదస్పర్శంకురుష్వమే ॥

241

టీక= మందాః= అల్పులు; కన్యాభోగరతాః= కన్య=కన్యలయొ

క్క, భోగ = సంభోగమునందు, రతాః — ఆసక్తులై, స్వకాంతయాః = స్వ-తమయొక్క, కాంతయాః = ప్రియురాండ్రవలన, పరాఙ్ముఖాః = విరక్తులు, (భవంతి = అగుచున్నారు) అతః = అందువలన, మమ = నాకు, ప్రియ = ప్రియురాలవగు, హేదేవీ = ఓ పార్వతీ, మయా = నాచేతను; కథితం = చెప్పబడినది, పరం = శ్రేష్ఠమైనది, న = కాదు, హేవరాననే = శ్రేష్ఠమగు ముఖముగల, హేసతి = ఓ పార్వతీ, తవ = నీయొక్క; అగ్రేతు = ముందరను, మమ = నాయొక్క, ఆత్మప్రీతయే-మనస్సంతోషముకొఱకు, అస్ఫుటం = స్ఫుటము కానిదియును, సుగోప్యంచ = మిక్కిలి మరుగుపరచదగినదియు, ఇదంరహస్య = ఈరహస్యమును, వక్తవ్యం = చెప్పదగినది || హేపార్వతీ = ఓ పార్వతీ, స్వామిముఖ్యగణేశాద్యాః = స్వామి = ఈశ్వరుడు, ముఖ్య = ప్రాధాన్యముగాగల గణేశ = విఘ్నేశ్వరుడు, ఆద్యాః = మొదలైనవారినిన్ని, వైష్ణవాదీంశ్చ = విష్ణుసంబంధులు మొదలైనవార్లనున్న; నవక్తవ్యం = చెప్పగూడదు, (వంచించగూడదు) హేమహామాయే = గొప్పమాయాస్వరూపురాలవగు ఓ పార్వతీ మే = నాయొక్క పాదస్పర్శం = పాద = చరణములయొక్క, స్పర్శం = తాకుటను, కుసుప్య = చేయుము.

తా|| ఓ పార్వతీ లోకమునందు మూఁగులగువారు మదవతులగు కన్నియలయొక్క సంభోగము నందాసక్తులై తమ ప్రియురాండ్రయందు విరక్తులగుచున్నారు, గణేశ అట్టిమూఁగులకు నాచేత జెప్పబడినది, శ్రేష్ఠమైనది కాదు నాకుప్రియురాలవగు నీముందరనైతే నామనస్సంతోషముకొఱకు మిక్కిలి మరుగుపరచదగినదియును అస్పష్టమగు ఈరహస్యమునాచేత జెప్పబడుచున్నది యేదియనిన ఈ శ్వరుడే ప్రాధాన్యముగాగల గణేశాదులనున్న విష్ణువే ప్రాధాన్యము గాగల వైష్ణవులు మొదలయిన వారినిన్ని వంచించగూడదు “నీవు నాపాదస్పర్శనుమాత్రమే చేయుమాయని ఈశ్వరుడు పలికెను.

శ్లో|| అథ క్తేనంచ కేధూర్తే | పాషండేనాస్తి కాదిషు |

మనసాపినవక్తవ్యా | గురుగీతాకథానామ్ ||

టీక = అభక్తై = భక్తుడుకాని వానివిషయమునందు వంచకే = వంచన గానివిషయమునందు ధూర్తై = దుర్మార్గుని విషయము నందును, పాపంఁడే = పాపండుని విషయము నందును, (జటాకమండలు కాషాయములను, ధరించి వేదనిషిద్ధుడగు క్షుణ్ణ కమతస్థుడు) నాస్తి కాదిషు = నాస్తి = నాస్తి కుడు" (దేవుడు లేడని చెప్పెడువాడు) ఆదిషు = మొదలైనవిషయమునందును, మనసాపి = మనస్సు నందైనను, గురుగీతా = గురుగీతనుగ్ కదాచన = ఎప్పుడును, నవక్తవ్యా = చెప్పగూడదు:

తా = ఓ పార్వతీ ఈగురుగీత అభక్తుని కొఱకును వంచకుని కొఱకును ధూర్తుని కొఱకును పాపండుని కొఱకును నాస్తికులు మొదలైనవారికొఱకును మనస్సుతోనైనా ఎప్పుడును జెప్పగూడదు (అనగా మనస్సున జెప్పవలయుననిన్ని తలంచనే కూడదని భావము.)

శ్లో॥ గురువోబహవస్సంతి । శిష్యవృత్తాపహరకాః ।

తమేకంసర్లభంమన్యేశిష్యహృత్తాపహరకం ।

243

టీక = శిష్యవృత్తాపహరకాః = శిష్య = శిష్యునియొక్క, వృత్తమును, అపహరకాః = అపహరించెడి, బహవః = అనేకులు" గురవః గురువులు సంతి = కలరు, శిష్యహృత్తాపహరకం = శిష్య = శిష్యుని యొక్క, హృత్ = హృదయమునందలి, తాప = సంతాపమును, హరకం హరించెడి, ఏకం = ఒక్కడగు, తం = ఆగురువును, సర్లభం = పొందుట కశక్యమైనవానినిగా, మన్యే = తలంచుచున్నాను.

తా = ఓ పార్వతీ? శిష్యులధనమును హరించెడి గురువు అనేకులు కలరు. శిష్యుల హృదయతాపమును హరించెడి ఒక్కడగు ఆగురువును బొందుట కశక్యమని తలంచుచున్నాను.

శ్లో॥ చాతుర్యవాన్వివేకిచ । అధ్యాత్మజ్ఞానవాఙ్ముచిః ।

మానసనిర్మలంయస్య । గురుత్వతస్యశోభతే ॥

244

టీక = చాతుర్యవాన్ = నెపుణ్యము గలవాడును, వివేకిచ = జ్ఞా

నముగలవాడును అధ్యాత్మజ్ఞానవాక్ = పరమాత్మ జ్ఞానముగలవాడును
గు జనుడు శుచిః = పరిశుద్ధుడు, (భవతి = అగుచున్నాడు) యస్య =
యెవనియొక్క, మానసం = మనస్సు, నిర్మలం = స్వచ్ఛమైనదో, తస్య =
వానియొక్క, గురుత్వం = గురుత్వము, శోభతే = ప్రకాశించు చు
న్నది.

తా॥ ఓ పాగ్గనీ నేర్చుగల జ్ఞానవంతుడగు పరబ్రహ్మజ్ఞానియే మన
స్సునందు పరిశుద్ధుడగుచున్నాడు, ఇదిగాక ఎవనికి మనస్సునిర్మల మ
యినదో వానియొక్క గురుత్వమే ప్రకాశించుచున్నది.

శ్లో॥ గురువోనిర్మలాశ్శాంతాః సాధవోమితభాషిణాః ॥
కామక్రోధవినిర్ముక్తాః । సదాచారజితేంద్రియాః ॥

శ్లో॥ కృతార్థాః గురుభక్తైస్తు ॥ వేదశాస్త్రానుసారతః ।
ముచ్యతేపాతకాఘ్నోరాత్ । గురుభక్తోవిశేషతః ॥

౩46

టీక = గురవః = గురువులు, నిర్మలాః = స్వచ్ఛమైనవారును, శాం
తాః = శాంతులును. సాధవః = నెమ్మది గలవారును. మితభాషిణాః -
స్వల్పముగా మాట్లాడెడి వారును, కామక్రోధవినిర్ముక్తాః = కామక్రో
ధ = కామక్రోధములను, వినిర్ముక్తాః = విడిచినవారును, సదాచారాః
మంచియాచారము గలవారును' జితేంద్రియాః - జిత - జయింపబడిన
ఇంద్రియాః - ఇంద్రియములు గలవారును (భవంతి - అగుచున్నారు)॥
విశేషతః - అధికముగా, గురుభక్తః - గురువుయందలి భక్తిగలవాడు,
వేదశాస్త్రానుసారతః - వేదశాస్త్రములయొక్క అనుసరణమువలన కృ
తార్థాః - చేయబడిన గురుభక్తైస్తు - గురువు యందలి భక్తివల్లనే ఘో
రాత్ - భయంకరములైన పాతకాత్ - పాపములనుండి (బ్రహ్మహ
త్యాది పాపములనుండి) ముచ్యతే - విడువ బడుచున్నాడు.

తా॥ గురువులు నిర్మలులును శాంతులును సాధువులును మితభా
షులును కామ క్రోధ రహితులును సదాచారులును జితేంద్రియులు

నగుచున్నారని విశేషముగాగురువుయందు భక్తి కలవాడు వేదశాస్త్రానుసారముగా చేయబడిన గురువుయందలి భక్తివల్లనే భయంకరమైన బ్రహ్మాత్యాది పాపములనుండి విడువబడుచున్నాడు.

శ్లో॥ దుస్సంగంచ పరిత్యజ్య । పాపకర్మపరిత్యజేత్ ।

చిత్రచిహ్నమిదం యస్య । తస్య దీక్షావిధీయతే ॥

247

టీక = దుస్సంగంచ = దుష్టసాంగత్యమును, పరిత్యజ్య = విడిచి, పాపకర్మ = పాపకర్మను పరిత్యజేత్ = విడిచి పెట్టవలయును, యస్య = ఎవనికి ఇదం = ఈ చిత్రచిహ్నం = ఆశ్చర్యమైనగురుతు (భవేత్ = అగునో) తస్య - వానికి దీక్షా - గురుమంత్రదీక్షను విధీయతే - విధించబడినది;

తా॥ దుష్టసాంగత్యమును విడిచి పాపకర్మమును వదిలి ఇట్టి ఆశ్చర్యమైన గురుతు యెవనికి కలుగునో వానికే గురుమంత్రదీక్షను యివ్వబడుచున్నది.

శ్లో॥ చిత్తత్యాగనియుక్తశ్చ । క్రోధగర్వవివర్జితః ।

ద్వైతభావపరిత్యాగీ । తస్య దీక్షావిధీయతే ॥

248

టీక = చిత్తత్యాగనియుక్తశ్చ - చిత్త - మనసునొక్క త్యాగ = విడుచుటయందు నియుక్తః - మిక్కిలి కూడుకొని యున్నవాడును కోఱధకర్మవివర్జితః - క్రోధ - కోపమును గర్వ - అహంకారమును వివర్జితః - విడిచినవారును ద్వైతభావపరిత్యాగీ - ద్వైతభావ - ద్వైతభావమును జీవాత్మ పరమాత్మ భేదభావమును) పరిత్యాగీ - విడిచినవాడును (యః = ఎవడో) తస్య - వానికి దీక్షా - గురుమంత్రదీక్షను విధీయతే - విధించబడుచున్నది.

తా॥ మనోత్యాగమతో కూడుకొనియున్నవాడును కోపాహంకారములను విడిచినవారును జీవేశ్వరులయందు భేదబుద్ధిని లేనివాడును ఎ

వఱో వానికే గురుమంత్రదీక్షను విధింపబడి యున్నది.

శ్లో॥ ఏతల్లక్షణాయు క్తత్వం । సర్వభూతహితేరతం ।

నిర్మలంజీవితేయస్య । తస్యదీక్షావిధిమాతే ॥

246

టీక= ఏతల్లక్షణాయు క్తత్వం- ఏతల్లక్షణ- ఈ పూర్వోక్తమైన చిహ్నములతో యు క్తత్వం- కూడుకొని యుండుటయును సర్వభూతహితేరతం- సర్వభూత- సమస్తజీవులకును హితే- ఇష్టమైన దానియగుదురతం- ఆసక్తమైనది యును నిర్మలం- స్వచ్ఛమైనదియును జీవితం= ప్రాణధారణయును యస్య ఎవనికి. (అస్తికలదో) తస్య-వానికిదీక్షా- గురుమంత్రదీక్షను విధియతే- విధింపబడియున్నది:

తా॥ ఎవనికి ఈపూర్వము చెప్పినచిహ్నముతో కూడుకొనుటయు సమస్తజీవులకు నిష్టమైనదగుట యందాసక్తిగలదియును నిర్మలమునగు ప్రాణధారణయునుగలదో వానికే గురుమంత్ర దీక్షను విధింపబడి యున్నది;

శ్లో॥ క్రియయాచాన్వితంపూర్వం । దీక్షాజాలః నిరూపితం ।

మంత్రదీక్షాభిధానాంగో । పాంగంసర్వశివోదితం ॥ 250

టీక- పూర్వం- ముందు క్రియయాచ- కర్మతో (గురుమంత్రదీక్షాతో) అన్వితం- కూడుకొనిన వానినిగూర్చి దీక్షాజాలం- మంత్రదీక్షా సముదాయము నిరూపితం- నిరూపింప బడినది మంత్రదీక్షాభిధానం- మంత్రదీక్షయనుపేరుగల సాంగోపాంగం- అంగోపాంగములతో, కూడుకొనిన (సాధనములతోను- ఉపసాధనములతోగూడుకొనిన) సర్వం- సమస్తమున్న శివోదితం- శివ-ఈశ్వరునిచేత ఉదితం- చెప్పబడినది.

తా॥ ఓ పార్వతీ ముందు గురుమంత్ర దీక్షాకర్మముతో గూడుకొనిన వానినిగూర్చి మంత్రదీక్షా సముదాయము నిరూపింపబడినది. మంత్రదీక్షయనుపేరుగలిగి సాధనోపసాధనములతోగూడుకొనినదంతయును ఈ శ్వరునిచేత చెప్పబడినది.

శ్లో॥ క్రియయాస్యాద్విరహితాం । గురుసాయుజ్యదాయినీం ।

గురుదీక్షాంవినాకోవా । గురుత్వాచారపాలకః ॥ 251

టీక॥ క్రియయాః దీక్షాకర్మముతో విరహితాంః శూన్యమైనదియును, గురుసాయుజ్యదాయినీం = గురు = గురువుతోటి, సాయుజ్య = సాయుజ్యమును, దాయినీం = ఇచ్చునట్టిది యునగు, గురుదీక్షాంవినా = గురుమంత్ర దీక్షలేకుండా, కోవా = ఎవడు, గురుత్వాచారపాలకః = గురుత్వ = గురుత్వముగుటయొక్క, ఆచార = నడవడికను, పాలకః = పరిపాలించెడివాడు, భవేత్ = అగును.

తా॥ దీక్షాకర్మతో శూన్యమైనదియును గురుసాయుజ్యముఇచ్చునదియునగు గురుమంత్రదీక్ష లేకుండా ఎవడు గురుత్వముయొక్క యాచారమును, పరిపాలించెడి వాడగును, (అనగా) ఎవడును గురుత్వాచారమును పరిపాలించెడివాడు కాడని భావము.

శ్లో॥ శక్తౌనచాపిశక్తోవా । దైశికాంఘ్రింసమాశ్రయేత్ ।

తస్యజన్మాస్తిసఫలం । భోగమోక్షఫలప్రదం ॥ 252

టీక = శక్తః = సమర్థుడైనను, నచాపిశక్తోవా = సమర్థుడు కాకపోయినను, దైశికాంఘ్రిం = దైశిక = గురుసంబంధమైన, అంఘ్రిం = పాదమును, సమాశ్రయేత్ = ఆశ్రయించెనేని, తస్య = వానియొక్క, భోగమోక్షఫలప్రదం = భోగ = సుఖముయొక్క, జన్మ = పుట్టుకయు, మోక్ష = ముక్తియొక్కయు, ఫల = ఫలమును, ప్రదం = ఇచ్చునదై, సఫలసార్థకమైనదై, అస్తి = ఉంచున్నది.

తా॥ ఓ పార్వతీ సమర్థుడైనను అసమర్థుడైనను గురుపాదమునాశ్రయించెనేని భోగమోక్షములయొక్క ఫలమును జన్మసార్థకమును, గలుగుచున్నది.

శ్లో॥ అన్యస్తచిత్తపక్వస్య । శ్రద్ధాభక్తియతస్యచ ।

ప్రవక్తవ్యమిదందేవి । మమాత్మప్రీతయేసదా ॥

253

టీక = హేదేవీ = ఓ పార్వతీ, ఇదం = ఇది, అత్యంతచిత్తపక్వస్య = అత్యంత = మిక్కిలి, చిత్తపక్వస్య = మనోపరిపక్వముగల, శ్రద్ధాభక్తియుతస్యచ = శ్రద్ధా = ఆసక్తితోను, భక్తి = పూజ్యాను రాగముతోను, యుతస్య = గూడుకొనినవానికి, సదా = ఎల్లప్పుడు' మమ = నాయ్దుక్క, ఆత్మప్రీతయే = మనస్సుసంతోషముకొరకు, వక్తవ్యం = చెప్పదగినది.

తా॥ ఓ పార్వతీ? ఇదిమిక్కిలి మనోపరిపక్వముకలిగిన శ్రద్ధాభక్తితో గూడుకొనినవానికి నామనస్సంతోషముకొరకు నెల్లప్పుడు చెప్పదగినది.

శ్లో॥ సచ్చిదానందరూపాయ । వ్యాపినేపరమాత్మనే ।

నమశ్రీగురునాథాయ ॥ ప్రకాశానందమూర్తయే ॥ 254

టీక - సచ్చిదానందరూపాయ - సత్ - బ్రహ్మము, చిత్ - జ్ఞానమును, ఆనంద - ఆనందమును, రూపాయ - స్వరూపముగా గలవాడును, వ్యాపినే - అంతటా వ్యాపించియుండెడివాడును, ప్రకాశానందమూర్తయే - ప్రకాశ - వెలుగుచున్న, అనంద - సంతోషమే, మూర్తయే - ఆకారగా గలవాడును, పరమాత్మనే - పరమాత్మ స్వరూపుడునగు; శ్రీగునాథాయ - ప్రకాశ మానుడగు గురునాథుని కొరకు, నమః - నమస్కారము,

తా॥ ఓ పార్వతీ? సచ్చిదానంద స్వరూపుడును అంతటా వ్యాపించియుండెడివాడును ప్రకాశమానమగు సంతోషమే రూపముగలవాడును పరమాత్మ స్వరూపుడునగు శ్రీగురునాథునికొరకునమస్కారము.

శ్లో॥ సత్త్వానందస్వధైఖరూపాయ । బోధేకసుఖకారిణే ।

నమోవేదాంతవేద్యాయ । గురవేబుద్ధిసాక్షిణే ॥

255

టీక = సత్యానంద స్వరూపాయ = సత్య = సత్యమును, (భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలములయందు నాశనము లేకుండుటయును), ఆనంద = సంతోషమును, స్వరూపాయ = స్వరూపముగా గలవాడును, బోధైకసుఖరూపిణే = బోధ = జ్ఞానమే, ఏక = ముఖ్యమగు; సుఖరూపిణే సుఖస్వరూపముగా గలవాడును, వేదాంత వేద్యాయ = వేదాంత = ఉపనిషత్తులచేత, వేద్యాయ = తెలిసికొన దగినవాడును' బుద్ధిసాక్షిణే - బుద్ధి = జ్ఞానము, సాక్షిణే = ద్రష్టయునగు, గురవే = గురుస్వరూపుని కొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ సత్యానంద స్వరూపుడును జ్ఞానమే ముఖ్యమైన సుఖస్వరూపముగలవాడును ఉపనిషత్తులచే తెలిసికొన దగినవాడును బుద్ధిసాక్షియునగు గురుస్వరూపుని కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నమస్తేనాథభగవాన్ । శివాయగురురూపిణే ।

విద్యావతారసంసిద్ధ్యై । స్వీకృతానేకవిగ్రహ ॥

256

టీక = హేనాథ = ఓస్వామీ, హేభగవాన్ = షడ్గుణేశ్వర్య సంపన్నుడవగు ఓ స్వామీ, విద్యావతారసంసిద్ధ్యై = విద్యావతార = జ్ఞానావతారముయొక్క, సంసిద్ధ్యై = సిద్ధికొరకు స్వీకృతానేకవిగ్రహ = స్వీకృత = పొందబడిన, అనేకవిగ్రహ = అనేకరూపములుగల ఓ స్వామీ శివాయ = మంగళ స్వరూపుడవును గురురూపిణే = గురుస్వరూపుడవునగు తే = నీకొఱకు, నమః = నమస్కారము.

తా॥ ఓ స్వామీ? జ్ఞానావతారముయొక్క సంసిద్ధికొరకు స్వీకరింపబడిన అనేక రూపములుగల స్వామీ? మంగళ స్వరూపుడవును గురుస్వరూపుడవునగు నీకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నవాయననరూపాయ । పరమార్థైకరూపిణే ।

సర్వాజ్ఞానతమోభేద । భాసవేచిద్భూతాయతే॥

257

శ్లో॥ స్వతంత్రాయదయాస్తుత । విగ్రహాయశివాత్మనే ।

పరతంత్రాయభక్తానాం ! భవ్యానాంభవ్యరూపిణే ॥ 258

శ్లో॥ వివేకినాంవివేకాయ ! విమళాయవిమళిణాం !

ప్రకాశినాంప్రకాశాయ ! జ్ఞానినాంజ్ఞానరూపిణే ॥ 259

శ్లో॥ పురస్తాత్పార్శ్వయోఃపృష్ఠే ॥ నమస్త్యుర్యాదుషర్యధః ।

సదామచ్ఛిత్తరూపేణ । విధేహిభవదాసనం ॥ 260

లోక = నవాయ = నూతన స్వరూపుడవును, నవరూపాయ = నూతనమైన ఆకారముగల వాడవును, పరమార్థైకరూపిణే = పరమార్థ ఉత్కృష్టమైన శేవల శరమాత్మః స్తువే ఏక = ముఖ్యమగు, రూపిణే = స్వరూపముగా గలవాడవును, సర్వాజ్ఞానతమోభేదభానవే = సర్వ = సమస్తమయిన, అజ్ఞాన = అజ్ఞానమనెడి, తనుః = చీకటిని, భేద = భేదిండు ఓకు, భానవే = సూర్యుడవును, చిద్వనాయ = ప్రకాశాధిక్యము గలవాడవును, స్వతంత్రాయ = స్వతంత్రుడవును, (పరాధీనుడవు కానివాడవును) దయాక్లుప్తవిగ్రహాయ = దయ = కరుణచేత, క్లుప్త = చేయబడిన విగ్రహాయ = ఆకారము గలవాడవును, శివాత్మనే = ఈశ్వరస్వరూపుడవును, భవ్యానాం = మంగళ స్వరూపులైన, భక్తానాం = భక్తులకు పరతంత్రాయ = స్వాధీనుడవును, భవ్యరూపిణే = మంగళ స్వరూపుడవును, వివేకినాం = జ్ఞానవంతులయొక్క, వివేకాయ = జ్ఞానస్వరూపుడవును, విమర్శినాం = విచారిం చెడి వారలయొక్క, విమర్శాయ = విచారణస్వరూపుడవును, ప్రకాశినాం = ప్రకాశముగల వాటియొక్క, ప్రకాశాయ = ప్రకాశస్వరూపుడవును, జ్ఞానినాం = జ్ఞానులయొక్క, జ్ఞానస్వరూపిణే = జ్ఞానస్వరూపము గల వాడవునగు, తే = నీకొఱకు, పురస్తాత్ = ముందరను, పార్శ్వయోః = ప్రక్కలయందును; పృష్ఠే = వెనుకభాగమునందును, ఉపరి = మీదిభాగమునందును అధః = క్రిందిభాగమునందును నమస్త్యుర్యాత్ = నమస్కరించ పలయును, సదా = ఎల్లప్పుడు మచ్ఛిత్తరూపేణ = మత్ = నాయొక్క చిత్తరూపేణ = మనోరూపముతో భవదాసనం = నీయందుండునటుల విధేహి = చేయుము.

తా॥ ఓపార్యతీ? నవీనుడవును నూతనస్వరూపుడవును ముఖ్యమైన పరమాత్మ స్వరూపుడవును సమస్తమైన అజ్ఞానమనెడి అంధకారము భేదించుటకు సూర్య స్వరూపుడవును ప్రకాశాధిక్యము గలవాడవును స్వతంత్రుడవును కరుణచేత బొందబడిన ఆకారము గలవాడవును ఈ శ్వరస్వరూపుడవును పరమ భక్తులకు స్వాధీనుడవును వివేకులకు వివేక స్వరూపుడవును విచారణ చేయువారలకు విచారస్వరూపుడవును ప్రకాశించువారలకు ప్రకాశస్వరూపుడవును జ్ఞానులకు జ్ఞానస్వరూపుడవునగు సద్గురుస్వరూపుడవైననీకొరకు నమస్కారమని పురోభాగము నంతును పార్శ్వములయందును వెనుక భాగమునందును మీదను క్రిందను అంతటను నమస్కరించ వలయును, ఇట్లునమస్కరించి ఓస్వామీ నీదివ్యస్వరూపమునందే నాచిత్తము నిలిచియుండు నటుల జేయుమనిసద్గురువును ప్రార్థించ వలయును.

• శ్లో॥ శ్రీగురుంపరమానందం । వందేనందవిగ్రహం ।

యస్యసన్నిధిమాత్రేణ । చిదానందాయతేనమః ॥

261

టీక= ఆనందవిగ్రహం= ఆనంద= బ్రహ్మనందమే విగ్రహం= ఆకారముగాగలవాడును పరమానందం= శ్రేష్ఠమైన యానందుడునగు శ్రీగురుం= ప్రకాశమానుడగు సద్గురువునుగూర్చి (అహం- నేను) వందే నమస్కరించు చున్నాను, యస్య= యెవనియొక్క సన్నిధిమాత్రేణ= సమీపముచేతనే చిదానందాయతే= జ్ఞానమును ఆనందమును గలుగజేయుబడునో (తస్య- వానికి) నమః- నమస్కారము.

తా॥ ఆనందవిగ్రహుండును శ్రేష్ఠమైన ఆనందుడునగు సద్గురువును గూర్చి నమస్కరించుచున్నాను ఏసద్గురువుయొక్క సామీప్యము చేతనే జ్ఞానానందములు కలుగుచున్నవో అట్టియానంద స్వరూపుడైన సద్గురువునకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నమోస్తుగురవేతుభ్యం । సహజానందరూపిణే ।

యస్య వాగమృతంహంత్రి । విషం సంసారసంజ్ఞికం ॥

262

టీక = యస్య - ఏవనియొక్క వాగమృతం - వాక్కునెడి యమృతము సంసారసంజ్ఞికం - సంసారమును పేరుగల విషం = గరళమును హంత్రి - నశింపజేయుచున్నదో (తస్మై - అటువంటి) సహజానందరూపిణే = సహజమైన అనందమే స్వరూపముగాగల గురవే - గురుస్వరూపుడైన తుభ్యం - నీకొఱకు నమః - నమస్కారము అస్తు అగును.

తా॥ ఏగురువుయొక్క వాక్కుయనెడు అమృతము సంసారమనెడిపేరుగల గరళమును నశింపజేయుచున్నదో అట్టిసహజానంద స్వరూపుడవును సద్గురుస్వరూపుడవునగు నీకొఱకు నమస్కారము అగుగాక;

శ్లో॥ నానాయుక్తోపదేశేన । తారితాశిష్యసంతతిః ।

తత్కృపాసారవేదేన । గురుచిత్పదమచ్యుతం ॥

263

టీక - శిష్యసంతతిః - శిష్యులయొక్క పారంపర్యము నానాయుక్తోపదేశేన - నానా - అనేక విధములయిన యుక్త - యోగములయొక్క ఉపదేశేన - చెప్పుటచేతను తారితా - తరింపజేయబడినది తత్కృపాసారవేదేన - తత్ - ఆగురువుయొక్క కృపాసార - దయాసారమును వేదేన - తెలిసి కొనుటచేతను గురుచిత్పదం - గురువుయొక్క చిత్పదం - జ్ఞానస్థానము అచ్యుతం - నాశనరహితమైనది (భవతి - అగుచున్నది)

తా॥ అనేకవిధములైన యోగములయొక్కయుపదేశముచేత శిష్యులయొక్క పారంపర్యము తరింపజేయబడినది, గురుకృపాసారమును తెలిసికొనుటచేత గురుసంబంధమగు జ్ఞానపదము నసించనిదిఅగుచున్నది.

శ్లో॥ అచ్యుతాయనమస్తస్మై గురవేపరమాత్మనే ।

స్వారామోక్తపదేచ్ఛానాం । దత్తంయేనాచ్యుతంపదం ॥264॥

టీక = యేన - ఏవనిచేతను స్వారామోక్తపదేచ్ఛానాం - స్వారామ

అత్మారామబ్రహ్మమును గురించి ఉక్త. చెప్పబడిన పద- స్థానమునగు
దు ఇచ్ఛానాం- కోరికగలవారలకు అచ్యుతం- నాశన రహితమైన
పదం- స్థానము దత్తం- ఇవ్వబడినదో, తస్మై- అటువంటి, అచ్యు
తాయ- నాశనరహితుడగు, పరమాత్మనే= పరమాత్మస్వరూపుడైన
గురవే- గురువుకొఱకు నమః- నమస్కారము;

తా॥ ఏ గురువువలన ఆత్మస్వరూపమునందు క్రీడించెడు వారల
ను జెప్పబడినదో అట్టి మోక్షపదమునందు కోరికగలవారలకు నాశ
నరహితమైన ముక్తిపదము ఇవ్వబడినదో అటువంటి నాశన రహిత
మైన పరమాత్మస్వరూపుడగు గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నమోచ్యుతాయగురవే । అజ్ఞాన ధ్వాంతభానవే ।

శిష్యసన్మార్గపటవే కృపా పియూష సింధవే ॥ 265

టీక= అజ్ఞానధ్వాంతభానవే- అజ్ఞాన-అజ్ఞానమనెడి. ధ్వాంత- అం
ధకారమైన చీకటికి భానవే- సూర్యుడైనవాడును శిష్యసన్మార్గపట
వే- శిష్య- శిష్యులయొక్క. సన్మార్గ- మంచిమార్గమునందు పటవే-
సమర్థుడును కృపాపియూషసింధవే- కృపా-దయయనెడి, పియూష
ష- అమృతమునకు సింధవే- సముద్రుడును, అచ్యుతాయ- నాశన
ములేనివాడునగు గురవే- సద్గురువుకొఱకు. నమః- నమస్కారము.

తా॥ అజ్ఞానమను చీకటికి సూర్యుడును శిష్యసన్మార్గమునందు
సమర్థుడును దయయనెడి అమృతమునకు సముద్రుడును నాశనర
హితుడునగు సద్గురువుకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ ఓమచ్యుతాయగురవే శిష్యసంసార సేతవే ।

భక్తకార్యైక సింహాయ పమస్తేచిత్సఖాత్మనే ॥ 266

టీక= శిష్యసంసారసేతవే- శిష్య- శిష్యులయొక్క, సంసార- సం
సారమునకు, సేతవే= కట్టయైనవాడవును, (బంధించువాడవును) భ

స్త్రీకార్యైకసింహాయ = భక్త - భక్తులయొక్క, కార్య - పనులకు, ఏక
సింహాయ = ముఖ్యమైన సమర్థుడవును, చిత్కుఖాత్మనే = జ్ఞానానంద
స్వరూపుడవును, ఓం. ఓంకారమగు ప్రణవస్వరూపుడవును, అచ్యు
తాయ - నాశనరహితుడవునగు గురవే = గురుడవైన, తే. నీకొఱకు
నమః - నమస్కారము.

తా॥ శిష్యుల సంసారములను బాధించి అడ్డగించెడువాడవును,
భక్తుల కార్యములను నెరవేర్చుటకు ముఖ్యమైన సమర్థుడవును, జ్ఞానా
నందస్వరూపుడవును, ప్రణవస్వరూపుడవును, నాశనరహితుడవునగు
గురుడవైన నీకొఱకు నమస్కారము.

శ్లో॥ గురునామసమం దైవం । నపితా నచ బాంధవః ।

గురునామః సమస్వామీ । నేదృశం పరమం పదమ్ ॥ 267

టీక = గురునామసమం - గురు గురువుయొక్క, నామ - పేరుతో
సమం - సమానమైన, దైవం - దైవము, పితా - తండ్రి, న - కాదు,
బాంధవాః - బంధువులు, న - కారు, గురునామసమః - గురువుయొక్క
నామముతో సమానము, స్వామీ - ఈశ్వరుడును, ఈదృశం - ఇటు
వంటి, పరమంపదం - మోక్షపదమును, న - కాదు.

తా॥ గురువుయొక్క పేరుతో సమానమైనదైవము తండ్రియు
ను, బాంధవులునుగారు, ఈశ్వరుడును పరమపదమును, గురు నామ
ముతో సమానములుగావని భావము.

శ్లో॥ ఏకాక్షరప్రదాతారం । యోగురుం నైవమన్యతే ।

శ్వానయోని శతంగత్వా । చండా లేష్వభిజాయతే ॥ 268

టీక = యః - ఎవడు, ఏకాక్షరప్రదాతారం - ఏకాక్షర - ఓంకారమైన
న ప్రణవమును, ప్రదాతారం - ఇచ్చెడి, గురుం - గురువును - నైవమ
న్యతే - తలంచడో, (సః - వాడు) శ్వానయోనిశతం - శ్వాన - కుక్క

లయొక్క; యోని- జన్మస్థానములయొక్క, శతం - నూటిని గత్వా-
 పొంది చండా లేషు- చండాలులయందు అభిజాయతే- పుట్టుచున్నాడు

తా॥ ఎవడు ఒకటియగు నాశరహితమైన ప్రణవోపదేశమును
 చేసిన సద్గురువును దలంచడో వాడు నూరుసారులు కుక్క- యోనుల
 యందు జన్మించి కడపట చండాలులయందు పుట్టుచున్నాడు.

శ్లో॥ గురుత్యాగాద్భవేన్మృత్యుః మంత్రత్యాగాద్దరిద్రతాః
 గురుమంత్రపరిత్యాగీ రారవం నరకం వ్రజేత్ ॥

269

టీక- గురుత్యాగాత్ - గురు- గురువును, త్యాగాత్ - విడుచుట
 వలన మృత్యుః- మరణమును, మంత్రత్యాగాత్ - మంత్ర-మంత్రము
 చు త్యాగాత్ - విడుచుటవలన దరిద్రతా- దారిద్ర్యమును భవేత్ -
 కలుగును; గురుమంత్ర పరిత్యాగీ- గురు- గురువును మంత్ర- మం-
 త్రమును, పరిత్యాగీ- విడిచినవాడు రారవం- రారవమును పెరుగల
 నరకం - నరకమును వ్రజేత్ - పొందును.

తా॥ ఓపార్వతీ గురువును విడుచుటవలన మరణమును, మంత్ర
 మును విడుచుటవలన దారిద్ర్యమును కలుగును. గురువును మంత్ర
 మును రెండిని విడుచుటవలన రారవమును పెరుగల గొప్ప నరకము
 ను బొందునని భావము.

శ్లో॥ శివకోఽధ్యాయస్త్రీతా । గురుకోఽధాచ్ఛివోనహి ।
 తస్మాన్సర్వప్రయత్నేన । గురోరాజ్ఞాం నలంఘయేత్ ॥ 270

టీక= శివకోఽధాత్ = ఈశ్వరునియొక్క కోపమువలన, గురుః=
 గురువు, త్రాతా= రక్షించగలడు, గురుకోఽధాత్ = గురువుయొక్క
 కోపమునుండి, శివః= ఈశ్వరుడు; నహి= రక్షించలేడు, తస్మాత్ -
 ఆకారణమువలన, సర్వప్రయత్నేన= అన్నిప్రయత్నములచేతను, గు-
 రోః= గురువుయొక్క, ఆజ్ఞాం= అజ్ఞను, నలంఘయేత్ = అతిక్రమిం-

చగూడదు,

తా॥ ఈశ్వరునియొక్క కోసమునుండి గురువు రక్షించగలడు; గురువుయొక్క ఆగ్రహమునుండి శివుడు రక్షించలేడు ఆకారణమువలన సర్వవిధములచేతను గురువుయొక్క ఆజ్ఞను అతిక్రమించగూడదు అని భావము.

శ్లో॥ సంసారసాగర సముద్ధరణైకమంత్రం । బ్రహ్మాదిదేవ ముసిపూ
జితసిద్ధమంత్రం । దారిద్ర్య దుఃఖ భవరోగ వినాశమంత్రం ।
వందేమహాభయహరం గురురాజమంత్రం ॥ 271

టీక= సంసా...మంత్రం- సంసార- సంసారమనెడి, (జనన మరణ ప్రవాహరూపమైన దేహమే సంసారము) సాగర- సముద్రమునుండి సముద్ధరణ. (యెత్తిరక్షించుటయందు) ఏకమంత్ర ముఖ్యమైనమంత్రమును, బ్రహ్మ ..మంత్రం= బ్రహ్మాది- బ్రహ్మమొదలైన, దేవ-దేవతలచేతను, ముని= ఋషులచేతను, పూజితం= పూజింపబడిన, సిద్ధమంత్రం= సిద్ధినిపొందించెడి మంత్రమును, దారి...మంత్రం= దారిద్ర్య= దరిద్రముయొక్క, దుఃఖ= దుఃఖమును, భవ= సంసారమనెడి రోగ= వ్యాధిని, వినాశమంత్రం= నశింపజేసెడిమంత్రమును, మహాభయహరం= గొప్పభయమును హరించెడిదియునగు, గురురాజమంత్రం= గురురాజమంత్రమునుగూర్చి, వందే= నమస్కరించుచున్నాను:

తా॥ సంసార సముద్రమునుండి ఎత్తిరక్షించుటకు ముఖ్యమైన మంత్రమును బ్రహ్మమొదలైన దేవతలచేతను ఋషులచేతను పూజింపబడి సిద్ధిపొందించెడు మంత్రమును, దరిద్రదుఃఖములను సంసారరోగమును నశింపజేసెడు మంత్రమును, గొప్ప భయమును హరించునదియునగు గురురాజమంత్రమునుగూర్చి నేను నమస్కరించుచున్నానని భావము;

శ్లో॥ సప్తకోటి మహామంత్రా । చిత్తవిభ్రమ కారకాః ।
ఏకఏవ పరోమంత్రో గురురిత్యక్షరద్వయమ్ ॥ 272

టీక = సప్త... మంత్రాః— సప్తకోటి ఏడుకోట్ల, మహామంత్రాః మహామంత్రములు, చిత్తవిభ్రమకారకాః = చిత్తవిభ్రమ = మనోభ్రాంతిని, కారకాః = కారణమైనవిగా, (భవంతి = అగుచున్నవి) గురురితి = గురువనెడి, అక్షరద్వయం— రెండక్షరములుగల ప్రణవమంత్రము, ఏకం ఒక్క—టే, మంత్రఏవ = మంత్రమే, పఠః = శ్రేష్ఠమైనది:

తా॥ ఏడుకోట్ల మహామంత్రములును మనోభ్రమను గలుగజేయును గురువునెడి రెండక్షరములు గల ప్రణవ మంత్రమే శ్రేష్ఠమైనదని, భావము.

శ్లో॥ యస్యప్రసాదాదహమేవసర్వం మయ్యేవసర్వంపరికల్పితంచ ।
ఇత్థంవిజానామిసదాత్మరూపం । తస్మాంఘ్రిపద్మంప్రణతోస్మిని
త్యం ॥ 273

టీక = యస్య = ఏగురువుయొక్క, ప్రసాదాత్ = అనుగ్రహమువలన, అహమేవ = నేనే, సర్వం— సమస్తమును, (భవామి = అగుచున్నాను) మయ్యేవ = నాయందే, సర్వం = సమస్తమును, పరికల్పితంచ = కల్పింపబడినవి, (భవతి— అగుచున్నవి) ఇత్థం = ఈప్రకారముగా, సదాత్మరూపం = పరమాత్మ స్వరూపమును, విజానామి = తెలిసికొనుచున్నాను, తస్య = ఆగురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మం = పాదపద్మములనుగూర్చి, నిత్యం = ఎల్లప్పుడును, ప్రణతోస్మి = నమస్కరించుచున్నాను.

తా॥ నేనే సర్వమగుచున్నాను, నాయందే సర్వమును గల్పింపబడుచున్నవి, యేగురువుయొక్క అనుగ్రహమువలన యీప్రకారముగా పరమాత్మస్వరూపమును తెలిసికొనుచున్నాను అట్టి సద్గురువుయొక్క పాదపద్మములను గూర్చి ఎల్లప్పుడును నమస్కరించుచున్నాను.

శ్లో॥ అజ్ఞానమిరాంధస్య । విషయాకాంతచేతసః ।

జ్ఞానప్రభాప్రదానేన ప్రసాదంకురుమేపిభో ॥

274

టీక = హేత్రభో. ఓస్వామీ, అజ్ఞానమిరాంధస్య = అజ్ఞాన = అ

జ్ఞానమనెడి, తిమిర = చీకటిచేతను, అంధస్య = గుడ్డివాడను, విషయా
క్రాంతచేతసః - విషయ శబ్దాది విషయములచేతను, ఆక్రాంత. ఆక
మింపబడిన, చేతసః - మనస్సు గలవాడనగు, మే - నాకు, జ్ఞానప్రభాప్తి
దానేన - జ్ఞాన - పరమాత్మ జ్ఞానమనెడి, ప్రభా - కాంతిని, ప్రదానేన =
కలుగ జేయునట్టి, ప్రసాదం - అనుగ్రహమును, కురు - చేయుము;

తా॥ శబ్ద స్పర్శ రూప రసగంధాది విషయముల యందాసక్తమైన,
మనస్సుగలిగి పరమాత్మ స్వరూపమైన నన్ను నేను తెలిసి కొనక పో
వుట యనెడి అజ్ఞానాంధకారముచేత గుడ్డివాడనగు నాకు పరమాత్మ
స్వరూపమే నేననెడి ఆత్మజ్ఞానముయొక్క తేజస్సును ఇచ్చుటకొఱకు
నన్ను అనుగ్రహించుమని సద్గురువును ప్రార్థించ వలయును.

ఇతి శ్రీ స్తాందపురాణే, ఉత్తరఖండే ఉమామహేశ్వర సంవాదే గురు
గీతాయాంకామ్యజపస్థాన జ్ఞానప్రదానాది ప్రశంసనంనామ
చ తు ర్థో ధ్యాయః

గద్య॥ ఇది స్తాందపురాణాంతర్గత ఉత్తరఖండమునందున్న
ఉమామహేశ్వర సంవాదమునందలి గురుగీతయందు గురు

గీతామంత్ర జపస్థాన, జ్ఞాన, ఫలప్రదానము మొదలైన

వానియొక్క ప్రశంసనము శ్రీమద్భాగవత కృష్ణదేశి

క ప్రభుస్వాములవారి ప్రియశిష్యుడైన పీల్చానా

శంకరరావుగారిచే. టీకా తాత్పర్యముల

ను రచియింపబడిన చతుర్థా

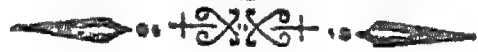
ధ్యాయముసర్వంబును.

స మా ప్త ము

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః;
అ థ గు ర్వ ష్ట కా ర ం భః

గుర్వష్టకములు ఆరంభము

శ్లో॥ కళత్రంధనంపుత్రపౌత్రాదిసర్వం ।
గృహంబాంధవాఃసర్వమేతద్ధిజాతం ।
గురోరంఘ్రిపద్మేనుసశ్చేన్నలగ్నం ।
తతఃకిం,తతఃకిం,తతఃకిం,తతఃకిం, ॥

టీక = యస్య - ఎవనికి, కళత్రం - భార్యయును, ధనం - ధనమును, పుత్రపౌత్రాది = పుత్ర - పుత్రులును, పౌత్ర - మనుమలును, ఆది - మొదలైన, సర్వం - సమస్తమును, గృహం - ఇల్లును, బాంధవాః - బంధువులును, జాతం - పుట్టిన, ఏతత్ - ఈ, సర్వంహి = సమస్తమును, అస్తి - కలిగియుండినను, తస్య - వానియొక్క, మనః - మనస్సు - గురోః - గురువుయొక్క అంఘ్రిపద్మే, పాదపద్మములయందు నలగ్నంచేత్ - కూడుకొనక పోయినయడల తతః - ఆసమస్తము నుండుటవలన కిం - ఏమిప్రయోజనము తతః - ఆసమస్తము నుండుటవలన కిం - ఏమిప్రయోజనము తతః - ఆసమస్తము నుండుటవలన కిం - ఏమిప్రయోజనము తతః - ఆసమస్తము నుండుటవలన కిం - ఏమిప్రయోజనము;

తా॥ మనస్సు గురుపాదపద్మములయందు బొందనిమనుజునకు భార్యయును ధనమును కొమాళ్లును మనుమలును మొదలగు సర్వమును గృహమును బంధువులును ఇవియన్నియును కలిగియుండినను బ్రయోజనము లేదని భావము.

శ్లో॥ షడంగాదివేదోముఖే శాస్త్రవిద్యా ।
కవిత్యాదిగద్యం సుపద్యంకరోతి ।
గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।

తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం, తతఃకిం

2

టీక = (యస్య-ఎవనియొక్క) ముఖే. ముఖమునందు పడంగడివే
దః- పడంగడి- పడంగములు మొదలైనవాటితో గూడుకొనినశిక్షా
వ్యాకరణము ఛందస్సు, నిరుక్తము; జ్యోతిషము. కల్పము (ఇవిపడం
గములు) వేదః- వేదములును శాస్త్రవిద్యా- శాస్త్రవిద్యయును కవి
త్వాది- కవనము మొదలైనవాటిని గద్యం- గద్యమును సుపద్యం- స్లో
కమునున్న కరోతి- చేయబడు చున్నవో తస్య- వానియొక్క మనః=
మనస్సు గురోః- గురువుయొక్క అంఘ్రిపద్మే- పాదపద్మములయందు
సలగ్నంచేత్- కూడుకొనక పోయినయడల తతః- ఆసమస్తమునుండు
టవలన కిం- ఏమిప్రయోజనము తతః- ఆసమస్తము నుండుటవలన కిం-
ఏమిప్రయోజనము తతః- ఆసమస్తము నుండుటవలన కిం- ఏమిప్రయో
జనము; శేషమునులభము.

తా॥ ఎవనిమనస్సు గురుచరణార విందముల యందాసక్తము గాక
యుండునో వానియొక్క ముఖమునందు పడంగములతో గూడుకొనిన
వేదములును శాస్త్రములును గద్య పద్యాది కావ్యములును రచనను;
జేయబడి యుండినను యేమియును ప్రయోజనము లేదని భావము.

శ్లో॥ విదేశేషుమాన్యః స్వదేశేషుధన్యః ।
సదాచారనిత్యః సువృత్తిర్నచాన్యః ।
గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।
తతఃకింతతఃకింతతఃకింతతఃకిం ॥

3

టీక = విదేశేషు- ఇతర దేశములయందు మాన్యః- పూజ్యుడును,
స్వదేశేషు- తనదేశమునందు ధన్యః- పుణ్యాత్ముడు సదాచారనిత్యః- స
దాచార- మంచియాచారమునందు నిత్యః- ఎల్లప్పుడు నుండువాడును
సువృత్తి- మంచి నడవడిక గలవాడును సచాన్యః- దుర్వృత్తి లేనివా
డును (యః- యెవడో తస్య- వానియొక్క) మనః- మనస్సు గురోః-

గురువుయొక్క, అంఘ్రిపద్మే- పాదపద్మములయందు. సలగ్నంచేత్ - కూడుకొనకపోయేనేని, తతః- ఆసమస్తము నుండుటవలన, కిం- ఏమి ప్రయోజనము. (శేషము సులభము.)

తా॥ జనుడు ఇతరదేశములయందు పూజ్యుడుగానుండినను తన దేశమందు పుణ్యాత్ముడుగా నుండినను స్థిరమైన శిష్టాచారములుగలవాడుగానుండినను ముచినడతగలవాడుగానుండినను వాని మనస్సు సద్గురుపాదపద్మములయందాసక్తము కానియెడల యేమియును బ్రయోజనములేదని భావము.

శ్లో॥ క్షమామండలే భూప భూపాలబృందం ।
సదాసేవ్యతే యస్య పాదారవిందం ।
గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।
తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం ॥

టీక = యస్య = ఎవనియొక్క - పాదారవిందం = పాదపద్మములను క్షమామండలే = భూమండలమునందు భూపభూపాలబృందం = రాజరాజులయొక్క సమూహము - సదా = ఎల్లప్పుడును సేవ్యతే - సేవించబడువాడుగానుండినను (తస్య - వానియొక్క) మనః - మనస్సు గురోః గురువుయొక్క అంఘ్రిపద్మే - పాదపద్మములయందు సలగ్నంచేత్ = కూడుకొనకపోయేనేని తతః - ఆసమస్తమునుండుటవలన కిం = ఏమి ప్రయోజనము. (శేషము సులభము)

తా॥ భూమండలమునందు తనపాదపద్మములను రాజరాజులసమూహము సేవించుచుండెడువాడుగానుండినను వానియొక్క మనస్సు గురుపాదపద్మములయందాసక్తము కానియెడల ప్రయోజనమేమియును లేదనిభావము.

శ్లో॥ నభోగే నయోగే నవారాజ్యభోగే ।
నకాంతాముఖేనైవవిత్రేన యుక్తః ।

గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।
తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం ॥

టీక = నభోగేన. ఆకాశగమనముతోను యోగేన = యోగముతోను రాజ్యభోగేన = రాజ్యభోగముతోను విత్తేన = ధనముతోను కాంతాముఖేనైవ = స్త్రీమొదలైనవాటితోను యక్తోవా = కూడుకొని యుండువాడైనను మనః = మనస్సు గురోః - గురువుయొక్క అంఘ్రిపద్మే = పాదపద్మములయందు నలగ్నంచేత్ = కూడుకొనక పోయిన యెడల తతః = ఆసమస్తమును గడుటవలన కిం - ఏమిప్రయోజనము.

(శేషము సులభము)

తా॥ జనుడు ఆకాశగమనమును యోగమును భోగమును ధన సంపదలను స్త్రీమొదలైనవాటిని గలిగియుండినను మనస్సు సద్గురుని పాదపద్మములయందాసక్తము కానియెడల యేమియును ప్రయోజనము లేదనిభావము.

శ్లో॥ యశోమేగతందిక్షు దానశ్రతాపా ।
జగద్వస్తుసర్వం కరేయత్ప్రసాదాత్ ।
గురోరంఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।
తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం ॥

టీక = యశ్చప్రసాదాత్ = ఏవని యనుగ్రహమువలన దానశ్రతాపాత్ = దానమునంకిత పౌరుషమునల్లనైన మే = నాయొక్క యశః = కీర్తి దిక్షు = దిక్కులయందును సర్వం = సమస్తమైన జగద్వస్తు - ప్రపంచమనెడి వస్తువు కరే = హస్తమునండును గతం = పొందియున్న దో తస్య = వానియొక్క మనః = మనస్సు గురోః - గురువుయొక్క అంఘ్రిపద్మే = పాదపద్మములయందు నలగ్నంచేత్ = కూడుకొనక పోయినేని తతః = ఆసమస్తమును గడుటవలన కిం = ఏమిప్రయోజనము.

(శేషము సులభము)

తా॥ సద్గురుని అనుగ్రహమువలన దానప్రతాపములచేత తన కీర్తి అష్టదిక్కులయందునుండి యీజగత్తంతయును స్వాధీనముగా నుండినవాడుగానుండినను సద్గురునిపాదపద్మములయందు మనస్సు లీ నము కానియెడల యేమియును బ్రయోజనము లేదని భావము.

శ్లో॥ అరణ్యేనివాసో స్వగేహేచకార్యః ।
నదేహేమనోవర్తతేమే అనార్యే ।
గురోరఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।
తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం ॥

టీక = నివాసః = ఉనికి అరణ్యే = అడవియందైనను స్వగేహే = తనయింటియందైనను, కార్యః = చేయుచున్నను, మే = నాయొక్క, మనః = మనస్సు, అనార్యే = అయోగ్యమైన, దేహే = శరీరమునందు, నవర్తతే = ఉండకపోయినను, గురోః = గురువుయొక్క, అఘ్రిపద్మే = పాదపద్మములయందు, మనః = మనస్సు, నలగ్నంచేత్ = కూడికొనక పోయేనేని; తతః = ఆసమస్తముండుటవలన, కిం - ఏమిప్రయోజనము.

(శేషము సులభము)

తా॥ జనుడు అరణ్యమునైనను తనయింటియందైనను వుండి అయోగ్యమైన దేహమునందు మనస్సునువ్రుచక పరమాత్మునియందుంచివాడుగా నుండినను సద్గురునిపాదపద్మములయందు మనస్సును లియ్యముచేయకపోయినయడల యేమియును బ్రయోజనము లేదని భావము.

శ్లో॥ అనఘాన్యణీరత్నాని యుక్తానిసమ్యక్ ।
సమాలింగితా కామినీ యామినీషు ।
గురోరఘ్రిపద్మే మనశ్చేన్నలగ్నం ।
తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం తతఃకిం ॥

టీక = అనఘాన్యణీ - శ్రేష్ఠములైన, రత్నాని - నవరత్నములు, సమ్యక్ - విశేషముగా, యుక్తాని - కూడుకొనియుండినను, యామినీషు - రాత్రులయందు, కామినీ - సుందరులైనస్త్రీలను, సమాలింగితా - అధికముగా గౌరవించుకొనువాడుగానుండినను, గురోః - గురువుయొక్క

అంఘ్రిపద్మే- పాదపద్మములయందు మనః- మనస్సు, నలగ్నంచేత్-
కూడుకొనకపోయెనేని తతః- ఆసమస్తమునుండుటవలన, కిం- ఏమి
ప్రయోజనము. (శేషము సులభము)

తా॥ శ్రేష్ఠములైన గొప్పములులతోగూడుకొనినవాడుగానుం
డినను రాత్రిలయందు సుందరులైన స్త్రీలను శౌగలించిన వాడుగా
నుండినను సద్గురుని పాదపద్మములయందు మనస్సును గీలించకుండిన
యేమియును ప్రయోజనము చేదసభావము.

శ్లో॥ గురోరష్టకం యః పఠేత్పుణ్యదేహీ ।

యతిర్బ్రహ్మచారిర్బ్రహ్మచారీచ గేహీ ।

లభేద్వాంఛితార్థం పరంబ్రహ్మసౌఖ్యం ।

గురోరుక్తమార్గేమనోయస్యలగ్నం ॥

టీక= పుణ్యదేహీ- పవిత్రమైనదేహిముగలిగిన, యతిః- సన్యాసి
యును, భూపతిః- రాజును బ్రహ్మచారిచ- బ్రహ్మచారియును, గేహీ
గృహస్థును, (వీరలలో) యః- ఎవడైనను, గురోః- గురువుయొక్క
అష్టకం- యెనిమిదిశ్లోకములను పఠేత్- పఠించునో, యస్య- యెవని
యొక్క మనః-మనస్సు గురోః- గురువువలన ఉక్తమార్గే- చెప్పబ
డినమార్గమునందు లగ్నం= కూడుకొనియున్నదో (సః-వాడు) వా
ఞ్చితార్థం= కోరబడిన ప్రయోజనమును పరం= శ్రేష్ఠమునకు బ్రహ్మ
సౌఖ్యం= బ్రహ్మనందమును లభేత్= పొందును,

తా॥ సన్యాసియును రాజును బ్రహ్మచారియును గృహస్థును
వీరలలో నెవ్వడైనను పవిత్రమైన దేహిముగలవాడై ఈ గుర్వష్టకము
ను బఠించునో ఎవనిమనస్సు గురువుచేతం జెప్పబడిన మార్గమునం
దు లగ్నమైయుండునో వాడు కోరబడినప్రయోజనమును పరబ్రహ్మ
నంద సుఖమును బొందునని భావము.

ఇతి= శ్రీమద్భాగవత కృష్ణదేశిక ప్రభుస్వాములవారికి ప్రിയశిష్యు
డైన శ్రీమత్ పీఠానా శంకరరావు టీకాతాత్పర్యములను రచించి
న గుర్వష్టకములు సమాప్తము.

శ్రీ

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః

ఉద్గ్రంథములలోనుండి యెత్తి వ్రాసిన
భ్రాంతిరహితశ్లోకములు

శ్లో॥ భ్రమేణాహం భ్రమేణత్వం । భ్రమేణోపాసకాజనాః ।
భ్రమేణేశ్వరభావత్వం । భ్రమమూలమిదం జగత్ ॥

టీ= భ్రమేణ- భ్రాంతిచేతనే, అహం-నేనును, భ్రమేణ- బ్రాం
తిచేతనే, త్వం- నీవును, భ్రమేణ- బ్రాంతిచేతనే; ఉపాసకాః- ధ్యా
నమును, సేవయును జేయునట్టి, జనాః- జనులున్ను, భ్రమేణ-భ్రాం
తిచేతనే ఈశ్వరభావత్వం- ఈశ్వరాభిప్రాయము గలుగుటయును (భ
వతి- అగుచున్నది) ఇదంజగత్ - ఈజగత్తునకు భ్రమమూలం- భ్రాం
తియే కారణముగానున్నది

తా॥ భ్రాంతిచేతనే నేనును నీవును, భ్రాంతిచేతనే ఈశ్వరో
పాసన జేయునట్టిజనులును, బ్రాంతిచేతనే ఈశ్వరభావమును గలుగు
చున్నది. ఈజగత్తుభ్రాంతివల్ల నేయున్నదిగాని నిజముగా లేదని భావము.

శ్లో॥ త్యజధర్మమధర్మంచ । ఉభేసత్యాసృతేత్యజ ।
ఉభేసత్యాసృతేత్యక్త్వా యేనత్యజసితత్యజ ॥

టీక= ధర్మం- ధర్మమును, అధర్మంచ- అధర్మమును, త్యజ-విడు
వుము. ఉభే- రెండైన- సత్యాసృతే- సత్యాసత్యములను(నిజమును అ
బద్ధమును) త్యజ- విడువుము. ఉభే- రెండైన, సత్యాసృతే- సత్యాసృ
తములను త్యక్త్వా- విడిచి, ఏన- ఏయెఱుకచేత, త్యజసి- విడుచుచు
న్నావో, తత్- అట్టియెఱుకనున్ను, త్యజ- విడువుము.

తా॥ ధర్మాధర్మములను సత్యాసత్యములను విడువుము. ఇదిధ
ర్మమని ఇది అధర్మమని ఇదిసత్యమని ఇదిఅసత్యమని దేనిచేతం చెలిసి

కొని విడుచుచున్నావో అట్టియెఱుకనుగూడ విడువుమని భావము.

శ్లో॥ గురుణావరణత్యాగః । అనావరణముత్తమం ।

పరిపూర్ణం పూర్ణమేవ । పూర్ణాచలసముద్రవత్ ॥

3

టీక = గురుణా - గురువుచేత ఆవరణత్యాగః - ఆవరణ - విద్యావిద్యలనెడు ఆవరణములను త్యాగః విడిచినయెడల; పరిపూర్ణం - అంతటను నిండియుండివ, ఉత్తమం - శ్రేష్ఠమైన అనావరణం - ఆవరణములేని పరిపూర్ణమై పూర్ణాచలసముద్రవత్ - పూర్ణ - నిండియుండిన అచల సముద్రవత్ - కదలనిమహాసముద్రమువలెను. పూర్ణమేవ అఖండస్వరూపముగానే (భవతి ఉండుచున్నది.)

తా॥ జనుడు సద్గురునిచేత దేహేంద్రియాది సమస్తవృత్తులును గలిగియుండిన ప్రకృతిపురుషులనెడు శరీరయాత్మలను దీసివేయబడినవాడై పరిపూర్ణమును శ్రేష్ఠమును ఆవరణరహితమైన అచల పరిపూర్ణుడై చలనములేని మహాసముద్రమువలె అఖండస్వరూపమేయగుచున్నాడని భావము.

శ్లో॥ అబీజం వృక్షసంపన్నం । శాఖాపల్లవవర్జితం ।

పుష్పంనాస్తి ఫలంనాస్తి । సంపూర్ణం వృక్షవర్జితం ॥

౪

టీక = అబీజం - విత్తనములేని వృక్షసంపన్నం - వృక్షములయొక్క సమృద్ధి శాఖాపల్లవవర్జితం - శాఖా - కొమ్మలచేతను పల్లవ - చిగుళ్లచేతను వర్జితం - విడువబడినది. పుష్పం - పుష్పము, నాస్తి లేదు. ఫలం పండు నాస్తి - లేదు. వృక్షవర్జితం - ప్రకృతిద్వయమైన దేహములనెడి వృక్షములచేత విడువబడి సంపూర్ణం - మిక్కిలినిండియుండిన అచల పరిపూర్ణము (భవతి.. అగుచున్నది.)

తా॥ అవ్యక్తము మహత్తు అహంకారము పృథివి అప్పు తేజస్సు వాయువు ఆకాశము ఈ యెనిమిదివిధములైన మహాప్రకృతియే బ్రహ్మాది స్తంభపర్యంతముగా నుండెను సమస్తాకారములాయెను. ఈ

యాకారములనెడు బీజరహితమైన వృక్షసమృద్ధి కొమ్మలు చిగుళ్లు
పుష్పము ఫలములేనిదై శరీరయాత్మలనెడు వృక్షములులేనిదై యుండి
నను భ్రాంతివలన దోచుచుండును. పరిపూర్ణా చలబ్రహ్మముతప్ప
యేమియును లేదనిభావము.

శ్లో॥ సర్వశూన్యమయం రూపం । జన్మశూన్యం స్వభావతః ।

జన్మభావేన మృత్యుశ్చ । పరిపూర్ణం స్వభావతః ॥

౫

టీక = తస్య - అట్టియచలస్వరూపమైన పరిపూర్ణమునకు రూపం-
ఆకారమును సర్వశూన్యమయం = సర్వ = సమస్తమును శూన్యమ
యం = లేకపోవుటయే స్వరూపముగాగలదియును స్వభావతః = స్వ
భావముగాగలది జన్మశూన్యం = పుట్టుక లేనిది - జన్మభావేన = పుట్టు
కగలుగుటచేత మృత్యుశ్చ = మరణమును గలిగియుండును. స్వభావ
తః = స్వభావమే పరిపూర్ణం = అంతటను నిండియుండిన యచలమే
భవతి = అగుచున్నది.

తా। అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మముయొక్క స్వరూపము ఆకాశాది
శమస్తవస్తువులులేక సర్వశూన్యమైనదియును సహజముగాజన్మములే
నిదియును జననమరణములు లేని స్వభావముతో నంతటనునిండిన య
చలపరిపూర్ణమే యున్నదనిభావము.

శ్లో॥ జన్మాభావే కర్మం నాస్తి । కర్మాభావే ఫలం నహి ।

ఫలాభావే భయంకుత్ర । భయాభావేన సంశయః ॥

౬

టీక = జన్మాభావే = జన్మములేకపోవుటచేత కర్మం - కర్మము నా
స్తి = లేదు. కర్మాభావే = కర్మములేకపోవుటచేత ఫలం = కర్మఫలం
నహి = లేదు. ఫలాభావే = కర్మఫలము లేకపోవుటచేత భయం = భీతి
కుత్ర = ఎక్కడిది. భయాభావే = భీతిలేకపోవుటచేత సంశయః - సం
దేహము న = లేదు

తా॥ అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమునకు జన్మము లేకపోవుటవలన కర్మయును, కర్మము లేకపోవుటవలన కర్మఫలమును, కర్మఫలములేకపోవుటవలన భీతియును, భీతిలేకపోవుటవలన సంశయమును లేదు; వాస్తవముగా మనుజునకు సద్గురుని కటాక్షము గలుగుటచేత నిజస్వరూపమును దర్శించిన వెంటనే జన్మ కర్మ ఫల భీతి సందేహములు లేనివాడగుచున్నాడని భావము;

శ్లో॥ ఇంద్రజాల మిదం సర్వం । యథామరుమరీచికా ।

అఖండితమనాకారం । వర్తతే కేవలం శివం ॥

2

టీక = ఇదంసర్వం = ఈప్రపంచము మొదలైన సమస్త వస్తువులును మరుమరీచికాయథా = మరు = నిర్జలభూమియందు మరీచికాయథా జ్వలన్మృత్యువలెనే ఇంద్రజాలం = ఇంద్రజాలమును మాయపలసందోచుచుగడును. అఖండితం = పరిపూర్ణమును అనాకారం = ఆకారము లేనిదియును, శివం = మంగళప్రదమునగు కేవలం = అద్వితీయమైన అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమొకటియే వర్తతే = ఉంచున్నది.

తా॥ ఇంద్రజాలకమాయయైన ఈ చూడబడెడు సమస్తప్రపంచమును నిర్జలభూమియగు ఎండమావులువలెనే పరిపూర్ణమును నిరాకారమును మంగళస్వరూపమునగు అద్వితీయమయిన అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమునందు దోచుచున్నదని భావము;

శ్లో॥ శుద్ధేసుషుప్తావివచ । తస్మిన్నాహం కదాచన ।

తద్వత్పదాపియస్యాస్తి । ప్రపంచం నాస్తి తస్యవై ॥

౩

టీక = అహం = నేను శుద్ధే = నిర్మలమగు తస్మిన్ = ఆపరిపూర్ణబ్రహ్మమునందు సుషుప్తావివచ = సుషుప్తియందువలెనే కదాచన = ఎప్పుడును, న = లేదు. తద్వత్ = ఆప్రకారముగానే తస్య = యెవనికి, సదా = యెల్లప్పుడును అస్తి = కలదో తస్య = అటువంటిపరిపూర్ణ స్వరూ

పునకు, ప్రపంచం- జగత్తు, వై- ప్రసిద్ధముగా, నాస్తి - లేదు.

తా॥ నిర్మలమైన అచలపరిపూర్ణ బ్రహ్మమునందు సుషుప్తాది యవస్థలయందుండెడు నేను యెప్పుడును లేనని ఎవడు తెలిసికొనుచున్నాడో అట్టి పురుషునకు యీచూడబడెడు ప్రపంచము ప్రసిద్ధముగా లేదని భావము.

శ్లో॥ యథానాహం తథాశుద్ధం । తస్మాత్ శుద్ధేననిర్ణయః ॥
జగదస్తీతికోవేద । నాస్తికో నచనిర్ణయః ॥

టీక = అహం- నేను, యథా. ఏప్రకారమో, తథా- ఆప్రకారమేగాని, శుద్ధం- పరిశుద్ధమగు అచలస్వరూపమును న- కాను, తస్మాత్ - అందువలన, శుద్ధే- పరిశుద్ధమగు అచలపరిపూర్ణ బ్రహ్మమును, నిర్ణయః- ఇట్టిదట్టిదని నిర్ణయించుటకు, న- అలవికాదు, జగత్ - లోకము, అస్తీతి- వున్నది. నాస్తితి- లేదని, కః- ఎవడు, వేద- తెలిసికొనుచున్నాడో, కః- వానికి, నిర్ణయః- నిర్ణయమును, నచ- లేదు.

తా॥ నేను నేననే అహంకారుడు యేప్రకారముగానున్నాడో అదేప్రకారము వుండునేగాని అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమెన్నటికిని కాదు. ఆపరిపూర్ణ మిట్టిదట్టిదని నిర్ణయించుటకు నేరికిని అలవికాదు. ప్రపంచములేదని ఎవడు తెలిసికొనుచున్నాడో అట్టి యచల స్వరూపుని నిర్ణయించుటకును అలవికాదని భావము.

శ్లో॥ ఆత్మాతీతం కేవలాత్మా । దేహోనాస్తి కదాచన ।
అస్తి నాస్తితికోవేద . నిర్ణయో నాస్తి సర్వదా ॥ ౧౦

టీక = కేవలాత్మా- అద్వితీయమైన యచలస్వరూపము, ఆత్మాతీతం- శరీరయాత్మలుగల పరబ్రహ్మమునకు అతీతమైనది, కదాచన- ఎప్పుడును, దేహః. శరీరయాత్మలు, నాస్తి - లేదు. అస్తి- ఉన్నది. నాస్తి - లేదు. ఇతి- అని, కః- ఎవడు, వేద- తెలిసికొన్నవానికి, న

ర్వదా- ఎప్పుడును, నిర్ణయః- ఏర్పాటు. నాస్తి- లేదు.

తా॥ అద్వితీయమగు యచలపరిపూర్ణస్వరూపము ప్రకృతిద్వయముగల పరబ్రహ్మమునకు అతీతమైనది- అట్టి కేవలాత్మకు శరీర యాత్మలు లేవని యెవడు తెలుసుకొనునో అట్టి యచల స్వరూపునకు యేర్పాటులు లేవని భావము.

శ్లో॥ శాస్త్రజ్ఞానం బహుక్లేశం । బుద్ధేశ్వలనకారణం ।

ఉపదేశాద్ధరేచ్ఛధ్యా । రమతే సర్వకర్మసు ॥

౧౧

టీక= శాస్త్రజ్ఞానం- శాస్త్ర- శాస్త్రములయందలి, జ్ఞానం- జ్ఞానము, బహుక్లేశం- మిగులకష్టమును, బుద్ధేః- బుద్ధియొక్క, చలనకారణం- చంచలమునకు హేతువైనదియును, (భవతి- అగుచున్నది) ఉపదేశాత్- గురూపదేశముపలన, (జనాః-జనుడు) హరేః- భగవంతునియొక్క, బుధ్యా-బుద్ధితో, సర్వకర్మసు- సమస్తకర్మములయందును, రమతే- కీడించుచున్నాడు

తా॥ శాస్త్రజ్ఞానముమిగుల దుఃఖములకు హేతువుగాను, బుద్ధిచాంచల్యమునకు కారణముగాను యున్నది. గనుక గురూపదేశముపలన సమస్త కర్మములయందును భగవద్బుద్ధితో మనుజులు రమించవలయునని భావము-

శ్లో॥ ఉల్కాహస్తా యథాకశ్చి । ద్రివ్యమాలోక్యతాంత్యజేత్ ।

జ్ఞానేన జ్ఞేయమాలోక్య పశ్చాత్ జ్ఞానం వినశ్యతి ॥ ౧౨

టీక= కశ్చిత్= ఒకానొకజనుడు ఉల్కాహస్తః= ఉల్కా=దీపము, హస్తః= చేతియందుగలవాడై, యథా= ఏప్రకారము, ద్రవ్యం-ధనమును, (అనగా విశేషమైనవస్తువు) ఆలోక్య= చూచి, తాం-అట్టి దీపమును. త్యజేత్= విడుచునో, (తథా= ఆప్రకారముగానే) జ్ఞానేన= జ్ఞానముచేత, జ్ఞేయం- తెలుసుకొనదగినదానిని, ఆలోక్య=చూచి

(తెలిసికొని) పశ్చాత్ = అనంతరము, జ్ఞానం- తెలివి, వినశ్యతి = నశించుచున్నది,

తా॥ ఒకానొక మనుజుడు ఏప్రకారము హస్తమునందు దీపమునుగలవాడై తానుకొరినవస్తువును వెదకి కనిపెట్టినతరువాత అదీపమును యెటులపార వేయుచున్నాడో అదేప్రకారము తెలివిని యెఱుకచేత జ్ఞేయమగు అచలపరిపూర్ణబ్రహ్మమునుజూచి అనంతరము జ్ఞానమును యెఱుకను విడువవలయునని భావము-

శ్లో॥ జ్ఞానమజ్ఞానినం దృష్ట్వా । ద్వయోస్త్యజతి నిశ్చయం ।
ద్వయోస్త్యజతి యత్ జ్ఞానం తత్ జ్ఞానంచ పరిత్యజేత్ ॥

టీక = జ్ఞానం = తెలివి, అజ్ఞానినం = తెలివితేనివానిని, దృష్ట్వా = చూచి, ద్వయోః = జ్ఞానాజ్ఞానములయందలి నిశ్చయం = నిజమును త్యజతి = విడుచుచున్నది. ద్వయోః = జ్ఞానాజ్ఞానములనెడు ద్వంద్వపదములయొక్క, యత్ - ఏ జ్ఞానం = తెలివి (నిశ్చయం = నిజమును) త్యజతి = విడుచుచున్నదో తత్ = ఆ, జ్ఞానంచ = వ్రజ్ఞానమునున్ను. తంజేత్ = విడిచిపెట్టవలయును.

తా॥ జ్ఞానము అజ్ఞానముగలవానినిచూచి జ్ఞానాజ్ఞానములయందలి నిజమును విడుచుచున్నది. జ్ఞానాజ్ఞానములనెడు ద్వంద్వపదములన్నియు నబద్ధములని యేజ్ఞానము తెలుసుకొనుచున్నదో అట్టి సుజ్ఞానమునున్ను విడిచిపెట్టవలయునని భావము.

శ్లో॥ విద్యాంతం బ్రహ్మవిద్యాంతం । వాత్సకాంతమనోచరం ।
పూర్ణబోధంప్రవక్ష్యామి శ్రీణుశిష్య మహాత్తమం ॥ ౧౪

టీక = హేళిష్య = ఓశిష్యుడా, విద్యాంతం = సమస్త చదువులకు చివరయైనదియును, బ్రహ్మవిద్యాంతం = బ్రహ్మవిద్యా = పరబ్రహ్మజ్ఞానమునకు, అంతం = కడపటయైనదియును, (చిట్టచివరయైనది) వా

తికాంతం = వాతికాక = వృత్తాంతములయొక్క సముదాయమునకు,
 (సర్వ సమయాచారములయొక్క మాటలకు) అంతం = కొనయైనది
 యును, (అనగా శబ్దరహితమైనదియును, అగోచరం = బుద్ధ్యాదీంది
 యములకు కనుపడనిదియును, మహోత్తమం = మిగులశ్రేష్ఠమైనది
 యునగు, పూర్ణబోధం = అచలపరిపూర్ణబోధను, ప్రవక్ష్యామి = చె
 ప్పుచున్నాను, శ్రీణు = వినుము.

తా|| ఓశిష్యుడా సమస్తవిద్యలకు అంతముగాగలదియును పర
 బ్రహ్మజ్ఞానమను విద్యకు చివరయును, అన్నిమాటల సముదాయమున
 కు కొనయును బుద్ధ్యాదీందియములనన్నింటికిని గనబడనిదియును, స
 ర్వోత్కృష్టమైనదీయునగు అచల పరిపూర్ణబోధను జెప్పుచున్నాను
 వినుమాయని సద్గురుడు పలికెనని భావము.

ఇతి = శ్రీమద్భాగవతుల కృష్ణదేశిక ప్రభుస్వాములవారికి
 ప్రయశిష్యుడైన శ్రీమత్పిళ్ళానా శంకరరావు
 టీకాతాత్పర్యములను రచించి
 ప్రచురింపంజేసిన
 భాగ్యంతిరహితశ్లోకములు
 సమాప్తము.

శ్రీ
శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః

గురుసేవాపద్ధతికి ముఖ్యమైనసంగతులుగల పద్యములు
అచలగురుడుత్తముడు-

సీ॥ గురుడేగుదెంచిన కూర్చుండగారాదు । కూర్చుండ నెడబాసి
యుండరాదు । బోధింపవిడనాడిపోరాదు బోధింపబడకున్న నిర్భంధ
పరుచరాదు । దయననుగ్రహమివ్వ తడవుసేయగరాదు తడవైనతత్త
రపడగరాదు । వంటిశయ్యాసనంబున నుండగారాదు స్నానభోజనము
లు ముందుసలుపరాదు । వినయ భయభక్తు లెదలోన విడువరాదు ।
గురునిసేవించు పరమభక్తునకు వత్సా ॥ ౧

గీ॥ గురుడువిముఖుడైన గురిలేదు మునుబ్రహ్మ । వేదియగునసిమ్మ
విముఖుడగుచు । కరుణజూడకున్న గాచె కాళికుడుదా । బ్రహ్మము
షియుగామి ప్రచురమగుట ॥ ౨

వ॥ అట్లుగావున, క॥ ఆచార్యుడొప్పకుండెడు । ఆచారము లొ
ప్పరాదు అన్యమతములా । లోచించి మొగ్గి స్వమత । ప్రాచుర్య
మొనర్పరాదు భక్తునకలుకన్ ॥ ౩

క॥ దూషింపరాదు యితరులు । దూషింపగ వినగరాదు దోషం
బులన । నే్వేషింపరాదు విడిబడి । భాషింపగరాదు గురుని భక్తుడు
పెలుచన్ ॥ ౪

మ॥ నరమాత్ముగ్రిడని చూడరాదు పెలుచం నైచ్యుండు గారాదు
సం । కరకార్యంబులు జేయరాదు మదిలోగర్వింపగారాదు దుఃషణ్
రయుక్తిం బరికింపరాదతని యాజ్ఞల్ మీరగా రాదు మ । త్వరము
బట్టగరాదు సద్గురునిపై సచ్చిష్యుడై యుడినన్ ॥ ౫

గీ॥ గురుడుసుముఖుడైన పరతత్వమునుగాంచి ముక్తి జెందు నరుడు
మున్నగురుని । సుముఖతయుగలంగి సూర్య రాజముషులు । బ్రహ్మ
ముషులు మోక్ష పదవిగనుట ॥ ౬

ఉ॥ ఎచ్చట సద్గురుండు నివసించి సుఖంబున వెల్లుచుండు దా ।
నచ్చట కాళిగంగయు ప్రయాగగయాదులు విశ్వనాయకుం । డచ్చట
వారధుల్ సగసులచ్చటనే యమునాసరస్వతుల్ । నచ్చట సర్వతీర్థ

ములు నచ్చటదేవతలొప్పుచుండెడున్ ॥

2

వ॥ అట్లుగావున, క॥ గురుపదములు సేవింపుచు । గురు వాక్యము నమ్ముకొనుచు గురునుతి వినుచున్ । గురుమంత్రము జపియింపుచు గురుసన్నిధినుండవలయు గురుభక్తుండున్ ॥

౩

గీ॥ గురుపదాంబుజంబు గొనియభిషేకంబు । జేసితజ్జలములు శిరమునందు జల్లుకొనుచు । గోళు సద్భక్తుడఖల । తీర్థములగృంకు ఫలము తానే పొందున్ ॥

౪

క॥ గురుపదసందర్శనమున । గురుపదజల పానమునను గురుపద పూజన్ । గురుపద వినతుల త్రిజగ । ద్గురుపద సంప్రసాప్తియగును గురుభక్తునకున్ ॥

౧౬

సీ॥ అచార్యపాదపద్మార్చనంబే సగదాచార్య పద్మార్చనంబు దేశికమంత్రోపదేశమే వైకుంఠ దేశిక మంత్రోపదేశికంబు । గురుసుప్రసాదానుకూలనంబే బ్రహ్మగురు సుప్రసాదానుకూలనంబు । సద్గురునామ సంస్మరణంబే బుధహ్మల్ల సద్గురునామ సంస్మరణ తతియు గురు తనూతత్వభావనా పరతదేవ । గురు తనూతత్వభావనా పరతయగుట । గురుతరింబైన మోక్షంబు కొదవబడునే । గురువరుని జేయున్న భక్తునకువత్సా ॥

౧౧

ఇది శ్రీమద్వేదాంతసారుండును, ప్రకృతిద్వయదోష రహితుడును, అశరీరుండును, అచలపరిపూర్ణుండునునైన శ్రీమద్భాగవతః శ్రీకృష్ణదేశిక ప్రభుస్వాములవారికి ప్రియశిష్యుండును, శ్రీసత్సగోత సంభవుండగు శ్రీ. నరసింహారావుగారికిని, రామాంబయను దేవికినీ వరపుత్తులైన మువ్వరిలో ద్వితీయపుత్తుండును, సజ్జనమిత్రుండునైన శ్రీమత్ ఫీల్డానా శంకరరావు, స్కాందపురాణమునందలి ఉమమహేశ్వర సంవాదమును గురుగీతలకును గుర్వష్టకములకును భాగ్యం రహితశ్లోకములకును టీకాతాత్పర్యములనున్న గురు సేవాపద్ధతినిని వ్రాసి ప్రచురింపజేసిన సర్వంబును

సంపూర్ణము.

2-1-53

Rs. 2-0-0